

Republika e Kosovës
Republika Kosova-Republic of Kosovo
Qeveria – Vlada - Government
Ministria e Zhvillimit Ekonomik
Ministarstvo Ekonomskog Razvoja-Ministry of Economic Development

GODIŠNJI IZVEŠTAJ O UČINKU JAVNIH PREDUZEĆA

2012

2013

Sadržaj

Lista skraćenica.....	4
1. * Uvodna reč ministra/Kabinet MER-a.....	5
2. Ciljevi i regulatorni okvir vlasništva nad javnim preduzećima.....	7
3. Razvoj korporativnog upravljanja u javnim preduzećima i nadzor nad njima.....	7
3.1. Pravni okvir.....	8
3.2. Politike vlasništva nad javnim preduzećima.....	9
3.2.1. Korporativni ciljevi i poslovne aktivnosti.....	9
3.2.2. Sukob interesa.....	9
3.2.3. Godišnje skupštine.....	9
3.2.4. Struktura kapitala.....	10
3.2.5. Učinak preduzeća.....	11
3.2.6. Dividende.....	15
3.2.7. Državne subvencije.....	15
3.2.8. Uključivanje privatnog sektora.....	16
3.3. Spoljna revizija.....	17
4. Pojedinačni učinak javnih preduzeća.....	19
4.1. KEK.....	19
4.2. KOSTT.....	23
4.3. PK.....	28
4.4. PTK.....	32
4.5. MAP “ Adem Jashari”.....	36
4.6. Infrakos.....	39
4.7. Trainkos.....	42
4.8. RVK Radonjić.....	45
4.9. RVK Hidrodrini.....	49
4.10. RVK Hidromorava.....	52
4.11. RVK Južni Hidroregion.....	55
4.12. RVK Priština.....	59
4.13. RVK Mitrovica.....	63
4.14. VP Ibar Lepenac.....	66
4.15. KN Radonjić – Dukađin.....	70
4.16. KN Beli Drim.....	73
4.17. KUDK.....	76
Rezime i preporuke.....	80
Literatura:.....	82

Pregled tabela

Tabela 1 – Finansijski učinak JP zasnovano na izveštajima spoljnog revizora.....	11
Tabela 2 – Operativni učinak sektora energetike.....	12
Tabela 3 – Operativni učinak sektora telekomunikacija -PTK.....	12
Tabela 4 – Operativni učinak sektora voda.....	13
Tabela 5 – Broj radnika u JP.....	14
Tabela 6 – Vladino finansiranje za javna preduzeća	16
Tabela 7 – Operativni učinak KEK-a.....	21
Tabela 8 – Finansijski učinak KEK-a	21
Tabela 9 – Operativni učinak KOSTT-a.....	26
Tabela 10 – Finansijski učinak KOSTT-a	26
Tabela 11 – Operativni učinak PK.....	30
Tabela 12 – Finansijski učinak PK	30
Tabela 13 – Operativni učinak PTK-a	34
Tabela 14 - Finansijski učinak PTK-a	34
Tabela 15 - Finansijski učinak MAP “Adem Jashari”	37
Tabela 16 - Finansijski učinak INFRAKOS-a	40
Tabela 17 - Operativni učinak TRAINKOS-a	43
Tabela 18 - Finansijski učinak TRAINKOS-a.....	43
Tabela 19 - Operativni učinak RVK Radonjić	47
Tabela 20 - Finansijski učinak RVK Radonjić	47
Tabela 21 - Operativni učinak RVK Hidrodrini	50
Tabela 22 - Finansijski učinak RVK Hidrodrini.....	50
Tabela 23 - Operativni učinak RVK Hidromorava.....	53
Tabela 24 - Finansijski učinak RVK Hidromorava	54
Tabela 25 - Operativni učinak RVK Južni Hidroregion	56
Tabela 26 - Finansijski učinak RVK Južni Hidroregion.....	57
Tabela 27 - Operativni učinak RVK Priština.....	61
Tabela 28 - Finansijski učinak RVK Priština	61
Tabela 29 - Operativni učinak RVK Mitrovica	64
Tabela 30 - Finansijski učinak RVK Mitrovica.....	65
Tabela 31 - Operativni učinak VP Ibar Lepenac	68
Tabela 32 - Finansijski učinak VP Ibar Lepenac	68
Tabela 33 - Operativni učinak KN Radonjić - Dukađin	71
Tabela 34 - Finansijski učinak KN Radonjić - Dukađin.....	71
Tabela 35 - Operativni učinak KN Beli Drim.....	74
Tabela 36 - Finansijski učinak KN Beli Drim	74
Tabela 37 - Operativni učinak KUDK.....	77
Tabela 38 - Finansijski učinak KUDK.....	78

Lista skraćenica

IR	Interni revizor
ACVK	Agencija za civilno vazduhoplovstvo Kosova
SR	Spoljni revizor
KPA	Kosovska poverenička agencija
MAP	Međunarodni aerodrom u Prištini – Vazdušni toranj
RAEPK	Regulatorni autoritet za elektronske i poštanske komunikacije
SB	Svetska banka
UO	Upravni odbor
EU	Evropska unija
EBOR	Evropska banka za obnovu i razvoj
CAO	Coordinated Auction Office/Koordinaciona aukcijska kancelarija, Kancelarija za koordiniranu alokaciju interkonektivnih kapaciteta
OOUVN	Odsek za operacije i usluge vazdušne navigacije
ENTSO-E	Evropska mreža operatora prenosnih sistema električne energije
EIC	Kod sa oznakom “Y”
EMS i EPS	Elektromreža Srbije
KŽ	Kosovske železnice
HS	Hidro Sistem (Ibar Lepenac)
ICAO	Međunarodna kancelarija za civilnu avijaciju
IFC	International Finance Corporation/Međunarodna finansijska korporacija
IPS	Web Tracking - Internation Postal System Web Tracking, Međunarodni poštanski sistem
IPTV	Internet Protocol Television/Internet protokol televizija, pružanje telefonskih usluga, usluga interneta i televizije putem internet protokola
KR	Komisija za reviziju
SOR	Srednjoročni okvir rashoda
KfW	Nemačka razvojna banka
EK	Evropska komisija
KEK	Kosovska energetska korporacija
KUDK	Kompanija za upravljanje deponijama na Kosovu
KKDSE	Kosovska kompanija za distribuciju i snabdevanje energijom
RKO	Regionalna kompanija za otpad
RVK	Regionalna vodovodna kompanija
KN	Kompanija za navodnjavanje
ZJP	Zakon o javnim preduzećima
MF	Ministarstvo finansija
MTI	Ministarstvo trgovine i industrije
MER	Ministarstvo ekonomskog razvoja
NGN	Next Generation Network / Mreže sledeće generacije
JP	Javno preduzeće
PS	Podstanica
PJ	Poslovna jedinica
JPNJP	Jedinica za politike i nadzor javnih preduzeća
OJ	Operativna jedinica
OST (KOSTT)	Operator sistema, prenosa i tržišta
PP	Poslovni plan
PK	Pošta Kosova
FI	Finansijski izveštaji
JPP	Javno – privatno partnerstvo
PTK	Pošta i Telekomunikacije Kosova
RTK	Radio Televizija Kosova
SCADA/EMS	Sistem za kontrolu i prikupljanje podataka/Sistem za upravljanje energijom
SUI	Sistem za upravljanje informacijama
SWOT	Snage, slabosti, mogućnosti i pretnje/rizici
TK	Telekom Kosova
VD	Vršilac dužnosti
UPU	Universal Postal Union/Svetska poštanska unija
USAID	Agencija Sjedinjenih Američkih Država za međunarodni razvoj
RKE	Regulatorna kancelarija za energetiku
RKVO	Regulatorna kancelarija za vodu i otpad
KGR	Kancelarija generalnog revizora
PK	Poštanska kancelarija

1. Uvodna reč ministra / Kabinet MER-a

Čast mi je da u ime Ministarstva ekonomskog razvoja , podnosim predlog izveštaja o radu centralnih javnih preduzeća za 2012.god . na razmatranje.

Na osnovu člana 8. Zakona o javnim preduzećima, zahteva se podnošenje godišnjih izveštaja Skupštini o performansi sektora javnih preduzeća, a koji će biti razmatrani po usvajanju Vlade.

Ovaj izveštaj u sebi sadrži i uporedne podatke za 2011 i 2012.god., koji konkretno pokazuju performansu javnih preduzeća u 2012.god.

Jedinica za politiku i monitoring javnih preduzeća, koja deluje u okviru Ministarstva ekonomskog razvoja, ima zakonsku obavezu da prati i izveštava o performansama javnih preduzeća na individualan i kolektivan način. Stoga je, ova jedinica pripremila ovaj izveštaj, koji se fokusira na:

- Operativnu performansu (postignuti rezultati , efikasnost , kvalitet usluga)
- Finansijsku performansu (ostvareni promet, efikasnost troškova, rentabilnost)
- Korporativno upravljanje (praćenje rada odbora , polaganje računa , poslovno planiranje)
- Perspektivu (promene na tržištu , investicije, rizici) .

Ovaj izveštaj daje pregled operativnih i finansijskih rezultata Javnih preduzeća za 2012.god., i ispituje ove rezultate tako što ih poređuje sa prethodnom godinom . Pored toga , ovaj izveštaj predstavlja ciljeve i projekte za 2013.god., i daje preporuke za političke promene i druge radnje neophodne za poboljšanje performanse.

Izveštaj je razmatran u julu od strane Komisije ministara za javna preduzeća , poslat je za komentare u ministarstvima koji čine ovu komisiju , a sada treba ići na razmatranje i odobrenje od strane Vlade .

Izveštaj je sačinjen da bi predstavio jasan stav o performansi i perspektivi sektora javnih preduzeća da bi pred poslanicima i javnošću predstavili probleme sa kojima se suočava sadašnji nivo usluga, kao i razvoji koji slede za poboljšanje korporativnog upravljanja u ovom sektoru.

Izveštaj se ne bavi tehničkim pitanjima koja su od značaja samo za pojedinačna javna preduzeća, ali detaljne informacije mogu da se dobiju iz godišnjih izveštaja samih javnih preduzeća , koji se nalaze na njihovim zvaničnim sajtovima interneta . Za dobro poslanika i javnosti , ovaj izveštaj predstavlja performansu sektora javnih preduzeća iz perspektive akcionara .

Izveštaj pokazuje da u odnosu na prethodnu godinu ima napredka u finansijskoj performansi, iako ne i očekivani, od strane akcionara .

Kada pojedinačno pogledamo javna preduzeća , jasno se vidi da su tri kompanije: KOSTT RKO Mitrovica i KV Radoniq- Dukagjini vidljivo povećali finansijski dobitak; kompanija: RKO Priština je uspeo da kompaniju od gubitaka preokrene na unosno preduzeće , a šest od njih RKV Hidromorava, RKV Hidrodriini, RKV Južni Hidroregion, RKV Radonić, Infrakos i KMDMK su uspeli smanjiti svoje gubitke u odnosu na prethodnu godinu .

Jedna bolja performansa bi bila dobrodošla za kompaniju kao: MAP "Adem Jashari" – Vazdušne kontrole i Trainkos, posto su i u 2012.god., u finansijskom gubitku , kao i Ibar - Lepenc koja je povećala gubitak .

Razlozi gubitaka objašnjavaju se kao poteškoće u poslovanju, jer MAP "Adem Jashari" – Vazdušna kontrola kao teret ima isplatu ekspropisanog zemljišta pred koncesiju; Ibar Lepenc kao uvećane troškove amortizacije zastarelih postrojenja i nepovoljnih hidroloških uslova za proizvodnju energije .

Ovogodišnji izveštaj se razlikuje od prethodnih godina , jer ovogodišnji nacrt izveštaja je podržan od strane međunarodnih konsultanata koje je finansirala SDC (Švajcarska kancelarija za ekonomsku saradnju) . Izveštaj predstavlja pažljivo razmatranje podataka verifikovanih od izveštaja javnih preduzeća , nezavisnih regulatornih tela , kao i stranih finansijskih revizora i iste su analizirane , i na kraju su date preporuke za unapređenje rada javnih preduzeća .

2. Ciljevi i regulatorni okvir za vlasništvo nad javnim preduzećima

Javna preduzeća na Kosovu su u javnom vlasništvu. U tom kontekstu, Vlada Republike Kosovo ima isključivu nadležnost za ostvarivanje prava akcionara Republike Kosovo u centralnim javnim preduzećima¹. Vlada garantuje javnosti u Republici Kosovo da javna preduzeća posluju na tržištu u skladu sa principom konkurentske neutralnosti, a sa druge strane, ona se fokusiraju na ispunjenje svoje funkcije da efikasno, ekonomično i efektivno koriste javna sredstva i dovođenje finansijskog učinka na najviši nivo. Javnost, kao stvarni vlasnik javnih preduzeća ostvaruje svoja prava na kontrolu njihove imovine preko Ministarstva ekonomskog razvoja, konkretnije preko Jedinice za politike i nadzor nad javnim preduzećima.

Poboljšanje kvaliteta javnih usluga za građane Kosova, povećanje vrednosti sredstava JP, kao imovine države Kosovo, ubrajaju se u dugoročne strateške prioritete MER-a i Jedinice za politike i nadzor nad javnim preduzećima.

Jedan od funkcionalnih zadataka nadzora i izveštavanja o sektorskom i pojedinačnom učinku JP jeste i priprema godišnjeg izveštaja o centralnim javnim preduzećima od strane JPNJP. Godišnji izveštaj 2012 o učinku javnih preduzeća fokusira se na analizu sledeća tri glavna stuba:

- Funkcionisanje korporativnog upravljanja;
- Operativnog učinka prema sektorima i prema centralnim javnim preduzećima;
- Finansijskog učinka prema sektorima i prema centralnim javnim preduzećima.

3. Razvoj korporativnog upravljanja u javnim preduzećima i nadzor nad njima

Od 2006. godine, sva javna preduzeća su registrovana kao korporacije i funkcionišu u skladu sa korporativnim upravljanjem, zasnovanim na principima OECD (Organizacija za ekonomsku saradnju i razvoj) za korporativno upravljanje.

Prema ovim principima, javnim preduzećima na Kosovu upravlja efikasan odbor izabran od strane akcionara – vlade, koji je kolektivno odgovoran za uspeh preduzeća. U tom kontekstu, Vlada dopušta odboru da vrši svoje odgovornosti i poštuje njegovu nezavisnost u skladu sa zakonskom infrastrukturom, a pri tome mu dopušta upravljanje javnim preduzećem, potpunu operativnu samostalnost za sprovođenje strategija utvrđenih od strane upravnog odbora i postizanje zacrtanih ciljeva. S druge strane, vlada se kroz godišnje izveštaje osigurava da li su javna preduzeća zadovoljila interese svih interesnih grupa za postizanje održivog rasta, i to ne samo u finansijskom, već i u socijalnom aspektu s obzirom da je glavni cilj javnih preduzeća da posluju u najboljem opštem interesu svih građana Kosova.

U toku 2012. godine, u cilju ispunjenja obaveza koje su utvrđene Zakonom br. 03/L-087 i br. 04/L-111, JPNJP je ispunila sledeće zadatke:

- Praćen je rad upravnih odbora razmatranjem zapisnika sa sastanaka upravnih odbora, komisija za reviziju i drugih komisija, a konkretnije, za sedamnaest centralnih javnih

---

¹Javna preduzeća na Kosovu se u smislu vlasništva dele na centralna javna preduzeća čiji akcionar je Vlada Kosova u ime Republike Kosovo i lokalna javna preduzeća koja su u vlasništvu opština. Predmet ovog godišnjeg izveštaja su centralna javna preduzeća.

preduzeća koje je pratila JPNJP održano je 17 generalnih godišnjih skupština sa akcionarom, 138 sastanaka upravnih odbora, 115 sastanaka komisija za reviziju i 31 sastanak ostalih privremenih komisija;

- U svojstvu posmatrača u ime akcionara, analitičari JPNJP učestvovali su na 43 sastanka upravnih odbora centralnih javnih preduzeća u 2012. godini;
- Primljeno je, obrađeno i izvršeno plaćanje za 55 zahteva centralnih javnih preduzeća za realizaciju 27 investicionih projekata finansiranih od strane vlade, i na taj način je realizovano 87% budžeta koji je izdvojen usvojenim Zakonom o budžetskim izdvajanjima za 2012. godinu;
- Primljeno je, obrađeno i izvršeno plaćanje za 41 zahtev centralnih javnih preduzeća za dobijanje subvencija za uvoz energije, pokrivanje troškova energije za potrošače sa socijalnim statusom, kupovinu mazuta za grejanje, usluge vodosnabdevanja i odnošenja otpada za teritoriju sa druge strane Ibra i pokrivanje operativnih troškova besplatnog saobraćanja voza za građane, i na taj način je izvršeno 100% odobrenog budžeta;
- Organizovano je i pripremljeno pet sastanaka Ministarske komisije za JP, na kojima su razmotrena mnoga pitanja koja se odnose na funkcionisanje JP;
- Internet stranica JPNJP je dopunjena podacima o centralnim javnim preduzećima;
- Primljeni su i obrađeni kvartalni i godišnji izveštaji centralnih JP;
- Procenjena je efikasnost rada upravnih odbora centralnih JP za 2012. godinu;
- Izrađen je Godišnji izveštaj o učinku centralnih javnih preduzeća za 2011. godinu i podnesen je Vladi i Skupštini Republike Kosovo;
- Pripremljeni su odgovori na dobijena poslanička pitanja i pitanja medija u vezi sa centralnim JP;
- Vraćene su na preispitivanje tri odluke upravnih odbora u vezi sa njihovom usaglašenošću sa zakonom.

3.1 Pravni okvir

Nakon usvajanja Ustava Kosova, u junu 2008. godine, usvojen je osnovni okvir za regulisanje vlasništva i funkcionisanja korporativnog upravljanja centralnim javnim preduzećima, i to: Zakon br. 03/L-087 o javnim preduzećima. Pored toga, izvršene su i izmene i dopune ovog zakona Zakonom br. 04/L-111, kojim su regulisana pitanja revizije JP, bolje komunikacije JP sa lokalnim nivoom, osnivanja novih JP i dopune spiska javnih preduzeća novim preduzećima koja su ranije bila pod upravom KAP.

U cilju dobrog funkcionisanja korporativnog upravljanja u javnim preduzećima, a kao podrška za što efikasnije sprovođenje Zakona o javnim preduzećima, usvojeni su i drugi podzakonski akti, i to:

- Vlasničke politike za javna preduzeća u 2008. godini;
- Administrativno uputstvo o učešću opština u odborima regionalnih kompanija za otpad u 2009. godini;
- Model Statuta centralnih javnih preduzeća u 2009. godini;
- Model Kodeksa etike i korporativnog upravljanja u 2010. godini;
- Pravilnik o radu Ministarske komisije za javna preduzeća u 2011. godini, i dr.

Takođe, tokom 2012. godine izrađeni su i nacrti relevantnih pravilnika za javna preduzeća, i to:

- Nacrt pravilnika o imenovanju učesnika iz opština u upravnim odborima vodovodnih kompanija i kriterijumima za uspostavljanje lokalnih javnih preduzeća, koji je tokom 2013. godine usvojen u Vladi;
- Nacrt Modela pravilnika o službenim putovanjima u JP;

- Nacrt Modela pravilnika o upotrebi službenih vozila u JP;
- Nacrt odluke o naknadama za upravne odbore, koji je tokom 2013. godine usvojen u Vladi.

3.2 Politika vlasništva nad javnim preduzećima

Opšta politika Vlade koja joj omogućava da utvrdi opšte ciljeve za državno vlasništvo, ulogu države u korporativnom upravljanju javnim preduzećima i način na koji će Vlada sprovoditi svoje politike o vlasništvu nad preduzećima, sastoji se od sledećih osam komponenti:

1. Korporativni ciljevi i poslovne aktivnosti
2. Izbor i imenovanje direktora
3. Godišnje skupštine
4. Struktura kapitala
5. Učinak preduzeća
6. Dividende
7. Ostali državni subjekti
8. Uključivanje privatnog sektora

3.2.1. Korporativni ciljevi i poslovne aktivnosti

Izvršni direktor je odgovoran za efikasno upravljanje javnim preduzećem, koje obuhvata izvršne odgovornosti, stvaranje vrednosti, efikasno, ekonomično i efektivno korišćenje javnih sredstava, utvrđivanje ciljeva, operativnih taktika, upravljanje rizikom i kontrolama i merenje učinka. S druge strane, Upravni odbor je odgovoran za uspostavljanje pravila i standarda koji osiguravaju izvršenje uloge nadzora upravnog odbora nad javnim preduzećima.

Da bi se omogućilo ispunjavanje postavljenih ciljeva u toku 2012. godine došlo je novih imenovanja viših službenika, uglavnom u novim javnim preduzećima koja su osnovana posle restrukturiranja, kao što su: InfraKos, TrainKos, Pošta Kosova i KKDSE.

3.2.2. Sukob interesa

Izbegavanje svake vrste sukoba interesa je utvrđeno zakonom i Kodeksom etike, i iz tog razloga su svi neizvršni direktori i viši službenici u JP potpisali pismeno obećanje o poštovanju Kodeksa etike i korporativnog upravljanja i izbegavanju sukoba interesa.

Krajem 2012. godine je nakon saradnje JPNJP sa Agencijom za borbu protiv korupcije i upravnim odborima došlo je do nekoliko ostavki u cilju da se izbegnu sukobi interesa u odnosu na njihovu poziciju u redovnim javnim funkcijama. Konkretno, tokom 2012. godine, kako bi izbegli sukob interesa u skladu sa Zakonom o javnim preduzećima, ostavku je podnelo šest (6) neizvršnih direktora, članova Upravnog odbora HS Ibar Lepenac, InfraKos-a i Kompanije za upravljanje deponijama otpada na Kosovu.

3.2.3. Godišnje skupštine

Kao što je predviđeno članom 189. Zakona o privrednim društvima, nakon kompletiranja izveštaja spoljnog revizora o konsolidovanim finansijskim izveštajima, u mesecu junu su održane godišnje generalne skupštine sa akcionarom, sa propisanim tačkama dnevnog reda, i to: razmatranje i usvajanje izveštaja spoljnog revizora, razmatranje i usvajanje godišnjeg izveštaja o radu i razmatranje učinka rukovodstva.

Uz odobrenje predsedavajućeg Ministarske komisije za javna preduzeća, JPNJP je u ime akcionara aktivno učestvovala na svim održanim godišnjim skupštinama razrađujući podatke iz

izveštaja, a posebno o vrednosti imovine, finansijskom stanju javnih preduzeća i nivou javnih usluga.

3.2.4. *Struktura kapitala*

Struktura radnog kapitala mora da bude adekvatna potrebama poslovanja i usklađena sa međunarodnim normama za industriju. Iz tog razloga ga vlada, odbor preduzeća i Jedinica za JP moraju redovno razmatrati.

Kada se to objektivno smatra potrebnim, novi doprinosi za akcionarski kapital preduzeća biće omogućeni od strane Vlade kroz normalan proces državnog budžeta, kao što je utvrđeno u Zakonu o upravljanju javnim finansijama i odgovornostima.

Zbog toga je akcionar, na osnovu Zakona o budžetskoj raspodeli povećao kapital kroz finansiranje sredstava tako što je finansirao kapitalne projekte u 17 javnih preduzeća u ukupnoj vrednosti od 7,1 miliona evra.

Promena u strukturi kapitala je bilo i u Kosovskoj kompaniji za distribuciju i snabdevanje energijom – KKDSE, koja je investicijama iz transakcije – privatizacije prešla u privatno vlasništvo.

3.2.5 Učinak preduzeća

1) Finansijski učinak

Centralna javna preduzeća	2011			2012		
	Prihodi ² (000€)	Rashodi ³ (000€)	Dobit/Gubitak ⁴ (000€)	Prihodi (000€)	Rashodi (000€)	Dobit/Gubitak (000€)
MAP "Adem Jashari"	8,958	(8,562)	396	2,593	(4,533)	(1,940)
KEK	257,496	(240,979)	16,517	269,976	254,616	15.360
KOSTT	18,249	(16,966)	1,283	21,524	(18,735)	2,789
PTK	164,297	(118,181)	46,116	149,617	(111,279)	38,338
PK	-	-	-	4,402	(5,571)	(1,169)
Infrakos	1,337	(1,420)	(83)	3,163	(3,215)	(52)
Trainkos	2,364	(2,016)	348	5,053	(5,523)	(470)
KUDK	1,187	(2,098)	(911)	1,293	(1,913)	(620)
Ibar Lepenac	3,791	(7,781)	(3,990)	3,808	(7,978)	(4,170)
RKN Beli Drim	227	(244)	(17)	303	(337)	(34)
RKN Radonjić-Dukađin	887	(885)	2	891	(880)	11
RVK Priština	12,941	(13,265)	(324)	13,514	(13,341)	173
RVK Mitrovica	3,775	(3,713)	62	3,875	(3,282)	593
RVK Hidromorava	1,716	(2,068)	(352)	1,882	(1,915)	(33)
RVK Hidrodrini	3,067	(3,220)	(153)	3,578	(3,592)	(14)
RVK Radonjić	2,924	3,601	(677)	3,233	(3,790)	(557)
RVK Južni Hidroregion	3,579	(4,075)	(496)	4,069	(4,417)	(348)

Tabela 1. Finansijski učinak javnih preduzeća na osnovu izveštaja spoljnog revizora

Kao što se vidi iz gornje tabele, u toku 2012. godine postoji napredak u odnosu na prethodnu godinu, premda ne onakav kakav je očekivao akcionar, jer se, posmatrano pojedinačno, jasno uočava da su tri preduzeća znatno povećala finansijsku dobit, da je jedno preduzeće uspelo da od preduzeća gubitka postane profitabilno preduzeće, kao i da je šest preduzeća uspelo da smanji svoje gubitke iz prošle godine.

Još bolji učinak bi bio dobrodošao i od preduzeća kao što su MAP i TrainKos s obzirom da su ona sada u 2012. godini u finansijskom gubitku, kao i od Ibar-Lepenca koji je povećao gubitke.

Razloge za gubitak MAP objašnjava teškoćama u poslovanju jer trenutno ima na teretu isplatu naknada za zemljište koje je ekspropisano pre koncesije, dok ih Ibar Lepenac objašnjava

povećanjem troškova amortizacije zastarelih sredstava i nepovoljnim hidrološkim uslovima za proizvodnju energije.

2) Operativni učinak JP po sektorima

- Sektor energetike**

Poznato je da se u elektroenergetskom sektoru rezultati angažovanja ne primećuju odmah, i u tom aspektu imamo zadovoljstvo da vam predstavimo dostignuća koja su ostvarena u ovom periodu. Dakle, ovaj izveštaj pruža jasan osvrt na dosadašnji rad i iznosi na videlo rezultate rada i planiranja ostvarene u prethodnom periodu.

Operativni pokazatelji	Proizvodnja uglja u tonama (000)	Proizvodnja energije (GWh)	Tehnički i gubici (%)	Komercijalni gubici (%)	Fakturisanje energije raspoložive za prodaju (%)	Naplata kao (%) fakturisanja	Gubici u prenosu		Kapacitet transformatora (MVA)
							MWh	%	
2012	8,028	5,314	16.32	20.37	82.1	90.00	109	1.99	1800
2011	8,212	5,167	16.78	21.37	74.35	89.98	115	2.06	1800

Tabela 2. Operativni učinak sektora energetike⁵

Iz tabele 3 se uočava da je sektor energetike ostvario napredak u poslovanju u odnosu na prethodnu godinu.

Kao što se vidi, ove godine je u odnosu na prethodnu godinu proizvedeno za 2,8% više energije, fakturisano je za 7,75% više energije, uz istovremeno smanjenje ukupnih gubitaka (tehničkih i komercijalnih) energije u KEK za samo 1,46%, ali je proizvedeno manje uglja i to za 2,2%.

Takođe, u KOSTT-i su smanjeni gubici u prenosu sa 2,0 na 1,99%, a zadržan je isti kapacitet transformatora od 1800 MVA.

- Sektor telekomunikacija**

Ukupno tržište telekomunikacija na Kosovu dostiže vrednost od 250 miliona evra, od čega najveći udeo ili 80% ima mobilna telefonija, a preostali deo pokrivaju fiksna telefonija i internet.

Na Kosovu, PTK prihodima pokriva 70% mobilne telefonije, 95% fiksne telefonije i samo 25% interneta.

Operativni pokazatelji	Fiksna telefonija (Telekom) Broj korisnika	Mobilna telefonija (Vala) Broj korisnika	Internet Broj korisnika
2012	75,634	1,064,860	37,560
2011	82,238	992,963	36,427

Tabela 3. Operativni učinak sektora telekomunikacija⁶ - PTK

⁵ Podaci su preuzeti iz Godišnjeg izveštaja RKE

⁶ Podaci su preuzeti iz Godišnjeg izveštaja 2012 RAEPK

Iz tabele 4 se primećuje da je napredak zabeležen kod interneta i mobilne telefonije – Vala u povećanju broja korisnika, dok je kod fiksne telefonije broj korisnika smanjen za oko 1.000 korisnika u odnosu na prethodnu godinu.

Do ovog pada je verovatno došlo kao rezultat konkurencije od strane drugih operatera na tržištu, a posebno licenciranih privatnih operatera.

- **Sektor voda**

Javna preduzeća predstavljaju vodećeg pružaoca usluga snabdevanja uslugama vodovoda i kanalizacije na Kosovu. Ukupan broj stanovnika koje su usluživale RVK u 2012. godini iznosio je oko 1.443.000 stanovnika. U toku 2012. godine najvišu stopu **pokrivenosti uslugama vodovoda** imao je RVK Radonjić-Đakovica sa 96%, dok je najnižu stopu pokrivenosti uslugama vodovoda u 2012. godini zabeležila RVK Hidromorava - Gnjilane sa 57%, s time što je u poređenju sa 2011. godinu pokrivenost od strane ove kompanije zabeležila porast.

Pokrivenost uslugama kanalizacije je u toku 2012. godine bila na nivou od 56%, a u odnosu na 2011. godinu veća je za 5%. Najvišu pokrivenost uslugama kanalizacije na području na kojem pruža usluge ostvarila je RVK „Priština“, tako da je u 2012. godini dostigla nivo od 71% i tako povećala pokrivenost stanovništva ovom uslugom za 7% u odnosu na 2011. godinu. Generalno, nivo pokrivenosti uslugama kanalizacije u našoj zemlji je i dalje veoma nizak, dok su potrebe za investicijama u ovoj oblasti velike.

U 2012. godini povećan je broj novih potrošača koji su priključeni na mrežu za snabdevanje vodom od strane RVK za još 10.413, što je rezultat proširenja pružanja usluga vodovoda na ruralne oblasti. Takođe, i broj potrošača kojima se pružaju usluge kanalizacije veći je u 2012. godini za 20.000 u odnosu na 2011. godinu.

Na nivou sektora povećana je i **pokrivenost vodomerima za kategoriju potrošača u domaćinstvima**, tako da je u 2012. godini dostigla nivo od 89%. RVK „Priština“ sa 96% predstavlja kompaniju sa najvećim procentom potrošača sa vodomerom, dok je RVK „Mitrovica“ u ovom pogledu i dalje na nezadovoljavajućem nivou gde je samo 57% domaćinstava opremljeno vodomerima, premda je ova kompanija zabeležila izvesno povećanje u odnosu na 2011. godinu.

Operativni pokazatelji	2012	2011
Proizvodnja vode (m3)	134,952	139,424
Fakturisanje vode (%)	40	39
Naplata vode (%)	71	68
Nefakturisana voda (%)	60	61
Procenat potrošača sa vodomerom (%)	89	79
Broj potrošača	249,265	238,852

Tabela 4. Operativni učinak sektora voda⁷

Iz podataka u tabeli 4. uočava se da u sektoru vode za piće imamo napredak usled toga što je povećana naplata fakturisane vode za 3%, kao i povećanje broja potrošača za 10.418 novih potrošača. Nakon što je počelo sprovođenje strategije za smanjenje gubitaka imamo mali napredak u pogledu smanjenja gubitaka koji su sa 61% u prošloj godini smanjeni na 60% u 2012. godini, dok je fakturisanje vode povećano za 1%. Ovaj veliki procenat gubitaka vode, koji se sastoje od komercijalnih i tehničkih gubitaka je takoreći isti sa procentima u zemljama balkanskog regiona iako mi iste ne bismo trebali uzimati kao uporedne referentne tačke. Ipak,

⁷ Podaci su preuzeti iz Godišnjeg izveštaja 2012 RKVK

nadamo se da će se uz potpunu konsolidaciju zemlje i angažovanje inspeksijskih organa smanjiti zloupotreba vode za piće i komercijalni gubici, kao i da će se investicijama u mrežu od strane vlade i donatora smanjiti i tehnički gubici.

Ipak, i dalje se mora raditi na tome da se postigne veći napredak, s obzirom da je u 2012. godini bilo i pokazatelja u opadanju, kao što je proizvodnja vode.

Broj radnika JP

Centralna javna preduzeća	Broj radnika	
	2011	2012
MAP "Adem Jashari"	159	151
KEK	7,714	7,630
KOSTT	242	374
PTK	3,349	2,394
PK		928
Infrakos	291	302
Trainkos	203	225
KUDK	52	55
Ibar Lepenac ⁸	273	248
RKN Beli Drim ⁹	56	45
RKN Radonjić-Dukađin	64	65
RVK Priština	536	539
RVK Mitrovica	229	226
RVK Hidromorava	153	152
RVK Hidrodrini	180	183
RVK Radonjić	228	231
RVK Južni Hidroregion	237	275
Ukupno	13,966	14,023

Tabela 5. Broj radnika u JP

Na osnovu podatka iz tabele 5, možemo zaključiti da je ukupan broj zaposlenih povećan za 57 radnika, do čega je došlo kao rezultat restrukturiranja javnih preduzeća, kao što je podela PTK-a i osnivanje Pošte Kosova, tj. rezultat podele JP i uspostavljanja JP kao nezavisnih subjekata i implementacije poslovnih planova i završetka novih projekata.

Do povećanja broja zaposlenih došlo je i kao rezultat otvaranja novih radnih mesta kroz nove investicije, preuzimanja ruralnih vodovodnih sistema pod upravu i povećanja broja potrošača, dok je povećanje broja zaposlenih u KOSTT rezultat prenosa imovine i zaposlenih u električnim stanicama 110 kW iz KEK-a u KOSTT u skladu sa odlukom vlade.

U nekim preduzećima je došlo do smanjenja broja zaposlenih što je rezultat penzionisanja jednog dela zaposlenih i neprodužavanja ugovora o radu zbog učinka, kao što je slučaj sa KEK-om.

U svakom slučaju prilikom prijema zaposlenih putem javnih konkursa pozvani su i podstaknuti da konkurišu stručnjaci ženskog pola i pripadnici manjinskih zajednica, u skladu sa zahtevima stručnosti u uslovima konkursa, a u cilju poboljšanja strukture zaposlenih.

⁸ Broj radnika je povećan zbog toga što ova kompanija zapošljava sezonske radnike

⁹ Broj radnika je povećan zbog toga što ova kompanija zapošljava sezonske radnike

3.2.6. Dividende

Dividenda je deo dobiti koju isplaćuju preduzeća. Uzimajući u obzir savete rukovodstva, upravni odbor je organ koji određuje koliki deo sredstava od godišnje dobiti treba da ostane u preduzeća za reinvestiranje, a koliki deo sredstava može da se isplati u formi dividende.

U toku 2012. godine, PTK je bio centralno javno preduzeće koje je proglasilo i isplatilo dividendu za akcionara u vrednosti od 45 miliona evra.

3.2.7. Državne subvencije

Vlada treba da uzme u obzir obezbeđivanje subvencija preduzećima u određenim okolnostima, ako je to utvrđeno Zakonom o budžetskim izdvajanjima.

Tokom 2012. godine, Vlada je preko MER-a, a na osnovu Zakona o budžetskim izdvajanjima podržala finansijskim sredstvima centralna i lokalna javna preduzeća sa ukupnim budžetom od 31,09 miliona evra.

Konkretnije:

- Vlada je isplatila subvencije javnim preduzećima, kao što su KEK, Trainkos, preduzeća za vodovod i otpad i centralno grejanje u iznosu od oko **23,9 miliona evra**. Ovo je bila finansijska pomoć koju je dala Vlada u cilju osiguranja snabdevanja dovoljnom količinom električne energije, pokrivanja troškova energije za potrošače koji imaju socijalni status, pokrivanja operativnih troškova za slobodno saobraćanje voza za građane, obezbeđivanja centralnog grejanja, kao i za pokrivanje troškova za usluge vodosnabdevanja i odnošenja otpada.
- Vlada je u cilju povećanja mogućnosti za pružanje kvalitetnijih usluga svojim građanima zahvaljujući sprovođenju novih kapitalnih projekata investirala 7,1 milion evra u javna preduzeća, kao KOSTT, Kosovske železnice i javna preduzeća za vodosnabdevanje i otpad. Investicijama u sredstva koja se stiču kroz implementaciju novih projekata povećava se vrednost sredstava kao imovine države Kosovo.

U skladu sa SOR-om i u koordinaciji sa MMF-om iako je smanjenje subvencija u 2011. godine imalo stopu od 26,5%, Vlada je smanjila subvencije i u 2012. godini za 35% u odnosu na prethodnu godinu, kao što se vidi i u tabeli 6 koja sledi.

Do smanjenja subvencija došlo je kao rezultat usklađivanja budžetskih politika Vlade sa Međunarodnim monetarnim fondom, ali i povećanja sposobnosti javnih preduzeća za funkcionalnije poslovanje sopstvenim snagama.

Centralna i lokalna javna preduzeća	2011		2012	
	Kapitalne investicije (000)	Subvencije (000)	Kapitalne investicije (000)	Subvencije (000)
PTK	0	0	0	0
KEK ¹⁰	0	31,833	0	18,050
KOSTT	7,385	0	2,609	0
MAP	0	0	0	0
Infrakos	603	0	1,533	0
Trainkos	1,198	500	1,065	500
Ibar Lepenac	0	0	0	0
Preduzeća za vodosnabdevanje i otpad	2,667	1,266	1,917	1,019
Centralno grejanje	474	1,948	0	4,400
Ukupno po kategorijama	12,327	35,547	7,124	23,969
Ukupno centralna i lokalna JP	47,874		31,093	

Tabela 6. Vladina finansiranja za javna preduzeća

3.2.8 Uključivanje privatnog sektora

Na osnovu Ustava Kosova, član 10, Vlada je opredeljena za slobodnu tržišnu ekonomiju i kao rezultat toga, podstiče se aktivno uključivanje privatnog sektora u javna preduzeća, gde će takvo uključivanje obezbediti opštu dobit za narod Kosova, uzimajući u obzir:

- efikasnost i kvalitet usluga koje je pružilo preduzeće;
- opšti ekonomski uticaj alternativnih struktura vlasništva;
- kapacitet budžeta vlade da u preduzećima realizuje investicije koje su neophodne za pružanje usluga u budućnosti, i
- prirodu konkurencije unutar sektora u kome preduzeće posluje.

Pravni osnov za privatizaciju javnih preduzeća i uvođenje privatnog kapitala kroz JPP, zagaranтован je članom 160. Ustava Republike Kosovo i utvrđen članom 9. Zakona br. 03/L-087 o javnim preduzećima i Zakonom br. 03/L-090 o javno-privatnom partnerstvu

Kao rezultat sprovođenja restrukturiranja javnih preduzeća i implementacija vlasničkih politika nad državnim javnim preduzećima, a sa ciljem podizanja kvaliteta javnih usluga za građane Kosova, koji proces je pokrenut u prethodnom periodu, imamo:

- Kompanija Kosovske železnice d.d. je 2011. godine na osnovu Zakona o Železnicama Kosova br. 03/L-076 i Odluke Vlade 05/110 podeljena na dve kompanije, jednu za poslovanje vozovima (Trainkos d.d.) i drugu za infrastrukturu (Infrakos d.d.), a u 2012. godini one su normalno funkcionisale i prolazile kroz teškoće sa kojima se suočavaju sva preduzeća u svojim zaćecima;
- Međunarodni aerodrom u Prištini ("Adem Jashari") je podeljen na dve kompanije, prvu koja se bavi upravljanjem vazдушnim letovima i pružanjem usluga putnicima za koju je

¹⁰ U iznos subvencija za 2010. i 2011. godinu uključena je i subvencija za električnu energiju za socijalne slućajeve u vrednosti od 4.500.000 (2010) i 4.483.493 (2011).

koncesija dodeljena LimakLyon za period od 20 godina na osnovu Zakona o JPP br. 04/L-045 i drugu kompaniju koja se bavi vazдушnom kontrolom i ostala je u državnom vlasništvu, koja se naravno suočavala sa teškoćama koje uglavnom proističu iz sudskih rešenja o eksproprijaciji zemljišta pre koncesije, što predstavlja teret za njeno poslovanje.

- Podelom Kosovske energetske korporacije (KEK) osnovano je kao nezavisno preduzeće Kompanija za distribuciju i snabdevanje (KKDSE). KKDSE je krajem 2012. godine okončao proces privatizacije, a privatni operator je zvanično počeo sa radom početkom maja 2013. godine.
- Kompanija Pošta i Telekomunikacije Kosova (PTK) je na osnovu odluke Vlade, a u skladu sa strategijom za privatizaciju PTK-a krajem 2011. godine započela razdvajanje u cilju osnivanja Pošte Kosova. Pošta Kosova je ostala u državnom vlasništvu, a od 01. avgusta 2012. godine počela je da funkcioniše kao nezavisna kompanija. Paket od 75% akcija PTK-a koji sadrži usluge fiksne telefonije, mobilne telefonije i interneta prolazi kroz proces privatizacije, koji je okončan odabirom pobjednika na tenderu u prvom kvartalu 2013. godine.
- Kompanija za upravljanje deponijama na Kosovu nalazi se u fazi studije od strane savetnika transakcije – IFC o mogućnostima uvođenja privatnog kapitala kao načina za njeno restrukturiranje. Međuministarska komisija za JPP je dala zeleno svetlo Jedinici za JPP u okviru Ministarstva finansija da ponovo pokrene proces za JPP, a pored toga ova komisija je ovlastila i MŽSPP da kao ugovorni autoritet angažuje savetnika transakcije za ovaj proces.

3.3 Spoljna revizija

Nakon završetka svake godine, sva javna preduzeća podvrgavaju se spoljnoj reviziji od strane nezavisnog, spoljnog i kvalifikovanog revizora. Spoljnu reviziju sprovodi Kancelarija generalnog revizora, ili se bira od strane javnog preduzeća kroz proces selektiranja na osnovu kriterijuma i uslova utvrđenih u Zakonu o javnim nabavkama. Revizor je dužan da pripremi realnu i stručnu procenu finansijskih izveštaja preduzeća, kao i njenu performansu u svakom pogledu. Izveštaj spoljnog revizora dostavlja se Upravnom odboru za informacije i odobrenje, kao i Jedinici za politiku i monitoriranje JP.

Nakon potvrde da KGR neće revidirati pravilnost finansijskih izveštaja u JP, oni su auditirani od strane spoljnog revizora, ovlašćenog kao preduzimač JP.

U svim preduzećima završena je spoljna revizija za 2012. godinu. Zakonski rok o reviziji finansijskih izveštaja je 30. maj, a PTK i PK nisu stigli da revidiraju finansijski izveštaj do kraja juna.

Izveštaji su rezultat mišljenja o usaglašenosti i regularnosti finansijskih izveštaja i procesa unutrašnje kontrole sa standardima i zakonskim zahtevima, i naše mišljenje je da: osam od njih imaju nekvalifikovano mišljenje, jedan ima kvalifikovano mišljenje i sedam kvalifikovanih sa istaknutim problemom. U odnosu na prethodnu godinu, ovo je napredak u mišljenjima spoljnih revizora.

Kancelarija generalnog revizora počela je reviziju finansijskog upravljanja i unutrašnje kontrole i performansi u dva nova entiteta proizašlih iz Kosovske Železnice: TrainKOS-a i infraKos-a, i u nastavku je i auditiranje naknada odbora JP od 2009 do 2012.

JPNJP - MER su blisko sarađivali sa KGR o što objektivnijoj reviziji , a aktuelno do kraja septembra finaliziran je samo Izveštaj revizora od strane KGR za InfraKos.

Iz izveštaja revizije za InfraKos pojavile se šest nalazaka za koje su date preporuke od strane KGR. Do sada je izrađen Plan implementacije preporuka za izbegavanje nalazaka sa aktivitetom , rokovima i adekvatnim odgovornim licem i isti je poslat KGR-u , iz kojeg se vidi da većina nalazaka sada su već evitirana.

KGR je sprovela reviziju i u regionalnim kompanijama otpada koji su u opštinskom vlasništvu , i ovaj izveštaj ne obuhvata performansu lokalnih JP za koje opštine imaju odgovornost .

4. Pojedinačni učinak centralnih javnih preduzeća

4.1. Kosovska energetska korporacija, ad (KEK)

	<p>Misija Pružanje pouzdanih energetske usluga zasnovanih na troškovnom principu svim potrošačima koji plaćaju usluge, uz sprovođenje bezbednosnih i zdravstvenih propisa i primenu ekoloških standarda, privlačeći investicije u cilju održavanja finansijske i razvojne realizacije, a sve to radi očuvanja imovine kompanije pravilnim održavanjem i podržavanjem osnovnih vrednosti kompanije, kao što su transparentnost i etičko ponašanje.</p> <p>Vizija Vizija KEK-a je da pružanje usluga snabdevanja dovoljnom količinom električne energije krajnjim potrošačima po što povoljnijim cenama, uz poštovanje ekoloških standarda.</p>
---	---

Profil preduzeća	
Naziv kompanije	Kosovska energetska korporacija, d.d. (KEK)
Broj registracije	70325399
Vlasništvo	Republika Kosova (100%)
Akcionarski kapital	25,000 €
Predsedavajući odbora	Fadil Çitaku
Izvršni direktor	Arben Gjukaj
Spoljni revizor	Ernst & Young Certified Auditors d.o.o.

Delokrug rada

Kosovska energetska korporacija d.d. (KEK) je jedino energetske preduzeće u Republici Kosovo. KEK je registrovan kao korporacija krajem 2005. godine. KEK radi sa dva površinska rudnika (rudnik Miraš i rudnik Belačevac), dve termocentrale (Kosovo A i Kosovo B), a u 2012. godini je imao i sektor snabdevanja, koji obuhvata i sektor prodaje električne energije.

Osnovne funkcije KEK-a u 2012. godini bile su: proizvodnja uglja, proizvodnja električne energije i njena distribucija, prodaja električne energije i briga o potrošačima. Kako bi postiglo sve svoje funkcije, ovo preduzeće je podeljeno u četiri glavne divizije. Te divizije su:

- Divizija za rudnike (proizvodnja uglja);
- Divizija za proizvodnju (proizvodnja električne energije);
- Divizija za distribuciju (distribucija električne energije), i
- Divizija za snabdevanje (snabdevanje električnom energijom).

Funkcije Korporacije regulisane su politikama Regulatorne kancelarije za energetiku Republike Kosovo.

Ciljevi za budući period

Ciljevi ovog preduzeća odnose se na to da se osigura da bude efikasna organizacija spremna da se suoči sa svim predstojećim izazovima. Neki od tih ciljeva navedeni su u nastavku teksta:

- Poboljšanje finansijskog učinka KEK-a kroz 100% naplatu energije raspoložive za prodaju;
- Efikasno upravljanje i rad sa sredstvima;
- Povećanje ulaganja u zaštitu životne sredine;
- Poboljšanje finansijske održivosti;
- Povećanje odgovornosti prema potrošačima i društvu;
- Povećanje produktivnosti;
- Obučavanje radne snage;

-
- Održavanje odnosa sa javnošću i Vladom.

Predstojeći izazovi

U toku kalendarske 2012. godine, KEK se suočavao sa izazovima koji direktno utiču na rezultate njegovog funkcionisanja u budućnosti, a ti izazovi su bili sledeći:

- Neefikasno funkcionisanje sudova, što je dovelo do nerealizacije tužbenih zahteva podnesenih protiv 8.115 tuženih, čiji iznos za naknadu štete KEK-u dostiže vrednost od 11,3 miliona evra;
- Odluka RKE o tarifama za 2013. godinu je imalo posledice po prihode KEK-a;
- Hladni atmosferski uslovi koji su otežali redovnu proizvodnju energije, ali i snabdevanje energijom kroz postojeću zastarelu mrežu;
- Korišćenje električne energije za grejanje koje povećava ukupnu potražnju za energijom, a KEK je usled nemogućnosti proizvodnje energije van kapaciteta bio prinuđen da uvozi energiju iz drugih država.

Najvažniji događaji – 2012

2012. godinu karakteriše nastavak procesa privatizacije sektora mreže i snabdevanja. Nakon kompletiranja dokumentacije i analize ponuđača, Vladina međuministarska komisija je izabrala pobedničku ponudu Konzorcijuma Calik i Limak. Ugovor o kupoprodaji akcija od strane ovog konzorcijuma potpisan je u oktobru 2012. godine.

Pored toga, u toku 2012. godine, počeli su da pristižu brojni zahtevi za pružanje dokumentacije i drugih evidencija od strane KEK-a u vezi sa projektom izgradnje termoelektrane Novo Kosovo. U ovom procesu došlo je do rekonfiguracije projekta tako što je iz tenderskog paketa uklonjena termoelektrana Kosovo B.

Teškoće i nepravilnosti u očitavanju električnih brojila za potrošnju energije u mesecu decembru izazvali su nezadovoljstvo među potrošačima zbog računa za decembar koji su im dostavljeni u januaru mesecu, a to nezadovoljstvo je izraženo na javnim protestima i u pismenim žalbama KEK-u koje su uložene u februaru 2013. godine.

Investicije i projekti – 2012

Glavni projekti u 2012. godini finansirani iz dva izvora (sopstvenih sredstava i pozajmica) prikazani su u nastavku teksta podeljeni po divizijama:

Divizija za rudnike

- Otvaranje i početak rada rudnika Jugozapadni Sibovac, gde je izvor finansiranja bila pozajmica od Ministarstva finansija;
- Renoviranje transportnih traka i elektronskih delova za TE Kosovo B;
- Eksproprijacija u selu Ade;

Divizija za proizvodnju

- Zamena elektrostatičkog kondenzatora za jedinicu A5 i A3 u TE A;
- Kapitalni remont turbine B u TE B;
- Kapitalni remont kotla u TE A - Jedinica A3;
- Projektovanje, nabavka i ugradnja hidrauličnog transportnog sistema za pepeo;
- Kapitalni remont kazana u jedinici A5.

Operativni pokazatelji – poređenje sa prethodnom godinom

Operativni pokazatelji	Proizvodnja uglja u tonama (000)	Proizvodnja energije (GWh)	Tehnički gubici (%)	Komercijalni gubici (%)	Naplata kao (%) fakturisanja
2012	8,028	5,314	16.32	20.37	90
2011	8,212	5,167	16.78	21.37	89.98

Tabela 7. Operativni učinak KEK-a

Kao što se vidi iz tabele, divizije su skoro u svim ključnim pokazateljima učinka (KPU) zabeležile značajan napredak. U poređenju sa 2011. godinom, učinak u 2012. godini je rezultat porasta proizvodnje i povećanja naplate. Proizvodnja električne energije je tokom godina doživela porast zbog boljeg održavanja proizvodnih jedinica i mogućnosti proizvodnje dovoljne količine uglja. Ukupna proizvodnja električne energije u 2012. godini iznosila je 5.314 GWh što znači da je zabeležila povećanje u odnosu na 2011. godinu, kada je proizvodnja iznosila 5.167 GWh.

S druge strane imamo blagi pad u proizvodnji uglja. Takođe, i tehnički i komercijalni gubici su zabeležili pad, gde se značajniji pad primećuje kod komercijalnih gubitaka, dok je kod tehničkih gubitaka pad na nižem nivou zbog nedovoljnog ulaganja u modernizaciju distributivne mreže.

Finansijski pokazatelji – poređenje sa prethodnom godinom

	2012 (000€)	2011 (000€)
Prihodi	269,976	257,496
Rashodi	(197,950)	(184,910)
Dobit/gubitak iz poslovanja	72,026	72,586
Deprecijacija i amortizacija	(43,210)	(37,711)
Loši dugovi	(13,456)	(18,358)
Finansijska dobit/gubitak	15,360	16,517
Novac na kraju godine	18,196	49,561
Osnovna sredstva	366,678	408,988

Tabela 8. Finansijski učinak KEK-a

Tabela pokazuje da je kod prihoda KEK-a u 2012. godini zabeležen rast prihoda u odnosu na prethodnu godinu, isto kao što je i kod loših dugova došlo do smanjenja. S druge strane, imamo porast kod operativnih prihoda i troškova amortizacije, a kao rezultat toga imamo i finansijski dobit od oko 15.3 miliona evra.

Odluka RKE o vraćanju 17,9 miliona evra zbog toga što prihodi dozvoljeni od strane RKE nisu ispunjeni, a na osnovu kojih je i dozvoljeno povećanje tarifa, dovela je KEK u tešku finansijsku situaciju i izazvala velike budžetske prepreke. Zbog ove odluke, KEK je bio obavezan da isplati potrošačima, preko KEDS-a iznos od 17,9 miliona evra.

Spoljna revizija

Spoljnu reviziju za KEK obavio je Ernst & Young Certified Auditors d.o.o. Ova revizorska kompanija je nakon revizije finansijskih pregleda, dala nekvalifikovano mišljenje o preduzeću uz naglašavanje problema. Prema njihovom mišljenju, osim za pozitivne efekte pitanja opisanog u Bazi kvalifikovanih mišljenja, pozicija finansijskih izveštaja preduzeća na dan 31. decembar 2012. godine i finansijskog učinka, kao i novčanih tokova za zaključenu godinu su u skladu sa standardima za finansijsko izveštavanje. Dopuniti.

Funkcionisanje korporativnog upravljanja – upravni odbor

U toku 2012. godine, Upravni odbor je održao brojne sastanke (16 sastanka) od kojih 11 redovnih i 5 vanrednih, na kojima su razmatrana i usvojena važna pitanja različitih aktivnosti preduzeća. Skoro pre svakog redovnog sastanka odbora, održavani su i sastanci Komisije za reviziju, tačnije 9 sastanaka.

Na osnovu potreba koje je predočilo ovo preduzeće, Upravni odbor je oformio i nekoliko drugih komisija, koje su održavale sastanke kad god su to smatrale potrebnim. Te komisije su: Komisija za rudnik Jugozapadni Sibovac, koja je funkcionisala do jula 2012. godine i Komisija za praćenje projekata životne sredine, koja je funkcionisala do oktobra 2012. godine.

Jedinica je pratila rad ovog odbora i izvršila je procenu njegove efikasnosti, a u vezi sa ovim videti procenu JPNJP u izveštaju koji je objavljen na veb sajtu MER-a.

Ispunjenje zakonskih zahteva

Kvartalni i godišnji izveštaji i poslovni plan su neki od izveštaja koji proizilaze iz Zakona o javnim preduzećima. Upravni odbor KEK-a je ove izveštaje usvojio u propisanom roku.

Poslovni plan je pravovremeno pripremljen i prikazao je korporativni i divizijski nivo korporacije za 2012. godinu. U njemu su identifikovani ciljeve koje korporacija želi da postigne u svakoj svojoj poslovnoj jedinici, kao i ključni pokazatelji koji će uspeti da realizuju, odnosno poboljšaju finansijski i operativni učinak kompanije.

Komisija za reviziju je razmotrila kvartalne izveštaje, a upravni odbor ih je pravovremeno usvojio. Rukovodstvo je uvrstilo različite elemente u sastavljanju ovih izveštaja, kao što su: organizaciona struktura, različite aktivnosti, završeni ili obustavljeni projekti, postignuća divizija i finansijski i operativni učinak uz njihovo upoređivanje sa odgovarajućim kvartalom u prethodnoj godini.

Rukovodstvo je u propisanom roku pripremilo godišnji izveštaj za 2012. godinu, a odbor ga je pravovremeno usvojio. Za ovaj izveštaj korišćeni su narativni obrazac i tabele za prikazivanje operativnih i finansijskih podataka divizija uz njihovo upoređivanje sa podacima za prethodnu godinu, ali i sa poslovnim planom.

4.2 Operator sistema, prenosa i tržišta, d.d. (KOSTT)

	Misija: Da osigura:
	<ul style="list-style-type: none"> • Kvalitetne usluge primenjujući tehničko-tehnološka dostignuća u razvoju prenosnog sistema; • Transparentnost i nediskriminaciju za korisnike prenosnog sistema na konkurentskom tržištu električne energije; • Unapređenje položaja kompanije na međunarodnom nivou sprovođenjem dodatnih aktivnosti u tom pravcu.
	Vizija: Da pruža sigurne i pouzdane usluge korisnicima sistema prenosa, da bude odgovoran u socijalnom aspektu i aspektu životne sredine, integrisan u evropske mehanizme prenosa električne energije, a da pri tome bude i profitabilan.

Profil preduzeća	
Naziv preduzeća	Operator sistema, prenosa i tržišta, d.d. (KOSTT)
Broj registracije	70325350
Vlasništvo	Republika Kosovo (100%)
Akcionarski kapital	25,000 €
Predsedavajući odbora	Ramadan Paçarada (VD predsedavajućeg)
Izvršni direktor	Fadil Ismajli
Spoljni revizor	BDO Kosova L.L.C

Delokrug rada

KOSTT je osnovan kao rezultat procesa restrukturiranja energetskog sektora na Kosovu u skladu sa obavezama koje proizilaze iz Ugovora o energetskoj zajednici za Jugoistočnu Evropu, u kojoj je Kosovo član sa jednakim pravima.

Imenovan od strane Vlade Republike Kosovo i licenciran od strane Regulatorne kancelarije za energetiku na osnovu odredaba primarnog i sekundarnog zakonodavstva na Kosovu, KOSTT d.d. je u oktobru 2006. godine licenciran kao: Operator sistema i prenosa i Operator tržišta električne energije. Operator sistema, prenosa i tržišta na Kosovu, KOSTT ima stratešku poziciju na međunarodnom regionalnom tržištu električne energije budući da je povezan sa četiri druga sistema, i to sa sistemima Albanije, Makedonije, Crne Gore i Srbije.

KOSTT je kao operator prenosnog sistema (OPS) odgovoran za efikasan, ekonomičan i koordiniran rad sistema prenosa električne energije na Kosovu, a odgovoran je i za upravljanje energetskim tokovima u interkonektivnim dalekovodima.

S druge strane, KOSTT je, kao operator tržišta električne energije, odgovoran i za organizaciju i upravljanje tržištem električne energije i za upravljanje procesom konačnog poravnanja.

Kao i prethodnih godina, dostignuća KOSTT-a su rezultat istinskog angažovanja svih zaposlenih i menadžment tima, a krunisana su uspehom zahvaljujući institucionalnoj i finansijskoj podršci akcionara i zainteresovanih strana i profesionalnom pristupu upravnog odbora korporativnom upravljanju.

Ciljevi za budući period

Ciljevi ovog preduzeća odnose se na to da se obezbedi da bude efikasna organizacija spremna da se suoči sa svim predstojećim izazovima. Neki od ključnih ciljeva navedeni su u nastavku teksta:

- Da obezbedi efikasan razvoj prenosne mreže;
- Da poveća učinak prenosnog sistema;
- Da unapredi planiranje i razvoj kapaciteta sistema;
- da osigura finansijsku stabilnost;
- Da bude atraktivan poslodavac, sa okruženjem za ulaganje u profesionalni razvoj zaposlenih;
- Da uspostavi efikasne odnose sa zainteresovanim stranama;
- Da se učlani u ENTSO-E i druge međunarodne mehanizme;
- Da aktivno učestvuje u procesima razvoja regionalnog tržišta;
- Da obezbedi sigurno radno okruženje;
- Da bude odgovoran prema društvu i životnoj sredini.

Predstojeći izazovi

Neki od rizika koji su identifikovani kao izazovi u budućem periodu su:

- Politički motivisane prepreke za integraciju KOSTT-a u regionalne procese i kao posledica toga nedodeljivanje EIC koda sa oznakom „Y“ kao komercijalnoj zoni ili regulatornom prostoru od strane ENTSO-E, što onemogućava konkurisanje za prekogranične programe električne energije;
- Finansijsko tržište za obezbeđivanje sredstava za kapitalne investicije;
- Regulatorni rizik u odobrenju tarifa koje ne odražavaju stvarne troškove;
- Nemogućnost rada, održavanja i razvoja jednog dela prenosne mreže na Kosovu zbog nezakonitog mešanja srpskih operatora EMS i EPS;
- Nemogućnost pristupa održavanju u PS Valač što, s obzirom da je ovo veoma važno elektroenergetsko čvorište, može da dovede do neželjenih padova i na taj način do smanjenja sigurnosti snabdevanja električnom energijom u nekim od PS ovog prstena;
- Finansijske poteškoće zbog neinkasiranja prihoda;
- Stanje prenesene imovine KEK-a;
- Globalna kriza.

Glavni događaji – 2012

• **Prenos sredstava 110kV sa KEK-a na KOSTT**

Nakon donošenja odluke Vlade Republike Kosovo o prenosu sredstava 110 kV na KOSTT i formiranja radne grupe za koordinaciju aktivnosti za prenos sredstava od strane Ministarstva ekonomskog razvoja, uključene strane su nastavile da rade na fizičkoj identifikaciji i prenosu sredstava, a po potpisivanju ugovora ovaj proces je okončan. To znači da je KOSTT od 01. aprila 2012. godine na osnovu odluke Vlade preuzeo na sebe održavanje, planiranje, razvoj i rad podstanica 110 kV.

Na osnovu odluke Vlade tokom izveštajnog perioda završen je prenos imovine 110 kV sa KEK-a na KOSTT. I pored toga, KOSTT u saradnji sa KEK-om treba i dalje da radi na prenosu nepokretne imovine. KOSTT je u ovom procesu u katastarskim knjigama naišao na probleme zbog nedostatka dokumentacije koje će pokušati da reši pojedinačno, slučaj po slučaj.

U isto vreme, KOSTT je pokrenuo detaljnu inspekciju na terenu i na osnovu te inspekcije će utvrditi investicione prioritete na osnovu hitnosti u cilju da se izbegnu bilo kakvi problemi tokom predstojeće zime.

• **Projekt dalekovoda 400 kV Kosovo – Albanija**

Tokom prvog kvartala 2012. godine pojavile su se neke smetnje u okviru implementacije projekta dalekovoda 400 kV Kosovo – Albanija. Tačnije, OPS iz Albanije je osporio rezultat vrednovanja ponuda od strane zajedničke komisije za vrednovanje. Obavešteni smo da je ovaj problem između KfW

i OPS-a iz Albanije rešen, i sada se očekuje da KOSTT i OPS u saradnji sa KfW utvrde sledeće korake radi što bržeg nastavka projekta. KOSTT je angažovao konsultantsku kompaniju za sprovođenje analize tržišta i opravdanosti za vođenje pregovora sa prvim ponuđačem ili nakon ponavljanja tendera.

- **Potpisivanje sporazuma o osnivanju CAO**

Predstavnici deset regionalnih OPS-a (Kosova, Albanije, Hrvatske, Bosne i Hercegovine, Makedonije, Grčke, Crne Gore, Rumunije, Slovenije i Turske) su u junu potpisali Sporazum o timu projekta za osnivanje Kancelarije za koordiniranu aukciju interkonektivnih kapaciteta (eng. CAO – Coordinated Auction Office). Sedište Kancelarija za koordiniranu aukciju nalaziće se u Crnoj Gori.

Svrha osnivanja Kancelarije za koordiniranu aukciju kapaciteta Jugoistočne Evrope je usklađivanje metoda za upravljanje zagušenjima (uskim grlima) i optimizacija alokacije kapaciteta u granicama trgovačke zone, kao i povećanje transparentnosti u procesu alokacije interkonektivnih kapaciteta.

- **Ponovna certifikacija prema ISO 9001:2008**

KOSTT je nastavio da dokazuje marljivost u primeni najviših profesionalnih standarda u upravljanju kvalitetom, a kao rezultat toga KOSTT je u septembru ponovo certifikovan po treći put prema ISO 9001:2008 standardu. S obzirom na ovo, KOSTT sprovodi proces razvoja i upravljanja kvalitetom u skladu za zahtevima ovog standarda u svim odeljenjima i kancelarijama.

- **Razvoj finansijskog modela**

U pripremi za naredni petogodišnji tarifni period i podnošenje prijave za odobrenje tarifa, KOSTT je naručio i razvio finansijski model koji će se koristiti za potrebe simulacije poslovanja i razvojnih planova.

Investicije i projekti – 2012

Na osnovu svog plana razvoja, KOSTT je sproveo brojne investicije, koje su omogućile poboljšanje prenosne mreže. Finansiranje ovih projekata je urađeno u saradnji KOSTT-a sa Vladom Kosova, raznim donatorima, kao KfW, EK ili su to bile sopstvene investicije.

Tokom 2012. godine završeno je nekoliko projekata, za određeni broj projekata je započela implementacija, a u procesu sprovođenja je nekoliko projekata koji će biti završeni u narednim godinama.

Neki od najvažnijih projekata u toku 2012. godine navedeni su u nastavku teksta:

- Paket projekat Uroševac-2, LOT-1: PS 400/110 kV Uroševac 2 (nastavak)
- Paket projekat Uroševac-2, LOT-2: DV za vezu 400kV i 110 kV(nastavak)
- Paket projekat SCADA/EMS i Telekom LOT-1 i LOT 2 (nastavak)
- Zamena visokonaponske opreme u PS Prizren 2 i instalacija ATR3, 150 MVA (LOT 1)
- IT za rad tržišta (LOT 2) (nastavak)
- Zamena provodnika, izolatora i opreme za vezu na DV 125/2 i 125/3
- Priključivanje PS Lipljan na liniju DV 212 (Kosovo A – Uroševac 2)
- Zamena relejne zaštite u PS 110/35 kV Priština 2 i Priština 3
- Rehabilitacija na linijama 110 kV, 126/4 (stari deo), 179/1, 1801 (zamena izolatora i provodničkih mostova)
- Razdvajanje sabirnica u dve sekcije, u PS Gnjilane 1 i PS Suva Reka
- Paket projekat PS 110 /10 (20) kV Gnjilane 5
- Preusmeravanje voda 110 kV br. 1806, PS Đakovica 1 – Đakovica 2 i rehabilitacija visokonaponske opreme u PS Đakovica 1
- Rehabilitacija visokonaponske opreme 110 kV u PS Gnjilane 1 i PS Uroševac 1
- Instalacija dva nova polja na vodovima 110 kV u PS Prizren 2
- Rehabilitacija visokonaponskih postrojenja u PS Đakovica 2 i Prizren 3
- Instalacija mernih grupa prema novom ograničenju KOSTT/KEK (ODS).

Operativni pokazatelji – poredenje sa prethodnom godinom

Operativni pokazatelji	Gubici u prenosu		Kapacitet transformatora (MVA)	Kapacitet vodova (MVA)	Broj pritužbi
	MWh	%			
2012	109.028	1.99	1800	1350	1
2011	115.315	2.06	1800	1350	2

Tabela 9. Operativni učinak KOSTT-a

Kao što se vidi u tabeli, gubici u prenosnoj mreži su manji iz godine u godinu zahvaljujući preduzetim investicijama, preciznom merenju i dobrom upravljanju. Ovi gubici električne energije u prenosu su nastavili trend pada i u 2012. godini, u kojoj su gubici bili za 0,07% niži u odnosu na prethodnu godinu. Ovi gubici su dati u odnosu na potrošnju na Kosovu, a u odnosu na ukupnu energiju koja ulazi u prenos, gde je uključen i tranzit, niži su za 0,05% nego prethodne godine, odnosno 1,37% za 2011. godinu i 1,32% za 2012. godinu.

Tokom ove godine (2012) u KOSTT je prenesen deo sredstava distributivnog sistema KEK-a, tačnije transformatori 220/35/10, 110/35, 110/10(20) sa kapacitetom od 1868,5 MVA. S druge strane, kapaciteti transformatora 400/220 kV, 400/110 kV i 220/110kV u 2012. godini nisu promenjeni u odnosu na 2011. godinu.

U pogledu pritužbi na napon, njihov broj je sa 2 koliko ih je bilo u 2011. godini smanjen na 1 pritužbu u 2012. godini.

Finansijski pokazatelji – poredenje sa prethodnom godinom

	2012 (000€)	2011 (000€)
Prihodi	21,524	18,792
Rashodi	(9,966)	(8,770)
Dobit/gubitak iz poslovanja	11,558	10,022
Deprecijacija i amortizacija	(8,769)	(6,349)
Loši dugovi	0	(2,390)
Finansijska dobit/gubitak	2,789	1,283
Novac na kraju godine	18,062	18,605
Osnovna sredstva	114,693	95,559

Tabela 10. Finansijski učinak KOSTT-a

Kao što je prikazano u tabeli, KOSTT je tokom 2012. godine poslovao pozitivno i uspeo da ostvari porast dobiti sa 1,2 na 2,7 miliona evra. Pored toga, blagovremeno izmirenje obaveza prema korisnicima i kosovskim državnim institucijama ovu kompaniju čini finansijski stabilnom kompanijom.

Nastavak kapitalnih investicija i tokom 2012. godine rangiralo je elektroenergetski sistem na zadovoljavajući nivo sigurnosti i učinka, a na taj način je postignuto i povećanje vrednosti imovine KOSTT-a.

Kao rezultat poslovanja u 2012. godini, Upravni odbor je nakon revizije finansijskih izveštaja u julu 2013. godine proglasio dividendu za akcionara u vrednosti od 3,0 miliona evra.

Spoljna revizija

Spoljnu reviziju za KOSTT izvršila je kompanija BDO Kosova L.L.C. Ova kompanija je nakon revizije finansijskih izveštaja dala nekvalifikovano mišljenje o kompaniji. Po njima, finansijski izveštaji kompanije prikazuju objektivno, po svim materijalnim pitanjima, finansijski položaj kompanije na dan 31. decembra 2012. godine, kao i njen finansijski učinak, promene u kapitalu i njene novčane tokove za zaključenu godinu u skladu sa Međunarodnim standardima za finansijsko izveštavanje.

Funkcionisanje korporativnog upravljanja – Upravni odbor

Upravni odbor KOSTT-a je u toku 2012. godine održao ukupno 10 redovnih sastanaka i 2 vanredna sastanka, dok je Komisija za reviziju održala 11 sastanaka. Na tim sastancima su razmatrana i usvojena važna pitanja različitih aktivnosti preduzeća.

Pored mnogih drugih obaveza, Upravni odbor je dužan da formira i druge komisije na osnovu ukazanih potreba preduzeća. Odbor KOSTT-a je smatrao opravdanim da funkcionišu i druge privremene komisije odbora, kao što su: Komisija za kapitalne projekte, Komisija za podelu imovine KEK-KOSTT i Komisija za dalekovod 400 kv Kosovo – Albanija. Ove komisije su održavale sastanke u zavisnosti od ukazanih potreba za njihovim održavanjem.

Jedinica je pratila rad Odbora i izvršila procenu njegove efikasnosti, a u vezi sa ovim videti procenu JPNJP u izveštaju koji je objavljen na veb sajtu MER-a.

Ispunjavanje zakonskih zahteva

Kvartalni i godišnji izveštaji i poslovni planovi su neki od izveštaja koji proizilaze iz Zakona o javnim preduzećima. Ovi izveštaji su usvojeni u propisnom vremenskom roku od strane Upravnog odbora KOSTT-a, a sačinjeni su na osnovu zahteva koji proizilaze iz Zakona o javnim preduzećima.

Poslovni plan je plan koji je ozbiljno pripremljen. U ovom planu su razrađena pitanja organizacione strukture, razvoja energetskog tržišta u zemlji i regionu, pravnog i regulatornog okvira, socijalnih i ekoloških aspekata, izazova, uključujući i snage, slabosti, mogućnosti i pretnje (SWOT analiza), investicionih planova, kao i predviđanja prihoda i rashoda.

Kvartalni izveštaji su imali standardni format koji počinje sa opisom organizacione strukture i nastavlja se sa opisom glavnih finansijskih i operativnih pokazatelja uz njihovo upoređivanje sa prethodnom 2011. godinom i relevantnim budžetom za 2012. godinu. Pored toga, deo izveštaja su bili i opis kapitalnih projekata i njihovo sprovođenje, pravna i regulatorna pitanja, finansijski izveštaji i finansijske i operativne analize.

Godišnji izveštaj je izrađen i podnesen u skladu sa uputstvom JPNJP, uključujući i pregled funkcionisanja korporativnog upravljanja u preduzeću.

Misija

“Misija Pošte Kosova je da u kvalitetu svojih usluga prevaziđe očekivanja potrošača. Prevazilaženje pristupa tržištu i njegovo zamenjivanje pristupom korisniku. PK d.d. treba uvek da bude lider u pružanju usluga visokog kvaliteta u optimalnom vremenu, uz dodatnu sigurnost i potpuno poverenje korisnika“.

Vizija

“Vizija Pošte Kosova je da bude lider u pružanju kvalitetnih, brzih, sigurnih i konkurentnih usluga u skladu sa savremenim trendovima svojim korisnicima na teritoriji Republike Kosovo“.

Profil preduzeća	
Naziv preduzeća	Pošta Kosova - PK, d.d. (PK)
Broj registracije	70847701
Vlasništvo	Republika Kosovo (100%)
Akcionarski kapital	525,000 €
Predsedavajući odbora	Halit Isufi
Izvršni direktor	Sejdi Hoxha
Spoljni revizor	BDO Kosova L.L.C

Delokrug rada

Dana 1. jula 2005. godine, PTK je registrovan kao korporacija – PTK deoničarsko društvo (d.d.), u okviru kojeg je Pošta Kosova kao poslovna jedinica poslovala do 30. avgusta 2013. godine.

Tokom 2012. godine na osnovu odluke Vlade Kosova, tačnije Ministarstva za ekonomski razvoj, Pošta Kosova je prošla kroz proces konsolidacije. Shodno tome, ona je 21.05.2012. godine registrovana kao deoničarsko društvo, a kao centralno javno preduzeće počela je da radi od 01. avgusta 2012. godine.

Pošta Kosova, kao jedini javni poštanski operater svoju delatnost obavlja na celoj teritoriji Kosova. Organizovana u sedam regiona obavlja dostavu svih pošiljki koje dolaze iz sveta na Kosovo i obrnuto, kao i pošiljki koje se prikupljaju na Kosovu, a koje kao odredište imaju različite centre na Kosovu.

S druge strane, usluge Pošte Kosova pružaju se u više od 155 poštanskih kancelarija, u kojima se prikupljaju i poštanske pošiljke, koje se posle obrade u Poštanskom tranzitnom centru (PTC) šalju u različite zemlje u svetu (pošiljke sa međunarodnim odredištem), a pošiljke čije odredište je u zemlji raspodeljuju se po regionima.

Poslovanje PK d.d. je trenutno fokusirano na pružanje poštanskih proizvoda/usluga, prodaju proizvoda/usluga PTK-a, komercijalne usluge za preduzeća i organizovanu prodaju za velike potrošače i slučajne potrošače preko poštanskih kancelarija. Međutim, cilj Pošte Kosova d.d. je da proširi prodajnu mrežu (da poveća broj poštanskih kancelarija) za pružanje trenutnih usluga i da proširi asortiman proizvoda/usluga razvojem novih usluga, kao što je transportni logistički izbor koji je tesno povezan sa

ovom delatnošću, a sa osnovnim ciljem PK d.d. da pruža paket efikasnih, kvalitetnih i efektivnih usluga potrošačima.

U toku petomesečnog izveštajnog perioda, od avgusta do decembra 2012. godine, PK d.d. je kao novo, tek osnovano preduzeće posle odvajanja od PTK d.d. imalo određeni broj odgovornih zadataka koji su zahtevali veće angažovanje u više pravaca. Formirane radne grupe su sa svom profesionalnom i tehničkom snagom uspele da zaključe ovu godinu kao godinu uspeha u realizaciji operativnih planova i kapitalnih investicija i sa prekoračenjem realizacije plana prihoda za 12% u odnosu na period avgust – decembar 2011. godine.

PK d.d., kao novoosnovano preduzeće koje je započelo svoje samostalno poslovanje sa nedovršenom organizacionom šemom i nekompletiranim osobljem uspele je da ispuni najoptimističnija očekivanja za ovaj petomesečni period. Maksimalno angažovanje čitavog osoblja, upravnog odbora i svih zaposlenih omogućilo je uspešno ostvarivanje njegovih ciljeva u izveštajnom periodu za 2012. godinu.

Tokom ovog perioda koji je obeležen razdvajanjem, glavne aktivnosti su bile usmerene i orijentisane na pripremu, konsolidaciju i funkcionalizaciju preduzeća.

Ciljevi za budući period

PK d.d. teži da se u budućem periodu angažuje u realizaciji ciljeva na osnovu Poslovnog plana za 2013. godinu.

Neki od glavnih ciljeva za 2013. godinu su:

- Istraživanje tržišta i bolje razumevanje potražnje na tržištu;
- Porast trenda u proširenju domaćeg i međunarodnog tržišta;
- Porast prodaje poštanskih proizvoda/usluga;
- Prodaja proizvoda PTK-a na osnovu komercijalnog ugovora sa PTK-om;
- Prodaja preduzećima i komercijalna prodaja;
- Povećanje broja korisnika;
- Unapređenje nivoa pružanja usluga;
- Povećanje broja domaćih i međunarodnih pošiljki;
- Povećanje nivoa naplate loših dugova;
- Povećanje nivoa naplate tekućih računa;
- Održavanje postrojenja informacione tehnologije;
- Kao i niz drugih ciljeva koji su jasno utvrđeni u Poslovnom planu za srednjoročni period 2013 – 2015.

Kako bi ostvarila ove ciljeve, Pošta Kosova namerava da se fokusira na nekoliko ključnih tačaka, kao:

- Kontrolu kvaliteta poslova u odnosu na relevantne propise, zakone i standarde;
- Obuku osoblja za razvoj odgovarajućih oblasti;
- Primenu i unapređenje informacione tehnologije i digitalizaciju procesa rada;
- Primenu sistema nagrađivanja i kažnjavanja na osnovu ostvarivanja prikazanog učinka.

Predstojeći izazovi

Neki od ključnih faktora koji mogu da ometaju Poštu Kosova u ostvarivanju njenih ciljeva su:

- Neučlanjenje u UPU (Universal Postal Union);
- Nedostatak sistema za upravljanje informacijama (SUI);
- Cene konkurentnih proizvoda na tržištu;
- Legalna i nelegalna konkurencija;
- Kašnjenje licence za nebankarske finansijske usluge;
- Nedostatak IPS Web Tracking – praćenje pošiljke od strane korisnika kako bi se videlo odredište dostavljenih pošiljki, i dr.

Glavni događaji – 2012

Neka od najvažnijih dešavanja u Pošti Kosova tokom 2012. godine, bila su:

- Sporazum o partnerstvu u poslovanju sa Poštom Albanije, koji obuhvata i potpisivanje Sporazuma o međunarodnom EMS. Danas, PK d.d. obavlja usluge međunarodnog EMS-a preko Pošte Albanije.
- PK d.d. je kao događaj sa poštanskim filatelističkim karakterom realizovala izdavanje poštanskih maraka za 2012. godinu, gde posebno treba naglasiti izdavanje poštanske marke „100 godina države“ povodom 100-godišnjice nezavisnosti Albanije.
- 2012. godina je bila i godina koja je promenila koncept funkcionalizacije njenim novim delokrugom poslovanja što je dovelo do novina u organizaciji i funkcionisanju PK d.d., i upravo je to period koji se karakteriše njenim odvajanjem od PTK d.d.

Investicije i projekti - 2012

Nakon odvajanja od PTK-a, Kosovska pošta je nasledila finansijska sredstva za nekoliko projekata, od kojih je jedan deo realizovan u periodu avgust-decembar 2012, dok su drugi projekti u različitim fazama realizacije.

- Renoviranje i digitalizacija PK;
- Praćenje procesa rada kamerama;
- Snabdevanje sefovima i vozilima za transport;
- Obezbeđivanje i održavanje objekata;
- Hibridna pošta;
- Automatizacija šaltera;
- Nebankarske finansijske usluge – za ovaj projekat se očekuje da će početi sa funkcionisanjem u toku 2013. godine, i dr.

Operativni pokazatelji (avgust – decembar 2012) – poređenje sa istim periodom u prethodnoj godini

Operativni pokazatelji	Fizički obim pošiljki		Ukupan fizički obim
	Odlazne pošiljke	Dolazne pošiljke	
Avgust – decembar 2012	81,847	136,151	217,998
Avgust – decembar 2011	77,510	152,146	229,656

Tabela 11. Operativni učinak PK

Podaci u gornjoj tabeli predstavljaju izveštaj o trendu fizičkog obima poštanskih pošiljki u prijemu i otpremi. Kao što se vidi imamo povećanje broja odlaznih pošiljki i smanjenje broja dolaznih pošiljki. Ukupno u fizičkom obimu imamo blagi pad od 5 %.

Finansijski pokazatelji (avgust – decembar 2012) – iz Izveštaja spoljnog revizora

	2012 (000€)
Prihodi	4,402
Rashodi	(4,904)
Dobit/gubitak iz poslovanja	(502)
Deprecijacija i amortizacija	(667)
Loši dugovi	0
Finansijska dobit/gubitak	(1,169)
Novac na kraju godine	7,799
Osnovna sredstva	20,791

Tabela 12. Finansijski učinak PK

Gornja tabela pokazuje finansijsko stanje PK tokom perioda avgust - decembar 2012. godine sa finansijskim gubitkom od 1,1 miliona evra, sa osnovnim sredstvima u vrednosti od 20,8 miliona koja obuhvataju 98% sredstava bivše PTK, a na kraju 2012. godine na bankarskom računu su bila sredstva od 7,8 miliona evra, koja su preneti od strane bivšeg PTK-a prilikom odvajanja, a sa ciljem realizacije kapitalnih projekata koji su bili deo ukupnog poslovnog plana PTK-a pre podele.

Spoljna revizija

Spoljnu reviziju za Poštu Kosova izvršila je kompanija BDO Kosova L.L.C. Ova revizorska kompanija za reviziju finansijskih izveštaja dala je nekvalifikovano mišljenje o kompaniji. Po njima, finansijski izveštaji kompanije prikazuju objektivno, po svim materijalno značajnim pitanjima, finansijski položaj kompanije na dan 31. decembra 2012. godine, kao i njen finansijski učinak, promene u kapitalu i njene novčane tokove za godinu koja se završava na ovaj datum u skladu sa Međunarodnim standardima za finansijsko izveštavanje.

Funkcionisanje korporativnog upravljanja – Upravni odbor

Upravni odbor imenovan od strane akcionara odgovoran je za upravljanje kompanijom u skladu sa politikom akcionara i zakonom. Pošta Kosova je tokom 2012. godine u periodu od četiri meseca (avgust – decembar) poslovala kao samostalni subjekat. U tom periodu, Odbor je održao 12 redovnih i 2 vanredna sastanka, na kojima su razmatrana i usvojena važna pitanja različitih aktivnosti kompanije. U istom periodu, Komisija za reviziju je održala 5 sastanaka. Na osnovu potreba koje je predočila ova kompanija, Upravni odbor je formirao i nekoliko drugih komisija: Komisiju za finansije, Komisiju za osoblje i nagrađivanje i Komisiju za tehnološka istraživanja.

Uzimajući u obzir gore navedeno, Jedinica je izvršila procenu efikasnosti odbora, a izveštaj o proceni je objavljen na veb sajtu MER-a.

Ispunjenje zakonskih zahteva

Pošta Kosova je ispunila zakonske zahteve prema akcionaru. Ova kompanija je pravovremeno pripremila poslovni plan za 2013. godinu i prikazala je korporativni nivo za 2013. godinu. U ovom planu su identifikovani ciljevi koje kompanija želi da ostvari u svom poslovanju, kao i ključni indikatori koji će moći da postignu ili poboljšaju finansijski i operativni učinak kompanije.

Takođe, rukovodstvo je blagovremeno pripremio i Godišnji izveštaj za 2012. godinu (01.08.-31.12.2012), a odbor je isti pravovremeno usvojio. Ovaj izveštaj je koristio narativnu formu i tabele za predstavljanje operativnih i finansijskih podataka i ispunio je zahteve JPNJP iz dostavljenog uputstva.

4.4 Pošta i Telekomunikacije Kosova, d.d. (PTK)

	Misija Misija PTK-a je da neprestano bude lider u pružanju vrhunskih komunikacionih usluga kojima se poboljšava život svih stanovnika Kosova, profesionalizmom naših zaposlenih i korišćenjem najsavremenije dokazane tehnologije.
	Vizija Vizija PTK-a je da bude pokretačka snaga u povećanju prosperiteta nacije i obogaćivanju života svih stanovnika Kosova.

Profil preduzeća	
Naziv preduzeća	Pošta i Telekomunikacije Kosova, d.d. (PTK)
Broj registracije	70280741
Vlasništvo	Republika Kosovo (100%)
Akcionarski kapital	4,475,000 €
Predsedavajući odbora	Rexhë Gjonbalaj
Izvršni direktor	Ejup Qerimi
Spoljni revizor	BDO Kosova L.L.C

Delokrug rada

Dana 29. juna 2005. godine, PTK je registrovan kao korporacija i transformisan u deoničarsko društvo sa novim nazivom PTK d.d., koje je organizovano u tri poslovne jedinice: Pošta Kosova, Telekom Kosova i Operater mobilne telefonije Vala. Sve tri poslovne jedinice PTK-a su licencirane od strane Regulatornog autoriteta za telekomunikacije Kosova.

Operater mobilne telefonije Vala je postavio svoju mrežu na gotovo celoj teritoriji Kosova, a već duže vreme pruža svojim korisnicima najnaprednije usluge mobilne telefonije, unutar i izvan mreže operatera Vala.

Telekom Kosova je svoju analognu mrežu transformisao u mrežu sledeće generacije (NGN), omogućavajući pružanje usluga telefonije, interneta i televizije putem internet protokola (IPTV).

Pošta Kosova se nalazila u sastavu PTK-a do 30. jula, a od 01. avgusta 2012. godine se odvojila kao poseban poslovni subjekat.

U pogledu telekomunikacionih usluga, 2012. godina je zaključena sa geografskom pokrivenošću od 84%. VALA je poboljšala roaming sa 350 mreža u celom svetu u više od 130 država. Međutim, cilj i dalje ostaje da pokrivanje GPRS-om u zemljama koje naši korisnici češće posećuju.

Početak 2012. godine karakteriše implementacija IPTV usluge čime je stvorena mogućnost da se korisnicima pružaju triple-play usluge, odnosno ton, internet i video. Orijentacija Telekoma je bila ponuda paketa pogodnih za porodično okruženje. U skladu sa ovim konceptom, sačinjeni su i novi paketi koji su pristupačniji za korisnike.

Uprkos poteškoćama sa nabavkama, preduzete su radnje za prostiranje optičkog kabla za povezivanje tačaka prisustva. 2012. godinu karakteriše i povećanje potražnje za uslugama interneta, posebno u prilagođavanju paketa pridodajući glasovnim paketima i internet.

Ciljevi za budući period

PTK je neprekidno pred sobom postavljao poslovne ciljeve usmerene na razvoj i unapređenje proizvoda ili usluga u skladu sa svojom vizijom i misijom, kako bi planovi za budućnost bili uspešni i imali pozitivan rezultat.

Međutim, primarni cilj PTK-a i dalje ostaju korisnici i ispunjavanje njihovih potreba kroz pružanje novih proizvoda i usluga, ali i dalje ostaje na snazi ciljni plan za proširenje kapaciteta za druge korisnike.

Povećanje neto dobiti PTK-a, smanjenje operativnih troškova i povećanje broja korisnika, bilo je i jeste strateško opredeljenje izvršnog menadžmenta kompanije.

Predstojeći izazovi

Neki od izazova sa kojima se PTK može suočiti u predstojećem periodu su:

- Privatizacija – proces privatizacije je pokrenut 2009. godine i traje veoma dugo za kompaniju, a sa sobom nosi ograničenja povezana sa ovim procesom;
- Prodaja proizvoda – PTK trenutno svoje proizvode prodaje uglavnom preko prodajnih mesta PK. Usled toga postoji nedostatak dovoljnog kontakta sa krajnjim korisnicima;
- Pošta Kosova – jedan od izazova je i izvršenje ugovora potpisanih sa PK o prodaji proizvoda PTK i brizi o potrošačima;
- Proces nabavke i planiranja – proces planiranja nabavke i uspešnog sprovođenja ugovora, prema rukovodstvu ostaje i dalje izazov za PTK zbog toga što rokovi koji se zahtevaju zakonom predstavljaju prepreku za razvoj kompanije, posebno uzimajući u obzir uslove konkurencije;
- Angažovanje stručnjaka – imajući u vidu ograničenja za novo zapošljavanje, angažovanje potrebnih stručnjaka u kompaniji predstavlja poteškoću za PTK.

Glavni događaji – 2012

Neki od glavnih događaja u PTK u 2012. godini izneseni su u daljem tekstu:

- U avgustu 2012. godine, posle dugog i veoma intenzivnog procesa, Pošta Kosova se odvojila od PTK i osnovana kao nezavisan subjekat.
- Po prvi put su stavljeni u upotrebu probni marketinški plan i detaljna mapa proizvoda za 2012. godinu.
- Sudski proces o raskidu ugovora o projektu fakturisanja.
- Poništenje odluke odbora o bonusima od strane akcionara.

Investicije i projekti - 2012

U 2012. godini u PTK kao novinu imamo osnivanje Kancelarije za upravljanje projektima u julu 2012. godine u cilju pružanja pomoći u procesu razvoja metodologije za upravljanje projektima. U pogledu kapitalnih projekata u toku je odvajanje PK d.d. od PTK d.d. što podrazumeva i prenos kapitalnih projekata na PK d.d.

U nastavku teksta iznesen je kratak pregled projekata po jedinicama u 2012. godini:

Vala

18 projekata jedinice VALA (16 ranije odobrenih + 2 koja su u razmatranju)

- 3 završena projekta
  - Faza 6 - nabavka opreme za proširenje mreže,
  - Hardware & Software Upgrade za novu generaciju DCS1800, i
  - Rezervni delovi za generatore i baterije.
- U implementaciji
  - BTS – 102 završen,
  - Proširenje postojeće platforme za fakturisanje za PostPaid je u fazi implementacije,
  - Proširenje postojeće platforme za fakturisanje za PrePaid – ugovor je zaključen,
  - Projekat za IT opremu je u fazi implementacije,
  - 9 projekata je u procesu nabavke

Telekom Kosova

Od 76 projekata/ zahteva:

- 16 projekata/ zahteva u procesu nabavke koji su ostali da se realizuju u 2013. godini (uključujući i jedan obustavljen zahtev za mašinu za kovertiranje. U ovaj broj su uključena i dva predmeta koja su delimično realizovana, a delimično ostaju u nabavci)
- 23 zahteva su realizovana u projektima koji su preneseni (ugovori su potpisani pre 2012. godine)
- 37 projekata/ zahteva je realizovano među projektima iz 2012. godine.

Pošta – do 30. jula 2012. godine (u procesu razdvajanja)

Od 34 projekata/ zahteva:

Ovi projekti su nakon odvajanja PK d.d. od PTK d.d. prešli pod upravu PK d.d., a PK d.d. je prenesen izvestan iznos sredstava za preostale kapitalne projekte. Mnogi od projekata nisu završeni, već su preneseni u 2013. godinu.

Operativni pokazatelji – poređenje sa prethodnom godinom

Operativni pokazatelj	Fiksna telefonija (Telekom) Broj korisnika	Mobilna telefonija (Vala) Broj korisnika	Internet Broj korisnika
2012	75,634	1,064,860	37,560
2011	82,238	992,963	36,427

Tabela 13. Operativni učinak PTK-a

Kao što se vidi u tabeli, mobilna telefonija (Vala) je zabeležila porast broja korisnika, uprkos postojanju konkurentnog okruženja. To je postignuto zahvaljujući ulaganju u novu tehnologiju koja uspeva da privuče nove korisnike. Isto se dogodilo i kod interneta, a broj korisnika se neprestano povećava iz godine u godinu.

Što se tiče fiksne telefonije, ovde je došlo do pada broja korisnika, a to se dešava i kod broja korisnika fiksne telefonije u celini. Korisnici su se više okrenuli ka mobilnoj telefoniji i više ne koriste u velikoj meri fiksnu telefoniju.

Finansijski pokazatelji – poređenje sa prethodnom godinom

	2012 (000€)	2011 (000€)
Prihodi	149,617	164,297
Rashodi	(90,649)	(94,156)
Dobit/gubitak iz poslovanja	58,968	70,141
Deprecijacija i amortizacija	(20,630)	(24,025)
Loši dugovi	0	0
Finansijska dobit/gubitak	38,338	46,116
Novac na kraju godine	47,780	32,804
Osnovna sredstva	99,450	128,013

Tabela 14. Finansijski učinak PTK-a

Tabela pokazuje da je PTK i ove godine pozitivno poslovao iako nešto slabije nego prethodne godine, pošto je došlo do smanjenja prihoda za približno 25 miliona evra. Ovo se dogodilo kao posledica rekonstrukcije PTK-a, odnosno razdvajanja poslovne jedinice Pošta Kosova od PTK-a.

Kao što se vidi u tabeli, u pogledu imovine imamo značajan pad do kojeg je došlo zbog razdvajanja __

Pošte od PTK-a, kojom prilikom su 31.07.2012. godine na Poštu Kosova prenesena osnovna sredstva u vrednosti od 18,039 miliona evra, a do kraja jula su samo troškovi amortizacije sredstava koja su u avgustu prenesena na Poštu Kosova iznosili 20,6 miliona evra.

Spoljna revizija

Spoljnu reviziju za PTK izvršila je kompanija BDO Kosova L.L.C. Ova revizorska kompanija je nakon revizije finansijskih izveštaja dala nekvalifikovano (potvrđno) mišljenje o kompaniji uz naglašavanje problema. Po njima, finansijski izveštaji kompanije prikazuju objektivno, po svim materijalno značajnim pitanjima, finansijski položaj kompanije na dan 31. decembra 2012. godine, kao i njen finansijski učinak, promene u kapitalu i njene novčane tokove za godinu koja se završava na ovaj datum u skladu sa Međunarodnim standardima za finansijsko izveštavanje.

Važno je napomenuti da zakonski zahtev za reviziju finansijskih izveštaja do 30. maja, uprkos zahtevu i primedbama JPNJP nije ispunjen, već je revizija završena tek krajem juna. Kašnjenje revizije finansijskih izveštaja primoralo je JPNJP i MER da protiv svoje volje odlože izveštavanje pred javnošću.

Funkcionisanje korporativnog upravljanja – Upravni odbor

Upravni odbor, imenovan od strane akcionara odgovoran je za upravljanje kompanijom u skladu sa politikama akcionara i zakonom. Tokom 2012. godine, Odbor je održao 18 sastanaka na kojima su razmatrana i usvojena važna pitanja različitih aktivnosti preduzeća. Komisija za reviziju je u istom periodu održala 16 sastanaka. Na osnovu potreba koje je ovo preduzeće predočilo, Upravni odbor je formirao i nekoliko drugih komisija, kao što su: Komisija za praćenje razvoja novih marketinških usluga i zadovoljstva korisnika, Komisija za praćenje sprovođenja kapitalnih planova i izvršenja poslovnih planova, Komisija za praćenje korporativnog upravljanja i usaglašenosti sa zakonom i Komisija za ljudske resurse i nagrađivanje. Ove komisije nisu funkcionisale u dovoljnoj meri, tako da je JPNJP u 2012. godini zatražila da se preispita potreba za njihovim funkcionisanjem, a posebno kada se ima u vidu da mnoge od tih komisija imaju privremeni karakter. Međutim, i posle nekoliko zahteva JPNJP upućenih odboru, odbor ih nije ispoštovao, već je tek u 2013. godini ugasio nekoliko komisija.

Vredi napomenuti da je ovaj odbor krajem decembra 2012. godine doneo nezakonitu odluku o raspodeli bonusa pre zaključenja godine i pre nego što je bio poznat učinak. Akcionar je preko Ministarske komisije za JP poništio nezakonitu odluku, a odluku o vraćanju bonusa odbor i rukovodstvo su izvršili tek posle juna, odnosno sa 6 meseci kašnjenja, pri čemu odbor nije bio u mogućnosti da nadgleda rukovodstvo u izvršenju odluke akcionara.

Uzimajući za osnov gore navedeno, Jedinica je izvršila procenu efikasnosti odbora i taj izveštaj je objavljen na veb sajtu MER-a.

Ispunjenje zakonskih zahteva

Kvartalni i godišnji izveštaji i poslovni plan su neki od izveštaja koji proizilaze iz Zakona o javnim preduzećima. Upravni odbor PTK-a je ove izveštaje usvojio u propisanom vremenskom roku.

Poslovni plan je pravovremeno pripremljen i prikazao je korporativni nivo tokom 2012. godine. U njemu su identifikovani ciljevi koje korporacija želi da postigne u svakoj od svojih poslovnih jedinica, kao i ključni pokazatelji koji će uspeti da ostvare ili poboljšaju finansijski i operativni učinak kompanije.

Kvartalni izveštaji su pravovremeno usvojeni od strane upravnog odbora. Rukovodstvo je uvrstilo različite elemente u sastavljanju ovih izveštaja, kao što su: organizaciona struktura, razne aktivnosti, završeni ili obustavljeni projekti, dostignuća divizija, finansijski i operativni učinak uz njihovo upoređivanje sa odgovarajućim kvartalom u prethodnoj godini.

Rukovodstvo je pravovremeno pripremlilo, a odbor usvojio godišnji izveštaj za 2012. godinu. Ovaj izveštaj je koristio narativni obrazac i tabele za prikazivanje operativnih i finansijskih podataka i ispunjava zahteve JPNJP iz dostavljenog uputstva.

4.5 Međunarodni aerodrom u Prištini “Adem Jashari” – Vazдушna kontrola d.d. (MAP)

	<p>Misija MAP „Adem Jashari“ je da pruža kvalitetne usluge u skladu sa međunarodnim standardima za vazdušni saobraćaj i bezbednost letova u vazдушnom prostoru Republike Kosovo, koji ne ugrožavaju životnu sredinu, kao i da pruža doprinos u zahtevima za visokom sigurnošću u vazдушnom prostoru Kosova.</p> <p>Vizija MAP “Adem Jashari” je da postane certifikovani pružalac usluga vazdušne navigacije na osnovu zahteva podnesenih od strane Autoriteta za civilno vazduhoplovstvo Kosova u skladu sa međunarodnim standardima Eurocontrol i ICAO.</p>
---	---

Profil preduzeća	
Naziv preduzeća	Međunarodni aerodrom u Prištini “Adem Jashari” – Vazдушna kontrola, d.d. (MAP)
Broj registracije	70280980
Vlasništvo	Republika Kosovo (100%)
Akcionarski kapital	25,000 €
Predsedavajući odbora	Bekim Jashari
Izvršni direktor	Bahri Nuredini
Spoljni revizor	BDO Kosova L.L.C

Delokrug rada

Međunarodni aerodrom u Prištini „Adem Jashari“ – Vazдушna kontrola predstavlja strateško javno dobro od veoma velikog značaja za građane Kosova i razvoj države, koje omogućava letove sa Kosova u veliki broj zemalja u svetu i obratno za građane Kosova i drugih država.

MAP “Adem Jashari” - Vazдушna kontrola je odgovoran za pružanje sledećih usluga:

- Usluga kontrole vazdušnog saobraćaja
- Usluga praćenja, komunikacije, navigacije
- Usluge aeronautičkih informacija
- Usluga meteorologije i
- Drugih pomoćnih usluga.

Ciljevi za budući period

Ciljevi MAP „Adem Jashari“ – Vazдушna kontrola za budući period su:

- Certifikacija kao Agencija za usluge vazdušne navigacije;
- Koordinacija komponenti pružanja usluga vazdušne navigacije u cilju pružanja efikasne usluge kontrole vazdušnog saobraćaja, usluga nadzora, komunikacije, navigacije, aeronautičkih i meteoroloških informacija;
- Efikasno upravljanje faktorima koji su uključeni u pružanje usluga vazdušne navigacije;
- Otvaranje gornjeg vazdušnog prostora Republike Kosovo;
- Stvaranje stabilnosti u ljudskim resursima sa fokusom na broj i kvalitet kontrolora vazdušnog saobraćaja;
- Finansijska kontrola u pružanju usluga vazdušne navigacije u cilju da se osigura da se potrošena sredstva koriste na efikasan i efektivan način.

Predstojeći izazovi

Kao izazovi za budućnost MAP „Adem Jashari“ – Vazдушna kontrola predviđeno je sledeće:

- Okončanje mnogih sudskih postupaka po žalbama stranaka čija je imovina eksproprisana prouzrokovao ozbiljne probleme kompaniji u finansijskom smislu, kao i neki drugi sudski procesi koji su u toku.
- Okončanje sudskih postupaka po žalbama radnika koji su otpušteni iz MAP „Adem

Jashari“ – Vazдушna kontrola u ranijem vremenskom periodu.

Nisu predviđeni neki drugi rizici za kompaniju dok traje trend ulaganja u opremu.

Glavni događaji - 2012

MAP „Adem Jashari“ – Vazдушna kontrola je uglavnom bio fokusiran na realizaciju važnog projekta puštanja u funkciju preleta u vazдушnom prostoru Republike Kosovo, kao i sprovođenje zahteva ACVK i drugih relevantnih organa vlasti, a koji se odnose na otklanjanje neusklađenosti utvrđenih od strane revizora ACVK i nalaze i konstatacije spoljnog revizija, sve to u cilju da bude pripremljen za sertifikaciju kao pružalac usluga vazdušne navigacije.

MAP “Adem Jashari” – Vazдушna kontrola je podneo zahtev za sertifikaciju za pružanje usluga vazdušne navigacije. Kao rezultat ove aplikacije imaćemo brojne procese koji će biti pokrenuti u cilju da se ispune kriterijumi utvrđeni u propisima ACVK-a za sertifikaciju MAP „Adem Jashari“ – Vazдушna kontrola.

Investicije i projekti – 2012

MAP „Adem Jashari“ – Vazдушna kontrola je uglavnom bio fokusiran na realizaciju važnog projekta puštanja u funkciju preleta u vazдушnom prostoru Republike Kosovo, kao i sprovođenje zahteva ACVK i drugih relevantnih organa vlasti, a koji se odnose na otklanjanje neusklađenosti utvrđenih od strane revizora ACVK i nalaze i konstatacije spoljnog revizija, sve to u cilju da bude pripremljen za sertifikaciju kao pružalac usluga vazdušne navigacije.

Među projektima koji su pokrenuti, odnosno realizovani u 2012. godini, možemo da izdvojimo:

- Obuku treće generacije kontrolora vazdušnog saobraćaja;
- Preseljenje sa postojeće lokacije u novi toranj;
- Unapređenje AFTN “Aeronautical Fixed Telecommunication Network”;
- EUMETCAST DVB
- Implementacija sistema ATIS
- Projekat radio veze zemlja-zemlja
- Projekat “Plan letova 2012”
- Pripreme za “area control center”

Finansijski pokazatelji – poređenje sa prethodnom godinom

	2012 (000)	2011 (000)
Prihodi	2,593	8,958
Rashodi	(3,775)	(6,874)
Dobit/gubitak iz poslovanja	(1,182)	(2,084)
Deprecijacija i amortizacija	(758)	(109)
Loši dugovi	0	0
Finansijska dobit/gubitak	(1,940)	396
Novac na kraju godine	1,021	6,015
Osnovna sredstva	7,938	4,109

Tabela 15. Finansijski učinak MAP “Adem Jashari”

Iz gornje tabele se vidi da je vrednost imovine MAP „Adem Jashari“ – Vazдушna kontrola porasla u odnosu na 2011. godinu, što je rezultat kapitalnih investicija sprovedenih u 2012. godini.

U pogledu gubitaka kompanije za 2012. godinu, skoro polovinu ovog iznosa čine troškovi amortizacije, a preostali deo operativni troškovi MAP „Adem Jashari“ – Vazдушna kontrola.

Vrednost imovine MAP „Adem Jashari“ – Vazдушna kontrola je u poređenju sa 2011. godinom, u 2012. godini zabeležila rast, koji dolazi kao rezultat kapitalnih investicija. Ove kapitalne investicije

su sprovedene u oblasti opreme za navigacione sisteme i ljudskih resursa, tačnije za obrazovanje novih kontrolora i za isplatu naknada za zemljište koje je eksproprisano ranijih godina.

Kao rezultat ovih procesa stanje gotovine i novca na bankarskom računu MAP-a zabeležilo je pad u odnosu na 2011. godinu.

Na ovaj pad je uticala koncesija MAP „Adem Jashari“ – Vazдушna kontrola, kao i smanjenje prihoda i isplate za kapitalne investicije.

Spoljna revizija

Spoljnu reviziju za MAP „Adem Jashari“ – Vazдушna kontrola izvršila je kompanija BDO Kosova L.L.C. Ova kompanija je nakon revizije finansijskih izveštaja dala nekvalifikovano mišljenje, po kome finansijski izveštaji kompanije prikazuju objektivno, po svim materijalno značajnim pitanjima, finansijski položaj kompanije, kao i njen finansijski učinak, promene u kapitalu i novčane za 2012. godinu u skladu sa Međunarodnim standardima za finansijsko izveštavanje.

Funkcionisanje korporativnog upravljanja – Upravni odbor

Upravni odbor MAP „Adem Jashari“ – Vazдушna kontrola imenovan od strane akcionara odgovoran je za upravljanje kompanijom u skladu sa politikom akcionara i zakonom. Tokom 2012. godine, Odbor je održao 10 sastanaka, na kojima su razmotrena i usvojena važna pitanja za različite aktivnosti preduzeća. Na osnovu potreba koje je ovo preduzeće predočilo, Upravni odbor je formirao i nekoliko drugih komisija koje nisu imale redovnu aktivnost. Te komisije su: Komisija za ljudske resurse, Komisija za pripremu i razdvajanje OOUVN i Komisija za nadzor kapitalnih projekata.

Ispunjenje zakonskih zahteva

Kvartalni i godišnji izveštaji i poslovni plan su neki od izveštaja koji proizilaze iz Zakona o javnim preduzećima. Upravni odbor MAP „Adem Jashari“ – Vazдушna kontrola je ove izveštaje usvojio u propisanom vremenskom roku, a sačinjeni su na osnovu zahteva koji proizilaze iz Zakona o javnim preduzećima.

Poslovni plan je pravovremeno pripremljen od strane rukovodstva i usvojen od strane odbora. U ovom planu su razrađena pitanja organizacione strukture, razvoja energetskeg tržišta u zemlji i regionu, pravnog i regulatornog okvira, socijalnih i ekoloških aspekata, izazova, uključujući i snage, slabosti, mogućnosti i pretnje (SWOT analiza), investicionih planova, kao i predviđanja prihoda i rashoda.

Kvartalni izveštaji su imali standardni format koji počinje sa opisom organizacione strukture i nastavlja sa se opisom glavnih finansijskih i operativnih pokazatelja uz njihovo upoređivanje sa prethodnom 2011. godinom i relevantnim budžetom za 2012. godinu. Pored toga, deo izveštaja su bili i opis kapitalnih projekata i njihovo sprovođenje, pravna i regulatorna pitanja, finansijski izveštaji i finansijske i operativne analize.

Godišnji izveštaj je podnesen i izrađen u skladu sa Uputstvom JPNJP i uključivao je i pregled funkcionisanja korporativnog upravljanja u preduzeću.

4.6 Infrastruktura Kosovskih železnica, d.d. (Infrakos)

	<p>Misija Infrakos-a je da obezbedi: Konkurentnu, održivu i uspešnu železničku infrastrukturu u skladu sa potrebama društva i privrede na Kosovu i šire, uz ispunjavanje zahteva bezbednosti, zaštite životne sredine i privrede.</p> <p>Vizija je pružanje što kvalitetnijih usluga železničke infrastrukture sa visokim nivoom sigurnosti i po konkurentnim cenama, koristeći i omogućavajući operatoru obavljanje prevoza robe i putnika po evropskim standardima.</p>
---	---

Profil preduzeća	
Naziv preduzeća	Infrastruktura Kosovskih železnica, d.d. (Infrakos)
Broj registracije	70325327
Vlasništvo	Republika Kosovo (100%)
Akcionarski kapital	25,000 €
Predsedavajući odbora	Hysen Fazliu
Izvršni direktor	Agron Thaqi
Spoljni revizor	ETIKA

Delokrug rada

INFRAKOS, kao kompanija čija je osnovna delatnost posao pružanja infrastrukturnih usluga transportnim železničkim preduzećima, počela je da posluje kao samostalna kompanija od 01.09.2011. godine na osnovu odluke Vlade Republike Kosovo br. 05/110 od 26.02.2010. godine o podeli Kosovskih železnica d.d.

INFRAKOS kao jedan od sledbenika Kosovskih železnica d.d. je javno preduzeće koje je u celosti u vlasništvu države i kao takvo pruža usluge železničke infrastrukture.

INFRAKOS upravlja sa 333.451 km postojećih otvorenih železničkih pruga, 105.784 km koloseka u stanicama i 103,4 industrijskih koloseka. Sve ove železničke linije su jednopružne i nisu elektrificirane. INFRAKOS održava pruge, sisteme signalizacije, sisteme komunikacije i 34 stanica, 115 mostova, 23 tunela i druge objekte.

Ciljevi za budući period

Radi postizanja željenog nivoa održavanja železničke infrastrukture, utvrđeni su sledeći ciljevi za naredne godine:

- Pravovremeno i korektno pružanje svih usluga transportnim operaterima za pristup železničkoj mreži;
- Uspešno upravljanje nekretninama i povećanje naplate prihoda za najmanje 5%;
- Podizanje nivoa održavanja železničkih linija i industrijskih koloseka, i povećanje opšte bezbednosti u železničkom saobraćaju.
- Unapređenje nivoa usluga i unapređenje unutrašnjih procesa;
- Poboljšanje kompanije unutar kompanije i sa klijentima;
- Promena poslovne kulture zaposlenih u kompaniji na osnovu novih tehnoloških dostignuća kroz stručno usavršavanje i podmlađivanje osoblja;
- Poboljšanje rodne strukture, i
- Poboljšanje uslova za rad zaposlenih.

Predstojeći izazovi

Kao izazove koji se mogu pojaviti pred kompanijom u predstojećem periodu možemo nabrojati:

- Dobro funkcionisanje operatera - Trainkosa;
- Nedovoljno finansiranje infrastrukturnih razvojnih projekata;
- Stalne opstrukcije Železnica Srbije i blokiranje severnog izlaza ka Srbiji;
- Visoki troškovi investicija za održavanje i rehabilitaciju linija koje su van funkcije;
- Nemogućnost da se obnovi mehanizam za održavanje železničkih linija.

Glavni događaji – 2012

Infrastrukturu Kosovskih železnica d.d. – INFRAKOS u 2012. godini su pored svakodnevnih događaja koji predstavljaju dnevne aktivnosti kompanije, karakterisali i neki vrlo važni događaji koji su usko povezani sa razvojem kompanije i predstavljaju ključne faktore u daljim koracima, kako u razvoju i održavanju železničke infrastrukture, tako i u razvoju poslovanja ili pružanju korektnih, sigurnih i nediskriminatornih usluga svim korisnicima ove infrastrukture. Među najvažnijim događajima mogu se istaći usvajanje Deklaracije o mreži za 2013. godinu i licenciranje Infrakosa za obavljanje usluga železničke infrastrukture u Republici Kosovo.

Investicije i projekti – 2012

Kao i prethodnih godina, InfraKos d.d. je i u 2012. godini realizovao izvestan broj razvojnih projekata finansiranih iz Kosovskog budžeta. Među kapitalnim projektima finansiranim iz Konsolidovanog budžeta Kosova nalaze se i sledeći projekti:

1. Rehabilitacija tunela Gajre;
2. Nabavka šina S-49;
3. Nabavka greda od bukovog ili hrastovog drveta;
4. Nabavka balasta;
5. Nabavka sitnog infrastrukturnog materijala;
6. Nabavka malih uređaja za koloseke, i
7. Nabavka uređaja za regulaciju geometrije koloseka.

Glavni projekti su bili rehabilitacija tunela Gajre u Kačaničkoj klisuri koji je uspešno sproveden i nabavka delova infrastrukture, koji je takođe uspešno realizovan.

Finansijski pokazatelji – poređenje sa prethodnom godinom

	2012 (000€)	1. septembar 2011. g. – 31. decembar 2011. g. (000€)
Prihodi	3,163	1,337
Rashodi	(2,215)	(1,056)
Dobit/gubitak iz poslovanja	948	281
Deprecijacija i amortizacija	(990)	(364)
Loši dugovi	(10)	0
Finansijska dobit/gubitak	(52)	(83)
Novac na kraju godine	133	423
Osnovna sredstva	19,804	19,682

Tabela 16. Finansijski učinak INFRAKOS-a

Moramo imati u vidu da se podaci dati u tabeli ne odnose na iste uporedne periode, a Infrakos je uspeo da smanji gubitak za 30 hiljada evra jer se podaci za 2011. godinu odnose na četvoromesečni period.

Spoljna revizija

Spoljnu reviziju za Infracos izvršila je kompanija „ETIKA“ koja je licencirana za reviziju. Ova revizorska kompanija je nakon revizije finansijskih izveštaja dala nekvalifikovano (potvrдно) mišljenje o kompaniji. Po njima, finansijski izveštaji JP „INFRAKOS“ prikazuju objektivno, po svim materijalno značajnim pitanjima, finansijski položaj kompanije na dan 31. decembra 2012. godine, kao i njen finansijski učinak, promene u kapitalu i novčane tokove, što je u skladu sa Međunarodnim standardima za finansijsko izveštavanje.

Funkcionisanje korporativnog upravljanja – Upravni odbor

Upravni odbor je imenovala Vlada Kosova. U toku 2012. godine, Upravni odbor Infrastrukture Kosovskih železnica d.d. – INFRAKOS je održao 19 sastanaka, dok je Komisija za reviziju održala 14 sastanaka. Upravni odbor je tokom 2012. godine formirao i druge komisije, i to: Komisiju za istraživanje i tehnologiju, Komisiju za bezbednost i finansije i Komisiju za osoblje i nagrađivanje.

Ispunjenje zakonskih zahteva

Kvartalni i godišnji izveštaji i poslovni planovi su neki od izveštaja koji proizilaze iz Zakona o javnim preduzećima. Upravni odbor InfraKos d.d. je ove izveštaje usvojio u propisanom vremenskom roku.

Poslovni plan je pravovremeno pripremljen i u njemu su identifikovani ciljevi i ključni pokazatelji koji će uspjeti da realizuju ili poboljšaju finansijski i operativni učinak kompanije.

Komisija za reviziju je prethodno razmotrila izveštaj za četvrti kvartal i godišnji izveštaj i oni su pravovremeno usvojeni od strane Upravnog odbora. Na vreme je usvojen i dostavljen i izveštaj spoljnog revizora i izveštaj o zadovoljstvu potrošača.

Misija Trainkos-a je:

Da pruža što kvalitetnije usluge prevoza robe i putnika, sa visokim nivoom bezbednosti i po konkurentnim cenama koristeći železničku infrastrukturu prema evropskim standardima.

Vizija je da pruža što kvalitetnije usluge prevoza robe i putnika uz visoku sigurnost i po konkurentnim cenama koristeći železničku infrastrukturu prema evropskim standardima.

Profil preduzeća

Naziv preduzeća	Poslovanje vozovima Kosovskih železnica, d.d. (Trainkos)
Broj registracije	70773120
Vlasništvo	Republika Kosovo (100%)
Akcionarski kapital	25,000 €
Predsedavajući odbora	Hasan Ibraj
Izvršni direktor	Betim Gjoshi
Spoljni revizor	U.P. "Eco&Conto"

Delokrug rada

TRAINKOS d.d. je nova kompanija osnovana u septembru 2011. godine u skladu sa odlukom Vlade Republike Kosovo br. 05/110 od 26.02.2010. godine o razdvajanju Kosovskih železnica d.d.

Kompletiranje osoblja i realizacija planiranja za 2012. godinu predstavljaju izazove za nastavak uspešnog rada i postizanje cilja pozitivnog učinka.

Ciljevi za budući period

Glavni ciljevi kompanije su:

- Uspostavljanje održive saradnje sa regionalnim operaterima i operaterima iz zemalja EU u železničkom saobraćaju u cilju razmene uspešnih iskustava.
- Konstantno usavršavanje tehničkih kapaciteta i ljudskih resursa.
- Povećanje broja usluga i njihovog kvaliteta u železničkom saobraćaju u cilju kontinuiranog razvoja kompanije.
- Cilj na tržištu prevoza putnika je da se zadrži isti ili sličan nivo kao u 2012. godini.

Predstojeći izazovi

Izazovi sa kojima će suočiti kompanija Trainkos u predstojećem periodu su sledeći:

- Loše stanje železničke infrastrukture i ograničenja koja se javljaju u poslovanju, kako u pogledu brzine, tako i u radu 24/7
- Komercijalna politika koju će utvrditi INFRAKOS u određivanju uslova za korišćenje mreže i korišćenju usluga terminala
- Fleksibilnost konkurenata u sektoru transporta i dopuštanje nelojalne konkurencije
- Visoki troškovi ulaganja u vozni park

Glavni događaji – 2012

Jedan od najvažnijih događaja sa kojima se suočila kompanija još na početku 2012. godine bili su klimatski uslovi koji su značajno uticali na operativnu realizaciju u tom periodu. Pored toga, veliki uticaj je imalo i to što je glavni partner – New Co Feronikl radio sa prepolovljenim proizvodnim kapacitetima.

Sledeći važan događaj u 2012. godini bilo je i usvajanje Deklaracije o mreži u 2012. za 2013.

godinu.

Važan događaj u 2012. godini bilo je i licenciranje Trainkosa za obavljanje usluga železničkog transporta u Republici Kosovo od strane ARH.

Takođe, i postizanje sporazuma sa MI o javnim uslugama je od posebnog značaja.

Investicije i projekti – 2012

Trainkos je u toku 2012. godine realizovao veliki broj projekata, a najvažniji projekti su projekti finansirani iz kosovskog budžeta.

Iz kosovskog budžeta finansirani su kapitalni projekti za vozni park;

- Srednji remont motornih vozova – finansirana iz kosovskog budžeta.

Operativni pokazatelji – poređenje sa prethodnom godinom

Operativni pokazatelji	1. septembar 2011 – 31. decembar 2011	2012
Transport robe (tona)	358,170	747,416
Broj putnika	108,692	366,537

Tabela 17. Operativni učinak TRAINKOS-a

Pokazatelji u gornjoj tabeli ne odgovaraju istim uporednim vremenskim periodima, a kao što se može videti u tabeli, TrainKos je u toku 2012. godine imao pad u prevozu robe, dok je u broju putnika zabeležio porast.

Finansijski pokazatelji – poređenje sa prethodnom godinom

	2012 (000€)	1. septembar 2011 - 31. decembar 2011 (000€)
Prihodi	5,053	2,364
Rashodi	(4,803)	(1,588)
Dobit/gubitak iz poslovanja	250	776
Deprecijacija i amortizacija	(720)	(428)
Loši dugovi	0	0
Finansijska dobit/gubitak	(470)	348
Novac na kraju godine	458	420
Osnovna sredstva	6,962	7,511

Tabela 18. Finansijski učinak TRAINKOS-a

Ova kompanija je 2012. godinu zaključila sa gubitkom od 470 hiljada evra, što dolazi kao rezultat povećanja rashoda i porasta troškova amortizacije.

Spoljna revizija

Spoljnu reviziju za Trainkos izvršila je kompanija U.P. "Eco-Conto" koja je licencirana za reviziju. Ova revizorska kompanija je nakon revizije finansijskih izveštaja dala nekvalifikovano (potvrдно) mišljenje o kompaniji. Po njima, finansijski izveštaji JP „TRAINKOS“ prikazuju objektivno, po svim materijalno značajnim pitanjima, finansijski položaj kompanije na dan 31. decembra 2012. godine, kao i njen finansijski učinak, promene u kapitalu i njene novčane tokove, što je u skladu sa Međunarodnim standardima za finansijsko izveštavanje.

Funkcionisanje korporativnog upravljanja – Upravni odbor

Upravni odbor je na osnovu odluke imenovala Vlada Kosova. Odbor je tokom ovog perioda održao 15 sastanaka, dok je Komisija za reviziju u istom periodu održala 16 sastanaka.

Upravni odbor je formirao i nekoliko drugih komisija koje su održavale sastanke kada se to smatralo potrebnim. Te komisije su: Komisija za osoblje i nagrađivanje, Komisija za imovinu, Komisija za potraživanja i dugovanja, Komisija za kapitalne projekte, Komisija za finansije i Komisija za istraživanje i tehnologiju.

Ispunjenje zakonskih zahteva

Kvartalni i godišnji izveštaji i poslovni plan su neki od izveštaja koji proizilaze iz Zakona o javnim preduzećima. Upravni odbor Trainkos d.d. je ove izveštaje usvojio u propisanom vremenskom roku.

Poslovni plan je pravovremeno pripremljen i prikazao je korporativni nivo tokom 2012. godine. U njemu su identifikovani ciljevi i ključni pokazatelji koji će uspeti da realizuju ili poboljšaju finansijski i operativni učinak kompanije.

Komisija za reviziju je prethodno razmotrila izveštaj o četvrtom kvartalu i godišnji izveštaj i oni su pravovremeno usvojeni od strane Upravnog odbora. Na vreme su usvojeni i dostavljeni i izveštaj o zadovoljstvu potrošača i izveštaj spoljnog revizora.

Misija RVK RADONJIĆ je da:

Snabdeva vodom za piće sve potrošače bez obzira na rasu, veru ili nacionalnost na području na kojem vrši snabdevanje u cilju da se osigura finansijski stabilna i dugoročna kompanija.

Vizija je: da pruža usluge snabdevanja vodom za piće svojim potrošačima u skladu sa normativima i standardima Svetske zdravstvene organizacije i da poveća vrednost javnih sredstava kao imovine države Kosovo u regionu.

Profil preduzeća

Naziv preduzeća	RVK Radonjić, D.D.
Broj registracije	70433554
Vlasništvo	Republika Kosovo (100%)
Akcionarski kapital	25,000 €
Predsedavajući odbora	Leonard Shehu (VD predsedavajućeg)
Izvršni direktor	Ismet Ahmeti
Spoljni revizor	Kanuni i Auditorit

Delokrug rada

Preduzeće RVK Radonjić d.d. bavi se proizvodnjom i distribucijom vode za piće i odvodom otpadnih voda za region Đakovica, Orahovac i jedan deo opštine Prizren i na taj način pokriva teritoriju sa oko 220.000 stanovnika koji su obuhvaćeni ovim uslugama.

Snabdevanje vodom vrši se iz jezera Radonjić. Kapacitet za prvu fazu je projektovan za 500 l/sec, a proizvodnja trenutno dostiže i do 730 l/sec.

RVK Radonjić d.d. ima mrežu koja se prostire od sela Skivjane do sela Zjum sa oko 220.000 stanovnika, i obuhvata opštinu Đakovica sa 41 selom, opštinu Orahovac sa 8 sela i 13 sela opštine Prizren. Aktivnosti za otpadne vode koje su uključene u 2006. godini obavljaju se u gradu Đakovica i gradu Orahovcu. Jezero snabdeva reka Dečanska Bela Reka preko kanala od Gornje Luke do mesta Lešnici, a zatim se kroz prirodni kanal – kanjon uliva u akumulaciono jezero. Kapacitet jezera je 119.000.000 m³. Kompanija poseduje fabriku za preradu vode u selu Ždrelo sa proizvodnim kapacitetom od 600 litara u sekundi.

Pristup poslovanju kompanije je transparentan i etički, zasnovan na zakonskim odredbama. To se radi u saradnji sa Ministarstvom za ekonomski razvoj, Regulatornom kancelarijom za vodovod i kanalizaciju, opštinama, potrošačima itd. Kompanija primenjuje tarife koje utvrđuje Regulatorna kancelarija za vodovod i kanalizaciju, kao jedini organ vlasti koji je nadležan za utvrđivanje tarifa.

Kompanija će razmotriti mogućnost da u predstojećem periodu vrši i prečišćavanje otpadnih voda kroz postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda.

Ciljevi za budući period

Kompanija RVK Radonjić je utvrdila sledeće strateške ciljeve u periodu podnošenja poslovnog plana 2012-2014:

- Smanjenje gubitaka vode u mreži;
- Proširenje sistema novih mreža u naseljima;
- Zamena vodovodne mreže,
- Poboljšanje funkcionisanja sistema;
- Poboljšanje merenja vode u sistemu i kod potrošača.

Predstojeći izazovi

S obzirom da faktori koji dolaze spolja, odnosno iz poslovnog okruženja utiču na implikacije delatnosti kompanije, analizirani su i identifikovani sledeći potencijalni rizici:

- Finansijske pretnje globalne finansijske krize izražene kroz smanjenje broja doznaka što utiče na smanjenje naplate,
- Zabrana povećanja tarifa u skladu sa troškovima od strane regulatora,
- Povećanje naknada za troškove električne energije,
- Podizanje nivoa snabdevanja regiona pumpama,
- Eventualne klimatske promene, kao što je globalno zagrevanje koje u velikoj meri utiče na smanjenje vodnih resursa u celini,
- Povećanje zloupotrebe potrošnje vode za piće,
- Kvarovi na opremi i postrojenjima od izuzetnog značaja i mehanička oštećenja,
- Predugi prekidi pružanja usluga snabdevanja kao posledica natprirodnih sila,
- Ekstreman uticaj vremenskih uslova i elementarnih nepogoda (vetar, požari, poplave, zemljotresi),
- Uticaj neočekivanog zagađenja (isticanje hemikalija u slivove ili vodne resurse, nemarnost u procesima prerade vode, itd.).

Glavni događaji - 2012

Glavna aktivnost ove kompanije je bilo stvaranje uslova da kompanija ostvari svoje ciljeve utvrđene u poslovnom planu.

Pitanja dinamike operative bila su glavne aktivnosti kompanije, uporedo sa aktivnostima po pitanju finansija, nabavke i racionalizacije potrošnje u svim sektorima rada u RVK sa posebnim osvrtom na korišćenje grantova koji će uticati na povećanje tehničkog učinka infrastrukture radi boljeg pristupa, kao i pripremu teške mehanizacije preduzeća za uspešno poslovanje operative vodovoda i kanalizacije.

Investicije i projekti - 2012

Realizovani projekti u 2012. godini

Investicije iz sredstava Vlade Republike Kosovo:

- Zamena primarnih cevi za grad Đakovica,
- Rehabilitacija stanice za filtriranje (automatika i pneumatika filtera),
- Ugradnja / postavljanje vodovodne mreže za Gornje naselje sela Berkoc,

Sopstvenim investicijama su sprovedeni sledeći projekti:

- Prilikom izvođenja radova na uređenju ulica Tome Gjoka, Prizrenska liga i Abdurrahman Buza od strane opštine Đakovica, RVK Radonjić je zamenio vodovodne cevi,
- Zamena glavnih i individualnih vodomera,
- Elektro – mehanički uređaji,
- Renoviranje materijala u prizemlju zgrade administracije. Prilagođen je prostor za pružanje usluga potrošačima, sa dovoljnim standardima da se potrošačima omogući lak pristup za ostvarivanje njihovih zahteva i izmirivanje obaveza prema kompaniji,
- Renoviranje eksterijera zgrade direkcije kompanije. Urađena je spoljna fasada, ograda, a trotoari su prostrti granitnim pločama,
- Renoviranje zgrade u bivšoj kasarni (preko puta zgrade uprave kompanije) za smeštaj osoblja Direkcije za šumarstvo prema ugovoru sa SO Đakovica, a uređen je i odgovarajući prostor za vozni park kompanije,
- Pri kraju izgradnje je nova zgrada administracije za poslovnu jedinicu u Orahovcu,
- Renoviranje izgorelog objekta u selu Zrze,
- Izgradnja dve čuvarске kućice kod rezervoara Ćerim i Dige,
- Računarska oprema za kancelarije i rad na terenu,

– Realizovana je nabavka nove mehanizacije: 4 terenska vozila, 2 kamiona i 1 bager. Investicioni plan se pre svega zasniva na sopstvenim prihodima i državnom budžetu, međutim, postoji određeni broj velikih projekata za koje su neophodni spoljno finansiranje i detaljna procena. Glavna dostignuća nakon ovih investicija će biti:

- Smanjenje gubitaka vode u mreži;
- Proširenje sistema novih mreža u naseljenim mestima;
- Podizanje nivoa radne sigurnosti sistema za snabdevanje vodom, neophodnost telemetrijske opreme, nova sredstva za rad;
- Poboljšanje merenja vode u sistemu i kod potrošača.

Operativni pokazatelji – poređenje sa prethodnom godinom

Operativni pokazatelji	2012	2011
Proizvodnja vode u (000) m ³	15,073	20,377
Fakturisanje vode (%)	41	30
Naplata vode (%)	78	71
Nefakturisana voda (%)	59	70
Neuspešni testovi vode (%)	0	0.1
Procenat potrošača sa vodomjerom (%)	92	91
Broj potrošača	28,703	27,345

Tabela 19. Operativni učinak RVK Radonjić

Prema podacima iz tabele proizvodnja vode u 2012. godini je smanjena u odnosu na 2011. godinu za 5 miliona m³. Ovo smanjenje proizvodnje vode u odnosu na prošlu godinu (2011) zasniva se na povećanju zapremine proizvedene vode kao rezultat smanjenja gubitaka vode usled identifikacije tehničkih i komercijalnih gubitaka vode i isključivanja paušalnih potrošača koji su trošili velike količine vode. Broj potrošača se u 2012. godini u odnosu na 2011. godinu povećao za 1.358, a treba pomenuti i smanjenje gubitaka od 11%, povećanje fakturisanja takođe za 11%, kao i povećanje naplate za fakturisanu vodu za 7% u odnosu na prethodnu godinu.

Sve ovo je postignuto zahvaljujući promeni rukovodstva i velikom angažovanju novog rukovodstva.

Finansijski pokazatelji – poređenje sa prethodnom godinom

	2012 (000€)	2011 (000€)
Prihodi	3,233	2,919
Rashodi	(2,108)	(1,884)
Dobit/gubitak iz poslovanja	1,125	1,035
Deprecijacija i amortizacija	(1,683)	(1,717)
Loši dugovi		0
Finansijska dobit/gubitak	(558)	(682)
Novac na kraju godine	543	200
Osnovna sredstva	28,697	30,053

Tabela 20. Finansijski učinak RVK Radonjić

U 2012. godini, prihodi su pokrili 100% troškova održavanja.

Prihodi su u 2012. godini povećani u odnosu na prihode u 2011. godini za 311 hiljada evra, a kompanija je ostvarila dobit iz poslovanja od 1,1 miliona evra, ali je zbog troškova amortizacije godina zaključena sa finansijskim gubitkom koji je u odnosu na prošlu godinu manji za oko 130 hiljada evra.

Takođe, kompanija je na kraju 2012. godine na bankarskom računu imala 543 hiljade evra što je iznos koji je za 150% veći od iznosa u prethodnoj godini.

Spoljna revizija

Nakon revizije finansijskih izveštaja za 2012 godinu, spoljni revizor je dao kvalifikovano mišljenje – Prema spoljnom revizoru, finansijski izveštaji prikazuju objektivno, po svim materijalno značajnim pitanjima, finansijski položaj kompanije na dan 31. decembra 2012. godine, kao i njen finansijski učinak, promene u kapitalu i njene novčane tokove za godinu koja se završava na taj dan, u skladu sa Međunarodnim računovodstvenim standardima.

Funkcionisanje korporativnog upravljanja – Upravni odbor

Upravni odbor RVK Radonjić je održao brojne sastanke (11 sastanaka) tokom 2012. godine na kojima su razmatrana i usvojena važna pitanja različitih aktivnosti preduzeća, a Komisija za reviziju je u istom periodu održala 10 radnih sastanaka. Jedinica je pratila efikasnost rada odbora, posebno u pogledu funkcionisanja korporativnog upravljanja i tu procenu je objavila na veb sajtu MER-a.

Ispunjavanje zakonskih zahteva

Kvartalni i godišnji izveštaji i poslovni plan su neki od izveštaja koji proizilaze iz Zakona o javnim preduzećima. Upravni odbor RVK Radonjić je ove izveštaje usvojio u propisanom roku, a izrađeni su na osnovu zahteva koji proizilaze iz Zakona o javnim preduzećima.

Poslovni plan je plan koji je pažljivo pripremljen. U ovom planu su razrađena pitanja organizacione strukture, razvoja energetskeg tržišta u zemlji i regionu, pravnog i regulatornog okvira, socijalna i ekološka pitanja, izazovi, uključujući i snage, slabosti, mogućnosti i pretnje (SWOT analiza), investicionih planova, kao i predviđanja prihoda i rashoda.

Kvartalni izveštaji su imali standardni format koji počinje opisom organizacione strukture, i nastavlja se opisom ključnih finansijskih i operativnih pokazatelja sa njihovim upoređivanjem sa prethodnom 2011. godinom i odgovarajućim budžetom za 2012. godinu. Takođe, deo izveštaja su bili i opis kapitalnih projekata i njihovo sprovođenje, pravna i regulatorna pitanja, finansijski izveštaji i finansijske i operativne analize.

Godišnji izveštaj je podnesen i izrađen u skladu sa Uputstvom JPNJP, a uključivao je i pregled funkcionisanja korporativnog upravljanja u preduzeću.

Zyret Qendrore
Rr. Gazmend Zajmi 5 30000 Pejë-Kosovë
Telefoni: +381 (0)39 432 355
www.hidrodrini.com

Misija RVK HIDRODRINI:

Glavna misija RVK "Hidrodrini" d.d. jeste da obezbedi dovoljne količine vode za piće bez prekida za sve svoje potrošače, bez obzira na rasu i religiju. Izvori vode se moraju racionalno koristiti, kako bi se obezbedilo neograničeno snabdevanje u skladu sa potrebnim standardima.

Vizija je: da pruža usluge snabdevanja vodom za piće potrošačima u skladu sa normativima i standardima Svetske zdravstvene organizacije i da poveća vrednost javnih sredstava kao imovine države Kosovo.

Profil preduzeća

Naziv preduzeća	RVK Hidrodrini, D.D.
Broj registracije	70433918
Vlasništvo	Republika Kosovo (100%)
Akcionarski kapital	25,000 €
Predsedavajući odbora	Shkelzen Hyseni
Izvršni direktor	Agron Tigani
Spoljni revizor	Etika

Delokrug rada

Regionalna kompanija za vodovod i kanalizaciju „Hidrodrini“ je osnovana kao deoničarsko društvo i procenjuje se da vodom za piće pokriva oko 185.000 stanovnika, a uslugama kanalizacije 60.000 stanovnika. Trenutni proizvodni kapacitet u toku meseca kreće se oko 2,3 miliona m³.

Sedište kompanije se nalazi u Peći. U svojoj strukturi ima 5 poslovnih jedinica, i to jedinicu u Peći, Istoku, Klini i Juniku. Ovde treba istaći slučaj Poslovne jedinice u Dečanima, koja se odlukom skupštine opštine odvojila od kompanije od juna 2006. godine; međutim, izmenom Zakona o JP i ovo pitanje je razjašnjeno u 2013. godini, tako da je Poslovna jedinica Dečani inkorporirana u RVK Hidrodrini – Peć.

Ciljevi za budući period

Ciljevi kompanije za predstojeći period su sledeći:

- Blagovremeno otkrivanje i hitno otklanjanje svih vidljivih curenja u sistemu i primena DMA zona radi smanjenja tehničkih gubitaka;
- Smanjenje administrativnih i tehničkih gubitaka, otklanjanje nedostataka u sistemu naplate;
- Podela inkasanata na čitače vodomera i inkasante računa, i td.

Predstojeći izazovi

Ova kompanija je analizirala faktore koji bi mogli da utiču kao rizici za budućnost kompanije:

- Kašnjenje u implementaciji GIS-a, MIS-a, plana za održavanje mreže, kao i jasni opisi radnih mesta i 24-časovno snabdevanje vodom.
- Još jedan bitan faktor koji može da utiče kao rizik za kompaniju je i uticaj prirodnih uslova i pad nivoa u izvorima.

Glavni događaji - 2012

Među glavnim događajima u ovoj godini za kompaniju mogu se navesti:

- smanjenje gubitaka vode za 4% u odnosu na prethodnu godinu;
- tokom 2012. godine urađeno je ukupno 1400 popravki u vodovodnoj mreži;

- održavana je kanalizacija u 151 ulici sa ukupno 9450 m kanalizacione mreže, i
- pri kraju je izgradnja fabrike vode u Klini.

Investicije i projekti - 2012

Investicije i projekti za 2012. godinu:

- Nova mreža i rehabilitacija vodovoda u naselju „Sahat Kula“
- Nova mreža i rehabilitacija vodovoda u naselju „Zatrat“
- Rehabilitacija vodovodne mreže u Peći, Istoku i Juniku
- Rehabilitacija vodovodne mreže u Đurakovcu,
- Izgradnja nove crpne stanice
- Izgradnja novih rezervoara, V=3000m³
- Magistralni cevovod Ljubovo, naselje Gecaj-Banjica

Operativni pokazatelji – poređenje sa prethodnom godinom

Operativni pokazatelji	2012	2011
Proizvodnja vode u (000) m ³	26,981	27,714
Fakturisanje vode (%)	34	30
Naplata vode (%)	57	62
Nefakturisana voda (%)	66	70
Neuspešni testovi vode (%)	1	7.8
Procenat potrošača sa vodomrom (%)	94	86
Broj potrošača	30,745	34,719

Tabela 21. Operativni učinak RVK Hidrodrini

Proizvodnja vode je u 2012. godini zabeležila pad zbog činjenice da su stare cevi zamenjene novim cevima. Kompanija je ostvarila veće fakturisanje za 4% u odnosu na prethodnu godinu, a to je rezultat većeg angažovanja inkasanata u očitavanju vodomera. S druge strane, stopa naplate je manja za 5% u odnosu na prethodnu godinu (2011).

Gubici vode se premda sporim tempom postepeno smanjuju, tako da smo u 2012. godini imali gubitke vode od 66% što je za 5% više od proseka za sektor voda. Očekuje se da će nakon završetka investicija koje su preduzeli strani investitori biti ostvareni dalji rezultati u smanjenju gubitaka. Broj potrošača je smanjen za 4 hiljada kao rezultat ponovne registracije potrošača, kojom prilikom su objavljeni fiktivni potrošači.

Finansijski pokazatelji – poređenje sa prethodnom godinom

	2012 (000€)	2011 (000€)
Prihodi	3,579	3,067
Rashodi	(1,634)	(1,576)
Dobit/gubitak iz poslovanja	1,945	1,491
Deprecijacija i amortizacija	(1,178)	(1,142)
Loši dugovi	(780)	(502)
Finansijska dobit/gubitak	(13)	(153)
Novac na kraju godine	515	417
Osnovna sredstva	18,473	14,893

Tabela 22. Finansijski učinak RVK Hidrodrini

Ukupni prihodi su zabeležili rast u odnosu na prethodnu godinu, a to je rezultat većeg angažovanja kompanije.

Troškovi rada su održani na planiranom nivou, ali imamo rast u odnosu na prošlu godinu.

Amortizacija i loši dugovi su troškovi koji zavise od kapitalnih investicija, tako da ukoliko ima kapitalnih investicija ti troškovi će se povećati, i suprotno tome, ukoliko nema kapitalnih investicija ovi troškovi će biti manji, zbog toga što se osnova za izračunavanje troškova smanjuje.

Ovo preduzeće je zaključilo godinu sa gubitkom manjim od gubitka u prošloj godini, što je rezultat povećanja prihoda. Potom, zahvaljujući investicijama, a posebno KfW-a i USAID-a, vrednost imovine je povećana za 4,4 miliona evra.

Spoljna revizija

Mišljenje spoljnog revizora o finansijskim izveštajima za 2012. godinu je nekvalifikovano mišljenje sa naglašavanjem problema - Prema mišljenju spoljnog revizora, finansijski izveštaji prikazuju objektivno, po svim materijalno značajnim pitanjima, finansijski položaj kompanije na dan 31. decembra 2012. godine, kao i njen finansijski učinak, promene u kapitalu i njene novčane tokove za godinu koja se završava na taj dan, u skladu sa Međunarodnim računovodstvenim standardima.

Procena korporativnog upravljanja – Upravni odbor

Upravni odbor RKV HIDRODRINI ima ovlašćenje da formira i druge komisije, zasnovano na potrebama koje predoči kompanija. Odbor nije smatrao opravdanim i potrebnim da formira komisije. Tokom 2012. godine, Upravni odbor je održao 12 redovnih i vanrednih sastanaka, dok je Komisija za reviziju u istom periodu održala 12 redovnih i 2 vanredna sastanka. Tokom tih sastanaka razmatrana su i usvojena važna pitanja za aktivnosti preduzeća. Uprkos tome što kompanija ima finansijski gubitak, koji se na sreću smanjuje iz godine u godinu i veliki gubitak vode, odbor je efikasan u donošenju odluka i praćenju implementacije poslovnog plana.

Ispunjenje zakonskih zahteva

Kvartalni i godišnji izveštaji i poslovni plan su neki od izveštaja koji proizilaze iz Zakona o javnim preduzećima. Upravni odbor RVK Hidrodrini je ove izveštaje usvojio u propisanom vremenskom roku, a sačinjeni su na osnovu zahteva koji proizilaze iz Zakona o javnom preduzeću.

Poslovni plan je plan koji je brižljivo pripremljen. U ovom planu su razrađena pitanja organizacione strukture, razvoja energetskog tržišta u zemlji i regionu, pravnog i regulatornog okvira, socijalnih i ekoloških aspekata, izazova, uključujući i snage, slabosti, mogućnosti i pretnje (SWOT analiza), investicionih planova, kao i predviđanja prihoda i rashoda.

Kvartalni izveštaji su imali standardni format koji počinje opisom organizacione strukture, i nastavlja se opisom ključnih finansijskih i operativnih pokazatelja sa njihovim upoređivanjem sa prethodnom 2011. godinom i odgovarajućim budžetom za 2012. godinu. Takođe, deo izveštaja su bili i opis kapitalnih projekata i njihovo sprovođenje, pravna i regulatorna pitanja, finansijski izveštaji i finansijske i operativne analize.

Godišnji izveštaj je podnesen i izrađen u skladu sa Uputstvom JPNJP, a uključivao je i prikaz funkcionisanja korporativnog upravljanja u preduzeću.

	<p>Misija Misija RVK „Hidromorava“ d.d. je: snabdevanje vodom za piće, odvod otpadnih voda, održavanje mreže vode za piće i mreže otpadnih voda. Svi potrošači će imati ravnopravan tretman i pristup uslugama: bez diskriminacije po rasnoj, verskoj, nacionalnoj i rodnoj pripadnosti.</p> <p>Vizija Da pruža usluge snabdevanja vodom za piće za potrošače u regionu Gnjilana u skladu sa normativima i standardima Svetske zdravstvene organizacije i da poveća vrednost javnih sredstava kao imovine države Kosovo u regionu.</p>
---	--

Profil preduzeća

Naziv preduzeća	RVK Hidromorava d.d.
Broj registracije	70433937
Vlasništvo	Republika Kosovo (100%)
Akcionarski kapital	25,000 €
Predsedavajući odbora	Avdyl Hasani
Izvršni direktor	Myrvete Hoti
Spoljni revizor	“H&N” D.O.O.

Delokrug

Regionalna kompanija za vodovod i kanalizaciju Hidromorava d.d. je javno preduzeće koje pruža usluge snabdevanja vodom za piće i odvoda otpadnih voda u jugoistočnom delu Kosova, odnosno u opštinama Gnjilane, Vitina i Kamenica.

Glavni aktivnosti preduzeća su proizvodnja i prodaja vode za piće i odvod otpadnih voda.

Glavne vrednosti kompanije su posvećenost pružanju kvalitetnih usluga potrošačima, postizanje finansijske samoodrživosti i transparentnost prema relevantnim akterima u sektoru voda na Kosovu.

Ciljevi za budući period

Glavni ciljevi kompanije za period 2013-2016 su sledeći:

- Snabdevanje vodom svih potrošača, uključujući i one na visokim tačkama;
- Poboljšanje kvaliteta vode za piće u skladu sa standardima Svetske zdravstvene organizacije;
- Postizanje finansijske samoodrživosti podizanjem nivoa naplate;
- Promovisanje dobrih odnosa sa potrošačima;
- Usvajanje tarifnih politika RKVO radi ostvarivanja dovoljnih prihoda koji će moći da pokriju operativne troškove i neophodne investicije;
- Obezbeđivanje racionalnog korišćenja vodnih resursa;
- Smanjenje nefakturisane vode i smanjenje troškova po proizvodnoj jedinici;
- Uključivanje vodovodnih sistema novih opština u regionu u sastav kompanije Hidromorava.

Predstojeći izazovi

Predstojeći izazovi za upravni odbor i rukovodstvo su sledeći:

- Visoki dugovi potrošača koji rastu iz godine u godinu,
- Gubici vode su još jedan od velikih izazova za kompaniju,
- Identifikacija ilegalnih priključaka i registracija novih potrošača,
- Preuzimanje seoskih vodovodnih sistema i vodovodnih sistema novih opština pod svoju upravu,
- Saradnja kompanije sa lokalnim i centralnim vlastima i realizacija projekata uz pomoć

donatora,

- Kvalitetno održavanje mreže
  - Otkrivanje curenja u mreži.
- Blagovremeno otklanjanje kvarova i regulisanje infrastrukture.

Glavni događaji – 2012

Glavni događaji koji su se odigrali u toku 2012. godine su sledeći:

- Priključivanje i preuzimanje pod upravu vodovodnih sistema sela Mireš i Lovce, a u procesu je i uključivanje vodovoda novih opština u gnjilanskom regionu (Klokot, Parteš, Ranilug, Novo Brdo).
- U opštini Gnjilane su počele pripreme za realizaciju projekta finansiranog od strane Švajcarske vlade i to rezervoara za vodu sa kapacitetom od 3000 m³ vode. Ovaj rezervoar će u velikoj meri omogućiti redovno snabdevanje vodom građanima Gnjilana.
- Izgradnja nove zgrade administracije je završena, obavljena je i inauguracija tog objekta u kojem se sada nalaze centralne kancelarije preduzeća čime su stvorene mogućnosti za rad i upravljanje. Projekat objekta administracije finansiran je od strane centralne vlade.

Investicije i projekti – 2012

Tokom 2012. godine sprovedene su značajne investicije u vodovodnu mrežu u Gnjilanu i u dve poslovne jedinice u Kamenici i Vitini, kako od strane kompanije, tako i od strane opština i Vlade Republike Kosovo. Najvažnija investicija u ovoj godini je projekat:

- Zamena vodovodne cevi u ulici „Mula Idrizi“ u Gnjilanu koji je uspešno završen. Projekat je finansiran od strane MER-a. U sklopu poboljšanja snabdevanja građana vodom, kompanija je sprovedla nekoliko investicija u vodovodnu mrežu, posebno u proširenju područja pružanja usluge i povećanju pritiska u vodovodnoj mreži.
- Investicije opštine Gnjilane u izgradnji glavnih kolektora reka Miruša i Baja.

Operativni pokazatelji – poređenje sa prethodnom godinom

Operativni pokazatelji	2012	2011
Proizvodnja vode u (000) m ³	7,610	7,181
Fakturisanje vode (%)	39	41
Naplata vode (%)	74	78
Nefakturisana voda (%)	61	59
Neuspešni testovi vode (%)	1,1	1.9
Procenat potrošača sa vodomernom (%)	85	81
Broj potrošača	21,574	19,110

Tabela 23. Operativni učinak RKV Hidromorava

Iz tabele proizilazi da su dostignuća u 2012. godini sledeća: proizvodnja voda je bila veća za 6% u odnosu na prethodnu 2011. godinu, što rukovodstvo objašnjava činjenicom da je na povećanje proizvodnje vode uticao veliki broj potrošača bez vodomera i česti kvarovi u vodovodnoj mreži.

S druge strane, glavni razlozi za gubitke vode su: amortizovane cevi, zloupotrebe u mreži, dvostruko priključivanje na mrežu, ilegalno priključivanje na mrežu, itd.

Naplata je u 2012. godini bila manja za 4% u odnosu na 2011. godinu. Na ovu nisku stopu naplate uticalo je to da su ove godine mnogi potrošači legalizovani protiv svoje volje i to što nisu participirali u naknadi za legalizaciju. Naknadom za legalizaciju su zaduženi u računima koje će plaćati u narednim periodima.

Finansijski pokazatelji – poređenje sa prethodnom godinom

	2012 (000€)	2011 (000€)
Prihodi	1,882	1,716
Rashodi	(1,221)	(1,113)
Dobit/gubitak iz poslovanja	661	603
Deprecijacija i amortizacija	(514)	(674)
Loši dugovi	(180)	(281)
Finansijska dobit/gubitak	(33)	(352)
Novac na kraju godine	157	147
Osnovna sredstva	8,783	8,306

Tabela 24. Finansijski učinak RKV Hidromorava

Tabela pokazuje da je kompanija finansijske gubitke iz prošle godine koji su iznosili 352 hiljade evra smanjila na 33 hiljade evra, iako se pokazalo da kompanija ima dobit iz poslovanja i da se ne dovodi u pitanje nastavak njene aktivnosti, međutim, ipak se vidi da kompanija i pored angažovanja odbora i rukovodstva ima finansijske probleme.

Spoljna revizija

Spoljnu reviziju finansijskih izveštaja za 2012. godinu za RKV Hidromorava d.d. obavila je revizorska kompanija "H&N" d.o.o. Ova kompanija je nakon revizije finansijskih izveštaja dala nekvalifikovano mišljenje o kompaniji sa naglašavanjem problema.

Po njima, finansijski izveštaji kompanije prikazuju objektivno, po svim materijalno značajnim pitanjima, finansijski položaj kompanije na dan 31. decembra 2012. godine, kao i njen finansijski učinak, promene u kapitalu i njene novčane tokove za zaključenu godinu, u skladu sa Međunarodnim standardima za finansijsko izveštavanje.

Funkcionisanje korporativnog upravljanja – Upravni odbor

Upravni odbor je u toku 2012. godine održao brojne sastanke (10 sastanaka) na kojima su razmatrana i usvojena važna pitanja za različite aktivnosti preduzeća, dok je Komisija za reviziju u istom periodu održala 8 radnih sastanaka. Jedinica je pratila rad odbora i utvrdila da je odbor bio na nivou odgovornosti i da je imao pozitivan uticaj na učinak kompanije.

Stoga je JPNJP izvršila procenu uticaja efikasnosti odbora na učinak kompanije i taj izveštaj je objavljen na veb sajtu MER-a.

Ispunjenje zakonskih zahteva

Kvartalni i godišnji izveštaji i poslovni plan su neki od izveštaja koji proizilaze iz Zakona o javnim preduzećima. Upravni odbor RVK Hidromorava je ove izveštaje usvojio u propisanom roku.

Poslovni plan za 2012. godinu je pravovremeno pripremljen sa detaljnim sadržajem identifikujući ciljeve i ključne pokazatelje koji će uspjeti da postignu ili poboljšaju finansijski i operativni učinak kompanije.

Komisija za reviziju je prethodno razmotrila kvartalne izveštaje i oni su pravovremeno usvojeni od strane upravnog odbora.

Godišnji izveštaj za 2012. godinu je pravovremeno pripremljen od strane rukovodstva i usvojen od strane odbora. Ovaj izveštaj je koristio narativni obrazac i tabele u skladu sa uputstvom koje je dostavila JPNJP za prikazivanje operativnih i finansijskih podataka.

4.11. Regionalna vodovodna kompanija Južni Hidroregion d.d.

	<p>Misija Misija RVK „Južni Hidroregion“ d.d. je snabdevanje vodom za piće, odvod otpadnih voda, održavanje mreže vode za piće i mreže otpadnih voda. Svi potrošači će imati ravnopravan tretman i pristup uslugama: bez rasne, verske, nacionalne i rodne diskriminacije.</p> <p>Vizija Da pruža usluge snabdevanja vodom potrošačima u skladu sa normativima i standardima Svetske zdravstvene organizacije i da poveća vrednost javnih dobara kao imovine države Kosovo u regionu.</p>
---	---

Profil preduzeća

Naziv preduzeća	RVK Južni Hidroregion d.d.
Broj registracije	70433702
Vlasništvo	Republika Kosovo (100%)
Akcionarski kapital	25,000 €
Predsedavajući odbora	Naser Bajraktari
Izvršni direktor	Besim Baraliu
Spoljni revizor	Kanuni i Auditorit - Istok

Delokrug rada

Od jula 2007. godine, RVK Južni Hidroregion funkcioniše kao deoničarsko društvo. Ova kompanija svoje usluge pruža u južnom delu Kosova i obuhvata sledeće opštine:

- Prizren
- Suva Reka
- Dragaš
- Mališevo i
- Mamuša.

Snabdevanje vodom se vrši ih sopstvenih podzemnih izvora. Na nivou kompanije snabdeva se i 39 sela koja su priključena na mrežu regionalne kompanije u Prizrenu, Suvoj Reci, Mališevu.

Proizvodni kapacitet iznosi oko 50 l/sec. Kapacitet se menja u zavisnosti od kapaciteta izvora. Snabdevanje se vrši pumpama 40% i 60% gravitacijom. Broj stanovnika kojima regionalna vodovodna kompanija iz Prizrena pruža svoje usluge procenjuje se na oko 200.000.

Ciljevi za budući period

Ciljevi RVK Južni Hidroregion za naredne godine su sledeći:

- Održavanje elektro-mašinskih postrojenja,
- Održavanje mreže vode za piće i mreže otpadnih voda u cilju smanjenja gubitaka u mreži i blagovremenog otklanjanja kvarova,
- Aktivnosti na završetku projekata za ugradnju vodomera,
- Ulaganje napora da se svakom potrošaču 100% izmeri količina potrošene vode i da se fakturisanje vrši na osnovu utrošene količine vode,
- Obogaćivanje Geografskog informacionog sistema novim podacima,
- Maksimalni napori u identifikaciji novih potrošača,
- Angažovanje u prikupljanju starih dugova i naplata tekućih računa,
- Identifikacija i povećanje broja potrošača, uključujući i nelegalne priključke,
- Nastavak informisanja potrošača i saradnja sa opštinskim organima u cilju da se potrošnja vode svede u normalne okvire.

Predstojeći izazovi

Predstojeći izazovi za RVK Južni Hidroregion su sledeći:

- Povećanje područja pokrivenosti uslugama
- Povećanje investicija u novim područjima usluga
- Upravljanje postojećim resursima
- Smanjenje gubitaka vode
- Održavanje i praćenje kvaliteta vode za piće
- Redovno snabdevanje
- Povećanje stope naplate
- Sledeći izazov za odbor i rukovodstvo kompanije su bili i veliki dugovi potrošača i dugovi potrošača sa socijalnim statusom.

Glavni događaji - 2012

Glavni događaji u izveštajnoj godini mogu se predstaviti u nekoliko tačaka:

- Dodavanje novih resursa
- Povećan je broj novih potrošača
- Smanjenje tehničkih i komercijalnih gubitaka
- Opremanje potrošača vodomerima do nivoa od 93%
- Povećanje saradnje sa skupštinama opština
- Pokrivanje ruralnih oblasti, odnosno preuzimanje seoskih vodovoda u regionu pod upravu
- Završetak projekata sa donatorima

Investicije i projekti – 2012

Projekti koje je RVK Južni Hidroregion realizovao u 2012. godini su sledeći:

- Izgradnja administrativnih objekata u jedinicama u Suvoj Reci i Mališevu. Investicija je sprovedena od strane MER-a.
- Odvod otpadnih voda na jugozapadu Kosova. Investicija je sprovedena od strane KfW-a.
- Zamena prenosnih cevi na lokaciji „40 izvora“ i istraživanje vode na ovoj lokaciji. Investicija je sprovedena od strane KfW.
- Unapređenje hardverske infrastrukture informacione tehnologije. Investicija je sprovedena od strane USAID-a.
- Zamena magistralne cevi od Očevog bunara do rezervoara u selu Široka. Investicija je sprovedena od strane USAID-a.
- Rehabilitacija mreže u selu Kobanja. Investicija je sprovedena od strane USAID-a.
- Izgradnja šahti i ugradnja zonskih vodomera u Prizrenu, Dragašu, Mališevu i Suvoj Reci. Investicija je sprovedena od strane USAID-a.
- Izgradnja vodovodne mreže u selu Đinovce i drugih pet sela. Investicija je sprovedena od strane Švajcarske kancelarije – CDI.
- Kao i investicije iz sopstvenih sredstava i investicije opštine Prizren, Suva Reka i Mališevo.

Operativni pokazatelji – poređenje sa prethodnom godinom

Operativni pokazatelji	2012	2011
Proizvodnja vode u (000) m ³	19,614	20,439
Fakturisanje vode (%)	39	37
Naplata vode (%)	72	72
Nefakturisana voda (%)	61	63
Neuspešni testovi vode (%)	4.4	5.3
Procenat potrošača sa vodomerom (%)	93	82
Broj potrošača	36,226	33,490

Tabela 25. Operativni učinak RVK Južni Hidroregion

Tokom 2012. godine proizvedeno je manje vode nego u istom periodu u prošloj godini. Ovaj pad

proizvodnje vode je rezultat pada nivoa starih izvora. Fakturisanje je u 2012. godini zabeležilo rast od 2% u odnosu na 2011. godinu.

Naplata je bila ista - 72 % dok je za nefakturisanu vodu zabeležen pad od 2 %.

Ovo smanjenje nefakturisane vode je postignuto kao rezultat povećanja glavnih aktivnosti za smanjenje gubitaka vode, što podrazumeva sprečavanje zloupotreba i blagovremeno otklanjanje kvarova u celosti.

Finansijski pokazatelji – poređenje sa prethodnom godinom

	2012 (000€)	2011 (000€)
Prihodi	4,069	3,579
Rashodi	(2,770)	(2,428)
Dobit/gubitak iz poslovanja	1,299	1,151
Deprecijacija i amortizacija	(923)	(1,021)
Loši dugovi	(724)	(626)
Finansijska dobit/gubitak	(348)	(496)
Novac na kraju godine	60	8
Osnovna sredstva	16,467	14,060

Tabela 26. Finansijski učinak RVK Južni Hidroregion

Finansijska dobit / gubitak, iako se ove godine kotira malo bolje nego u 2011. godini, kompanija ponovo posluje sa gubitkom kao rezultat amortizacije i povećanja loših dugova.

Porast operativnih troškova nastao je i usled porasta aktivnosti ekipa za održavanje, posebno onih za kontrolu i to van radnog vremena, a uvek u cilju identifikacije i otklanjanja zloupotrebe pijaće vode.

Jasno se vidi da je finansijski gubitak smanjen za 150 hiljada, kao i da je broj potrošača povećan za 2400 novih potrošača.

Spoljna revizija

Spoljna revizija finansijskih izveštaja za 2012. godinu za RVK Južni Hidroregion d.d izvršena je od strane revizorske kompanije “Kanuni i Auditorit Istog”. Ova revizorska kompanija je nakon revizije finansijskog izveštaja dala kvalifikovano mišljenje o kompaniji. Po njima, finansijski izveštaji kompanije prikazuju objektivno, po svim materijalno značajnim pitanjima, finansijski položaj kompanije na dan 31. decembra 2012. godine, kao i njen finansijski učinak, promene u kapitalu i njene novčane tokove za zaključenu godinu, u skladu sa Međunarodnim standardima za finansijsko izveštavanje.

Funkcionisanje korporativnog upravljanja – Upravni odbor

Upravni odbor je održao brojne sastanke tokom 2012. godine (10 sastanaka), na kojima su razmotrena i usvojena važna pitanja različitih aktivnosti preduzeća, dok je Odbor za reviziju u istom periodu održao 7 radnih sastanaka. Jedinica je pratila rad odbora, i konstatovala je da je odbor bio na nivou odgovornosti i da je i imao pozitivan uticaj na učinak kompanije. Na osnovu potreba koje je predočila ova kompanija, Upravni odbor je formirao i nekoliko drugih komisija, koje su imale aktivnosti koje vredi naglasiti. Te komisije su: Komisija za istraživanje i tehnologiju, Komisija za finansije i Komisija za osoblje i nagrađivanje. Shodno tome, JPNJP je procenila efikasnost rada odbora i objavila tu procenu na veb sajtu MER-a.

Ispunjenje zakonskih zahteva

Kvartalni i godišnji izveštaji i plan poslovanja su neki od izveštaja koji proizilaze iz Zakona o javnim preduzećima. Ovi izveštaji su usvojeni u propisanom roku od strane Upravnog odbora RVK „Južni Hidroregion“.

Poslovni plan za 2012. godinu je pripremljen na vreme, sa detaljnim sadržajem, identifikujući ciljeve i ključne pokazatelje koji će uspjeti da realizuju ili poboljšaju finansijski i operativni učinak kompanije.

Komisija za reviziju je prethodno razmotrila kvartalne izveštaje i oni su pravovremeno usvojeni od strane Upravnog odbora.

Rukovodstvo je pravovremeno pripremlilo Godišnji izveštaj za 2012. godinu, a i odbor ga je usvojio na vreme. Ovaj izveštaj je koristio narativni obrazac i tabele iz uputstva koje je dostavila JPNJP za prikazivanje operativnih i finansijskih podataka.

4.12. Regionalna vodovodna kompanija Priština d.d.

	Misija Potrošač je u centru pažnje i imaće jednak tretman i pristup uslugama: bez rase, verske, nacionalne i rodne diskriminacije. Ispunjenjem ove „misije“ omogućiće se osiguranje samoodrživosti sa krajnjim ciljem da se pružaju kvalitetne usluge snabdevanja vodom za piće u skladu sa standardima Svetske zdravstvene organizacije.
	Vizija Stvaranje što kvalitetnijih i kontinuiranih usluga snabdevanja vodom za piće i usluga kanalizacije, po što povoljnijim cenama i to kvalitetnom i zdravom vodom za stanovništvo, kao i povećanje vrednosti javnih sredstava kao imovine države Kosovo.

Profil preduzeća

Naziv preduzeća	RVK Priština d.d.
Broj registracije	70433736
Vlasništvo	Republika Kosovo (100%)
Akcionarski kapital	25,000 €
Predsedavajući odbora	Ejup Hashani
Izvršni direktor	Gjelosh Vataj
Spoljni revizor	AUDIT&CONTO

Delatnost rada

Regionalna vodovodna kompanija „Priština“ je najveća kompanija za proizvodnju vode za piće na Kosovu, a svoje usluge pruža u centralnom delu Kosova, uključujući sledeće opštine: Priština, Kosovo Polje, Obilić, Štimlje, Lipljan, Glogovac, Podujevo i Gračanica.

Broj stanovnika kojima se pružaju usluge na području na kome posluje RVK „Priština“ d.d. procenjuje se na oko 450.000 stanovnika. Trenutni proizvodni kapacitet (moguć pod pretpostavkom postojanja dovoljnih rezervi vodnih resursa u akumulacionim jezerima) kreće se oko $Q=1400$ l/s ili minimalno 43.000.000 do 45.000.000 m³ godišnje.

RVK „Priština“ d.d. poseduje dve fabrike za preradu vode koje se nalaze u Albaniku i Badovcu. U ovim fabrikama voda se početno uzima iz veštačkih akumulacionih jezera: Batlava i Badovac.

Ciljevi za budući period

U fokusu angažovanja RVK Priština u narednim godinama biće:

- Povećanje ukupne stope naplate i to: u 2013. godini na mesečni prosek od približno 78%, u 2014. godini na mesečni prosek od oko 79%, u 2015. godini na mesečni prosek od oko 80%, u cilju da se postigne optimalna prosečna stopa od oko 84% na kraju 2016. godine.
- Tehnički i komercijalni gubici vode, odnosno nefakturisana voda, imaće tendenciju pada na sledeće stope: 47% u 2013. godini, 44% u 2014. godini, 41% u 2015. godini, a u 2016. godini tehnički gubici će se kretati oko 38%.
- Tokom perioda 2012-2016 izvršiće se projekcija bilansa vode za piće i otpadnih voda, a počeće i sprovođenje dugoročnog razvojnog strateškog plana 2015-2040 za region koji pokriva RVK „Priština“ d.d. Izrada ova dva veoma važna dokumenta izvršiće se na osnovu kontinuiranog partnerstva sa konsultantom kojeg je izabrala Nemačka razvojna banka.
- U saradnji sa ministarstvom i opštinama postići će se i jačanje aktivnosti na zaštiti površinskih i podzemnih resursa koji se koriste kao izvori vode za piće od strane RVK „Priština“ d.d. uzimajući u obzir i postignute rezultate u prethodnom periodu.

Predstojeći izazovi

Predstojeći izazovi za odbor i rukovodstvo kompanije su:

- Visoki dugovi potrošača koji i dalje rastu iz godine u godinu, a najveći evidentirani dugovi do kraja 2012. godine su dugovi potrošača sa socijalnim statusom i potrošača iz manjinskih zajednica.
- Gubici vode predstavljaju veliki izazov za kompaniju, a ti gubici su tehnički i komercijalni. Bilo je indicija da su tehnički gubici veći od komercijalnih gubitaka. Kada je reč o komercijalnim gubicima njih je mnogo lakše identifikovati i smanjiti. S druge strane, tehnički gubici zahtevaju drugačiji tretman jer zahtevaju investicije koje ne zavise mnogo od kompanija, već od opština, Vlade i donatora. Ono što je u nadležnosti kompanije čini se konstantno, a rezultat toga je smanjenje gubitaka za 1% pozitivne stope za svaku narednu godinu.

Glavni događaji - 2012

Glavni događaji u izveštajnoj godini mogu se predstaviti u nekoliko tačaka:

- Kontinuirani naponi na povećanju stope fakturisanja,
- Obezbeđivanje sredstava za finansiranje nove fabrike u selu Škabaj preko KfW-a, EK, Vlade i opštine Priština,
- Povećanje stope naplate,
- Radikalno smanjenje paušalnog fakturisanja,
- Razmatranje pritužbi potrošača i pismeni odgovor,
- Eliminisanje fiktivnog fakturisanja ili svodenje na minimalni nivo ove vrste fakturisanja,
- Primena zakona i minimalnih standarda usluga u skladu sa RKVK,
- Maksimalno smanjenje rada van radnog vremena i isplate naknada za ovakav rad,
- Investicije u infrastrukturu i rehabilitacija vodovodne i kanalizacione mreže,
- Primena softverskih programa za računovodstvo i GIS,
- Sprovođenje plana sopstvenih investicija i investicija putem kredita,
- Smanjenje gubitaka i strategija smanjenja gubitaka vode.

Investicije i projekti - 2012

Projekti koje je RVK Priština d.d. implementirala u 2012. godini su:

- Fabrika vode u selu Škabaj, kao zajedničko finansiranje KfW, EK, Vlade Kosova i opštine Priština (u početnoj fazi);
- Investicija u zamenu vodovodnih cevi prečnika 1000 mm, finansirana od strane Evropske komisije u vrednosti od 1.518.749,93€;
- Rehabilitacija sistema, investicije u nove mreže u selima, zamena prenosne cevi u Glogovcu i selima u opštini u vrednosti od: 1.038.736,00 €;
- Rehabilitacija vodovodnog sistema u Lipljanu, izgradnja novog vodovodnog sistema u selima u opštini Lipljan i zamena prenosnih cevi u vrednosti od: 1.841.914,00 €;
- Zamena mreže vodovodnih cevi u Prištini, projekat finansiran od strane KfW;
- Studija izvodljivosti za nove izvore za region Prištine, finansirana od strane Evropske komisije.

Operativni pokazatelji – poređenje sa prethodnom godinom

Operativni pokazatelji	2012	2011
Proizvodnja vode u (000) m ³	45,064	45,940
Fakturisanje vode (%)	47	46
Naplata vode (%)	75	70
Nefakturisana voda (%)	53	54
Neuspešni testovi vode (%)	2.2	1.9
Procenat potrošača sa vodomrom (%)	96	84
Broj potrošača	106,945	99,216

Tabela 27. Operativni učinak RVK Priština

U tabeli se vide progresivni pokazatelji u odnosu na prethodnu godinu u proizvodnji vode, fakturisanju vode, gubicima vode i povećanju broja potrošača. S druge strane, kod kvaliteta vode imamo pad, ali ipak možemo reći da je u okviru dozvoljenih granica za neuspešne testove vode, koji je na nivou do 3%.

Finansijski pokazatelji – poređenje sa prethodnom godinom

	2012 (000€)	2011 (000€)
Prihodi	13,514	12,941
Rashodi	(8,055)	(7,661)
Dobit/gubitak iz poslovanja	5,459	5,280
Deprecijacija i amortizacija	(3,574)	(3,960)
Loši dugovi	(1,712)	(1,644)
Finansijska dobit/gubitak	173	(324)
Novac na kraju godine	1,732	1,614
Osnovna sredstva	55,984	54,546

Tabela 28. Finansijski učinak RVK Priština

Ukoliko analiziramo nivo ključnih pokazatelja finansijskog učinka za 2012. godinu u odnosu na 2011. godinu primećuje se da imamo napredak i pozitivna kretanja kod gotovo svih pokazatelja. Operativni prihodi su povećani za približno 4% u poređenju sa prošlom godinom. Finansijski rezultat na kraju godine za RVK „Priština“ d.d. je pozitivan finansijski rezultat ili dobit, ovo je važan pokazatelj i ocenjuju ga interesne strane i akcionar kompanije, a to je Vlada Republike Kosovo.

Spoljna revizija

Spoljnu reviziju finansijskih izveštaja za 2012. godinu za RVK Priština obavila je revizorska kompanija AUDIT & CONTO. Ova revizorska kompanija je nakon revizije finansijskih izveštaja dala kvalifikovano mišljenje o kompaniji sa naglašavanjem problema. Po njima, finansijski izveštaji kompanije prikazuju objektivno, po svim materijalno značajnim pitanjima, finansijski položaj kompanije na dan 31. decembra 2012. godine, kao i njen finansijski učinak, promene u kapitalu, njene novčane tokove za zaključenu godinu, u skladu sa Međunarodnim standardima za finansijsko izveštavanje.

Funkcionisanje korporativnog upravljanja – Upravni odbor

Upravni odbor je u toku 2012. godine održao brojne sastanke (10 sastanaka), na kojima su razmatrana i usvojena važna pitanja različitih aktivnosti kompanije. Takoreći pre svakog sastanka odbora održavali su se i sastanci Komisije za reviziju, tačnije održano je 10 sastanaka. Na osnovu potreba koje je predočila ova kompanija, Upravni odbor je formirao i nekoliko drugih komisija čije aktivnosti nisu bile takve da ih vredi pominjati. Te komisije su: Komisija za kapitalne investicije, Komisija za finansije, Komisija za osoblje i nagrađivanje, Komisija za istraživanje i tehnologiju i Komisija za upravljanje rizicima. JPNJP je nekoliko puta pismeno zahtevala

razmatranje ovih neefikasnih privremenih komisija, ali u toku 2012. godine u vezi sa tim nije dobila nikakav odgovor.

Jedinica je pratila rad odbora i izvršila je procenu njegove efikasnosti. S tim u vezi pogledati procenu JPNJP objavljenu na veb sajtu MER-a.

Ispunjenje zakonskih zahteva

Kvartalni i godišnji izveštaji i poslovni plan su neki od izveštaja koji proizilaze iz Zakona o javnim preduzećima. Upravni odbor RVK „Priština“ je ove izveštaje usvojio u propisanom roku.

Poslovni plan je pravovremeno pripremljen i u njemu je prikazan korporativni nivo tokom 2012. godine. U poslovnom planu su identifikovani ciljevi i ključni pokazatelji koji će uspjeti da realizuju ili poboljšaju finansijski i operativni učinak kompanije.

Komisija za reviziju je prethodno razmotrila kvartalne izveštaje i oni su pravovremeno usvojeni od strane upravnog odbora. Rukovodstvo je uvrstilo različite elemente u sastavljanju ovih izveštaja, kao što su: organizaciona struktura, različite aktivnosti, završeni ili obustavljeni projekti, finansijski i operativni učinak uz njihovo upoređivanje sa odgovarajućim kvartalom u prethodnoj godini.

Godišnji izveštaj za 2012. godinu je pravovremeno pripremljen od strane rukovodstva, a odbor je isti blagovremeno usvojio. Ovaj izveštaj je koristio narativni obrazac i tabele prema uputstvu koje je dostavila JPNJP za prikazivanje operativnih i finansijskih podataka.

4.13. Regionalna vodovodna kompanija Mitrovica, d.d.

 MITROVICA KOMPANIA UJESJELLESI RAJONAL SH.A. REGIONAL WATER COMPANY J.S.C. KOMPANIA REGIONALNI VODOVOD D.D.	Misija Potrošač se nalazi u centru pažnje i imaće ravnopravan tretman i pristup uslugama, bez rasne, verske, nacionalne i rodne diskriminacije. Ispunjenjem ove „misije“ omogućiće se osiguranje samoodrživosti sa krajnjim ciljem da pruža kvalitetne usluge snabdevanja vodom za piće u skladu sa standardima Svetske zdravstvene organizacije.
	Vizija Uspostavljanje što kvalitetnijih i kontinuiranih usluga snabdevanja vodom za piće i usluga kanalizacije u regionu Mitrovica, po što povoljnijim cenama i to kvalitetnom i zdravom vodom, kao i povećanje vrednosti javnih sredstava kao imovine države Kosovo.

Profil preduzeća	
Naziv preduzeća	RVK Mitrovica d.d.
Broj registracije	70433740
Vlasništvo	Republika Kosovo (100%)
Akcionarski kapital	25,000 €
Predsedavajući odbora	Fehmi Kajtazi
Izvršni direktor	Faruk Hajrizi
Spoljni revizor	Audit & Conto

Delokrug rada

Regionalna vodovodna kompanija „Mitrovica“ d.d. pruža usluge snabdevanja vodom za piće i održavanja kanalizacije otpadnih voda u severnom delu Kosova i pokriva sledeće opštine: Mitrovica, Vučitrn, Srbica i Mitrovica s druge strane Ibra. Procenjuje se da broj uslužbenih stanovnika iznosi 300.000.

RVK „Mitrovica“ posluje sa postrojenjem za preradu vode za piće na periferiji grada sa proizvodnim kapacitetom od oko 520 l/s. U 2011. godini je pušteno u rad i prvo postrojenje velikog kapaciteta za prečišćavanje otpadnih voda u Srbici.

Oko 39% proizvedene vode se distribuira sa druge strane Ibra i ne naplaćuje se od potrošača, ali je Vlada Kosova pokriva subvencijama u % naplaćenog proseka u regionu.

Ciljevi za budući period

U fokusu angažovanja RVK Mitrovica u narednim godinama biće:

- Podizanje kontinuiteta snabdevanja vodom za piće na 24 sata,
- Smanjenje količine nefakturisane vode na 45%,
- Povećanje procenta potrošača sa vodomernom na 95%,
- Povećanje stope naplate,
- Smanjenje troškova po proizvodnoj jedinici,
- Povećanje stope pokrivenosti rada povećanjem efikasnosti rada zaposlenih.

Predstojeći izazovi

Predstojeći izazovi za odbor i rukovodstvo kompanije su:

- Očuvanje i praćenje kvaliteta vode za piće,
- Redovno snabdevanje potrošača vodom 24 sata dnevno,
- Ispunjenje finansijskih ciljeva kompanije, kao što su povećanje fakturisanja, naplate, smanjenje količine nefakturisane vode, i slično,
- Još jedan od izazova za kompanije su i naselja nastanjena manjinskim zajednicama. Kompanija je ulagala kontinuirane napore da započne naplatu u pojedinim delovima gde se

nalaze ovi potrošači, tražeći pomoć od opštinskih i državnih struktura. Dug potrošača u severnom delu prema RVK Mitrovica je veoma veliki što je značajno uticalo na uspešno poslovanje ove kompanije.

Glavni događaji - 2012

Glavni događaji u 2012. godini mogu se izneti u nekoliko sledećih tačaka:

- Nastavak radova na izgradnji nove fabrike za preradu vode u selu Šipolje u Mitrovici sa kapaciteom od 700 l/sekundi, kao donacija od Evropske komisije.
- Izgradnja Fabrike za preradu vode u Vučitrnu sa kapacitetom od 350 l/sekundi, donacija od Vlade Republike Kosovo, koja će u veoma bliskoj budućnosti zadovoljavati sve potrebe za vodom za piće u regionu.
- Nastavljena je implementacija projekta za smanjenje gubitaka, finansiranog od strane Vlade Luksemburga.

Investicije i projekti – 2012

Investicije i projekti RVK Mitrovica u toku 2012. godine bili su:

- Povećanje kapaciteta za preradu vode u selu Šipolje u Mitrovici, koji finansira Evropska komisija.
- Rehabilitacija vodovodne mreže i smanjenje gubitaka vode, koji finansira Vlada Luksemburga. Kompanija „SETEC“ je završila prvu fazu projekata, većina radova su u završnoj fazi, a druga faza projekata će se realizovati u toku 2013. godine.

Operativni pokazatelji – poređenje sa prethodnom godinom

Operativni pokazatelji	2012	2011
Proizvodnja vode u (000) m ³	17,610	17,770
Fakturisanje vode (%)	48	48
Naplata vode (%)	50	57
Nefakturisana voda (%)	52	52
Neuspešni testovi vode (%)	3	4.3
Procenat potrošača sa vodomrom (%)	57	51
Broj potrošača	26,095	24,972

Tabela 29. Operativni učinak RVK Mitrovica

Tabela pokazuje da je RVK „Mitrovica“ d.d. u 2012. godini u poređenju sa 2011. godinom pokazala gotovo isti učinak u pogledu napretka i regresa u ključnim pokazateljima.

Razlika u proizvedenoj količini vode je došla kao rezultat intenziviranja proizvodnje i nepostojanja smetnji u toku procesa proizvodnje i postavljanja nove vodovodne mreže.

Stopa naplate je tokom 2012. godine zabeležila pad za 7% u odnosu na 2011. godinu, dok je fakturisanje takoreći ostalo na istoj nivou.

Nefakturisana voda u 2012. godini nije pretrpela promene u odnosu na prethodnu 2011. godinu, tj. ostala je na istoj kvoti od 52%.

Kvalitet vode za piće tokom 2012. godine koja je isporučena od strane RVK „Mitrovica“ ostavlja mesta za poboljšanje, posebno u poslovnoj jedinici u Vučitrnu i Srbici.

Gledano u celini najslabije tačke poslovanja su veoma nizak nivo naplate od samo 50% ili za 20% ispod proseka za sektor, tako da je za 7% manji u odnosu na prethodnu godinu, kao i veoma mali % potrošača sa vodomrom.

Finansijski pokazatelji – poređenje sa prethodnom godinom

	2012 (000€)	2011 (000€)
Prihodi	3,875	3,775
Rashodi	(2,069)	(1,874)
Dobit/gubitak iz poslovanja	1,806	1,901
Deprecijacija i amortizacija	(1,213)	(1,839)
Loši dugovi	0	0
Finansijska dobit/gubitak	593	62
Novac na kraju godine	32	43
Osnovna sredstva	18,597	19,782

Tabela 30. Finansijski učinak RVK Mitrovica

Finansijska dobit za 2012. godinu iznosi 593 hiljada evra, i došla je kao rezultat dobijanja subvencija od Vlade u vrednosti od: 691.152,66 €. Ovaj deo sredstava koji je izdvojila Vlada Republike Kosovo namenjena je za pokrivanje računa koje nisu platili potrošači iz manjinskih zajednica u severnom delu. Takođe, i amortizacija sredstava je uticala na to da vrednost osnovnih sredstava u 2012. godini bude manja od vrednosti u istom periodu u prethodnoj 2011. godini.

Spoljna revizija

Spoljnu reviziju finansijskih izveštaja za 2012. godinu RVK Mitrovica d.d. izvršila je revizorska kompanija AUDIT&CONTO. Ova revizorska kompanija je nakon revizije finansijskih izveštaja dala kvalifikovano mišljenje o kompaniji RVK Mitrovica. Po njima, finansijski izveštaji kompanije prikazuju objektivno, po svim materijalno značajnim pitanjima, finansijski položaj kompanije na dan 31. decembra 2012. godine, kao i njen finansijski učinak, promene u kapitalu i njene novčane tokove za godinu koja je završena na taj datum, u skladu sa Međunarodnim standardima za finansijsko izveštavanje.

Funkcionisanje korporativnog upravljanja – Upravni odbor

Upravni odbor je tokom 2012. godine održao brojne sastanke (njih 12), na kojima su razmatrana i usvojena važna pitanja različitih aktivnosti kompanije, dok je Komisija za reviziju u istom periodu održala 10 radnih sastanaka. Na osnovu potreba koje je predočila ova kompanija, Upravni odbor je formirao i nekoliko drugih komisija koje nisu imale aktivnosti koje je vredno pominjati. Te komisije su: Komisija za kontrolu mreže i smanjenje tehničkih gubitaka i Komisija za nadzor distribucije vode.

Jedinica je pratila rad odbora i utvrdila da je odbor obavešten o velikom broju različitih pitanja koja su prikazana u izveštaju spoljnog revizora i da nije energično donosio odluke. Shodno tome je Jedinica izvršila procenu efikasnosti rada odbora i objavila je na veb sajtu MER-a.

Ispunjenje zakonskih zahteva

Kvartalni i godišnji izveštaji i poslovni plan neki su od izveštaja koji proizilaze iz Zakona o javnim preduzećima. Upravni odbor RVK Mitrovica je ove izveštaje usvojio u propisanom roku.

Poslovni plan za 2012. godinu je pravovremeno pripremljen, ali nema detaljan sadržaj i ne identifikuje ciljeve i ključne pokazatelje koji bi uspeali da postignu ili poboljšaju finansijski i operativni učinak kompanije.

Komisija za reviziju je prethodno razmotrila kvartalne izveštaje i oni su pravovremeno usvojeni od strane Upravnog odbora.

Godišnji izveštaj za 2011. godinu je pravovremeno pripremljen od strane rukovodstva i usvojen od strane odbora. Ovaj izveštaj je koristio narativni obrazac i tabele prema uputstvu koje je dostavila JPNJP za prikazivanje operativnih i finansijskih podataka.

4.14. Vodoprivredno preduzeće - Ibar Lepenac d.d.

Misija

Da pruža usluge snabdevanja poljoprivrede i industrije vodom sa ciljem da se omogući rad termoelektrana, topionica, vodovoda, navodnjavanje zemljišta i eksploatacija akumulacionih vodnih resursa u svrhu proizvodnje električne energije.

Vizija

Pružanje kvalitetnih usluga snabdevanja industrijskom vodom, usluga navodnjavanja poljoprivrednih useva i proizvodnje električne energije u Hidroelektrani Gazivode za njene potrošače i povećanje vrednosti javnih sredstava Hidrosistema Ibar – Lepenac, kao javnog dobra države Kosovo.

Profil preduzeća

Naziv preduzeća	VP Ibar - Lepenac d.d.
Broj registracije	70465157
Vlasništvo	Republika Kosovo (100%)
Akcionarski kapital	25,000 €
Predsedavajući odbora	Nazmi Zenelaj
Izvršni direktor	Hajdar Beqa
Spoljni revizor	BDO Kosova L.L.C.

Delokrug rada

Ovo je javno vodoprivredno preduzeće koje se bavi eksploatacijom i održavanjem multifunkcionalnog sistema za snabdevanje vodom. Ova kompanija ima dve radne jedinice:

- Radnu jedinicu “Voda i hidroelektrana”;
- Radnu jedinicu “Navodnjavanje”.

Infrastruktura preduzeća se nalazi u severnom i centralnom delu Kosova, u sledećim opštinama: Zubin Potok, Mitrovica, Vučitrn, Obilić, Kosovo Polje, Priština i Glogovac.

HS “Ibar-Lepenac” d.d. je deoničarsko društvo i kao javno vodoprivredno preduzeće bavi se eksploatacijom i održavanjem multifunkcionalnog sistema za snabdevanje industrijskom vodom, navodnjavanje poljoprivrednog zemljišta i proizvodnju električne energije.

Brana na jezeru Gazivode omogućava akumulaciju 375 miliona m³ vode, koja se koristi za:

- Proizvodnju električne energije u HE Gazivode 2 x 17,5 MW – 82 GWh/godišnje;
- Snabdevanje industrije neprerađenom vodom:
  - KEK-a,
  - Feronikla.
- Snabdevanje regionalnih vodovoda neprerađenom vodom:
  - Regionalnog vodovoda u Mitrovici;
  - Regionalnog vodovoda u Prištini (za Glogovac).
- Snabdevanje poljoprivrede vodom za navodnjavanje.

Infrastruktura ovog preduzeća:

Objekti preduzeća se nalaze na teritoriji 8 opština i to: Zubin Potok, Mitrovica, Vučitrn, Obilić, Priština, Kosovo Polje i Gračanica.

Brana Gazivode visine h=107,5 m

Akumulacija Gazivode - 375 miliona m³

Hidroelektrana Gazivode 2 x 17,5 MW

Brana Pridvorica visine h=10 m

Akumulacija Pridvorica - 480,000 m³
Glavni kanali - 146 km
Glavni kanal "Pridvorica – Obilić" 50 km kapaciteta 22,2 m³/sec.
Broj pumpnih stanica za navodnjavanje - 14
Objekti za razdvajanje - 4
Podzemna mreža za navodnjavanje - 766 km
Približno 120 km dalekovoda

Ciljevi za budući period

Svrha i cilj kompanije su održavanje i funkcionisanje postojeće infrastrukture, modernizacija sistema, rehabilitacija i proširenje kapaciteta. Cilj kompanije je i povećanje vrednosti sredstava, maksimiziranje prihoda što efikasnijim korišćenjem sredstava i proširenje pružanja usluga navodnjavanja poljoprivrednog zemljišta.

Dodatni cilj za budući period je da se očekuje da će se iz brane Gazivode snabdevati vodom:

- KEK – TE "Kosovo B+" 380 l/sec plus 380 l/sec;
- Proširenje RVK "Priština", Fabrika u selu Škabaj 700+500 l/sec;
- Proširenje RVK "Mitrovica" za 700 l/sec;
- Novi vodovod u Vučitrnu sa 350 l/sec;
- Proširenje površina za navodnjavanje.

Predstojeći izazovi

Izazovi za budućnost HS „Ibar – Lepenac“ su sledeći:

- Hidrološka situacija, nepovoljni klimatski uslovi (nedostatak padavina i duga suša)
- Ilegalni priključci na sistem za navodnjavanje
- Smanjenje gubitaka usled ilegalnih priključaka
- Oštećenje cevovoda prilikom izgradnje magistralnih puteva
- Ispuštanje otpadnih voda u kanale za navodnjavanje
- Gradnja na području sistema za navodnjavanje.

Glavni događaji - 2012

Važan događaj u toku 2012. godine bila je realizacija nekoliko projekata kapitalnih investicija od posebnog značaja:

- Rehabilitacija glavnog kanala.
- Proširenje i osposobljavanje mreže za navodnjavanje, što je osim na povećanje vrednosti imovine preduzeća, uticalo i na efikasnost kvalitativnog i kvantitativnog snabdevanja vodom uz smanjenje gubitaka vode u glavnom kanalu.

Investicije i projekti - 2012

Tokom 2012. godine, poslovna jedinica „Navodnjavanje“ je investirala u realizaciju sledećih projekata:

- Rekonstrukcija kanala Besinje – Gračanka,
- Rehabilitacija otvorenog kanala od izlaza sifona u selu Rudina do SP Globare,
- Rehabilitacija otvorenog kanala Hamidija – Drenica: Segment 1 i Segment 2,
- Rehabilitacija otvorenog kanala O.N. Vasiljevo – ulaz sifona Korotnica – 2.020 m,
- Rehabilitacija otvorenog kanala sifon Poklek – ulaz sifona Rudine – 710 m,
- Neophodna rehabilitacija mreže za navodnjavanje u Pantinskom polju (cevi i cevovoda)
- Rehabilitacija PJ u selu Škabaj zajedno sa objektom za radnike obezbeđenja, bunar sa hidroforom, osvetljenje dvorišta, izgradnja parkinga za vozila radnika,
- Rekonstrukcija glavnog kanala Pridvorica – Obilić (LOT 1 i LOT 2),
- Asfaltiranje dvorišta u poslovnoj jedinici u selu Komorane,
- Izgradnja 60 bunara u poslovnoj jedinici u selima Komorane i Škabaj,
- Održavanje sistema za navodnjavanje.

Operativni pokazatelji – poređenje sa prethodnom godinom

Operativni pokazatelji	2012	2011
Isporučena voda (m ³)	37,374	34,973
Navodnjavanje poljoprivrednih površina (ha)	1,860	1,647
Proizvedena i prodana energija (MWh)	65,784	75,432

Tabela 31. Operativni učinak HS Ibar Lepenac

Tabela pokazuje da je došlo do pada u proizvodnji električne energije iz razloga što je proizvodnja električne energije u velikoj meri uslovljena hidrološkim uslovima, nivoom akumulacija u jezeru i zahtevima KEK-a. Polazeći od toga, proizvodnja električne energije je u 2012. godini bila manja za 9,648 MWh. Snabdevanje industrijskom vodom uglavnom zavisi od potražnje potrošača za određenom količinom vode i zabeležilo je rast od oko 6% u odnosu na prethodnu godinu.

Iako kompanija svake godine povećava površinu zemljišta koje se može navodnjavati, navodnjavanje uglavnom zavisi od interesovanja poljoprivrednika za navodnjavanje poljoprivrednog zemljišta i na taj način je površina navodnjavanog poljoprivrednog zemljišta u 2012. godini povećana za 213 ha u odnosu na prethodnu godinu.

Finansijski pokazatelji – poređenje sa prethodnom godinom

	2012 (000€)	2011 (000€)
Prihodi	3,808	3,810
Rashodi	(3,387)	(3,251)
Dobit/gubitak iz poslovanja	421	559
Deprecijacija i amortizacija	(4,591)	(4,549)
Loši dugovi	0	0
Finansijska dobit/gubitak	(4,170)	(3,990)
Novac na kraju godine	546	1,962
Osnovna sredstva	137,973	141,902

Tabela 32. Finansijski učinak HS Ibar Lepenac

Iz tabele se vidi da su usled hidroloških uslova i zahteva KEK-a u 2012. godini ostvareni isti prihodi kao u prethodnoj godini, kao i da ova kompanija zbog vrednosti imovine ima i veće troškove amortizacije, tako da na kraju kao rezultat ima finansijski gubitak. I vrednost novca je na kraju 2012. godine manja nego u prethodnoj 2011. godini iz razloga što je kompanija deponovala u jednoj od komercijalnih banaka iznos od 1.000.000 € kako bi od tog depozita ostvarivala kamatu. VP Ibar – Lepenac je finansijski stabilna kompanija koju se ne subvencionise od strane države i ostvarila je finansijsku dobit, koja je pokazatelj koji ukazuje na to da ne dolazi u pitanje kontinuitet njenog poslovanja i uspostavljanja javnih usluga.

Spoljna revizija

Spoljnu reviziju finansijskih izveštaja za 2012. godinu za VP Ibar – Lepenac d.d. izvršila je revizorska kompanija “BDO Kosova L.L.C.”. Ova kompanija je nakon revizije finansijskih izveštaja dala nekvalifikovano (potvrдно) mišljenje o kompaniji. Po njima, finansijski izveštaji prikazuju objektivno, po svim materijalno značajnim pitanjima, finansijski položaj kompanije na dan 31. decembra 2012. godine, kao i njen finansijski učinak, promene u kapitalu i njene novčane tokove za zaključenu godinu u skladu sa Međunarodnim standardima za finansijsko izveštavanje.

Funkcionisanje korporativnog upravljanja – Upravni odbor

Upravni odbor je tokom 2012. godine održao brojne sastanke (njih 12) na kojima su razmotrena i usvojena važna pitanja za različite aktivnosti preduzeća. Takoreći pre svakog sastanka odbora održani su i sastanci Komisije za reviziju, tako da je ona održala ukupno 12 sastanaka. Na osnovu potreba koje je predložilo ovo preduzeće, Upravni odbor je formirao i nekoliko drugih komisija, koje su održavale sastanke svaki put kada je to bilo potrebno. Te komisije su: Komisija za finansije, Komisija za istraživanje, razvoj i investicije, Komisija za osoblje i nagrađivanje, Komisija za upravljanje rizicima, Komisija za saradnju sa KEK-om i Komisija za kapitalne investicije i prihode.

JPNJP je nekoliko puta pismenim putem zatražila preispitivanje ovih neefikasnih i privremenih komisija, ali u vezi sa tim u toku 2012. godine nije dobila nikakav odgovor.

Jedinica je pratila rad odbora i izvršila je procenu efikasnosti njegovog rada, koja je objavljena na veb sajtu MER-a..

Ispunjenje zakonskih zahteva

Kvartalni i godišnji izveštaji i poslovni plan su neki od izveštaja koji proizilaze iz Zakona o javnim preduzećima. Upravni odbor HS Ibar – Lepenac je ove izveštaje usvojio u propisanom roku.

Plan poslovanja je pravovremeno pripremljen i predstavio je korporativni nivo tokom 2011. godine. U njemu su identifikovani ciljevi i ključni pokazatelji koji će uspeti da realizuju ili poboljšaju finansijski i operativni učinak kompanije.

Komisija za reviziju je prethodno razmotrila kvartalne izveštaje i oni su pravovremeno usvojeni od strane Upravnog odbora. Rukovodstvo je uvrstilo različite elemente u sastavljanju ovih izveštaja, kao što su: organizaciona struktura, različite aktivnosti, završeni ili obustavljeni projekti, finansijski i operativni učinak upoređujući ga sa odgovarajućim kvartalom u prošloj godini.

Rukovodstvo je Godišnji izveštaj za 2012. godinu pripremlilo na vreme, a Upravni odbor ga je pravovremeno usvojio. Ovaj izveštaj je koristio narativni obrazac i tabele prema uputstvu koje je dostavila JPNJP za prikazivanje operativnih i finansijskih podataka.

4.15 Kompanija za navodnjavanje RADONJIC – DUKADIN, D.D.

	<p>Misija kompanije RADONJIC – DUKADIN je: Da pruža usluge snabdevanja vodom u cilju omogućavanja navodnjavanja zemljišta i korišćenje akumulacionih vodnih resursa u cilju povećanja poljoprivredne proizvodnje uzgajanjem intenzivnih useva sa visokom poljoprivrednom produktivnošću.</p> <p>Vizija je: Pružanje kvalitetnih usluga navodnjavanja poljoprivrednih useva, kao i povećanje vrednosti javnih sredstava Kompanije za navodnjavanje Radonjić – Dukadin, kao javnog dobra države Kosovo.</p>
---	---

Profil preduzeća	
Naziv preduzeća	RKN Radonjić - Dukadin, D.D.
Broj registracije	70465161
Vlasništvo	Republika Kosovo (100%)
Akcionarski kapital	25,000 €
Predsedavajući odbora	Canë Delija
Izvršni direktor	Jahja Kadriu
Spoljni revizor	Audit & Conto

Delokrug rada

KN „Radonjić – Dukadin“ d.d. – Đakovica je centralno javno preduzeće, a jedini akcionar ove kompanije je Republika Kosovo sa 100% akcija.

Ova kompanija se nalazi u Đakovici i ima tri poslovne jedinice smeštene u selima Ljugbunar (opština Đakovica), Zrze (opština Orahovac) i u Prizrenu.

Sistem za navodnjavanje koji poseduje ova kompanija prostire se u najplodnijem delu Dukadinske ravnice. RKN „Radonjić – Dukadin“ d.d. je odgovoran za navodnjavanje poljoprivrednog zemljišta (kao primarna delatnost) u opštinama Đakovica, Orahovac i Prizren. Planirane količine vode za sezonu navodnjavanja zavise od površina koje su navodnjavane, vrste useva, broja navodnjavanja, padavina koje su dominirale tokom vegetacione sezone.

Ciljevi za budući period

Ciljevi za budući period su:

- Proširenje područja pružanja usluga;
- Povećanje broja potrošača;
- Angažovanje u podizanju kvaliteta i efikasnosti kontinuiranog pružanja usluga;
- Zadovoljenje potražnje korisnika;
- Angažovanje u povećanju stope naplate;
- Neophodne investicije, bilo putem donacija ili iz sopstvenih prihoda.

Predstojeći izazovi

Predstojeći izazovi za RKN Radonjić – Dukadin su:

- Potrebe za kapitalnim investicijama,
- Potrebe za unapređenjem infrastrukture za navodnjavanje,
- Uslovljavanje dodele subvencija MPŠRR poljoprivrednicima ispunjenjem finansijskih obaveza koje imaju prema kompaniji,
- Povećanje efikasnosti sudova u sprovođenju sudskih tužbi.
- Smanjenje potražnje za navodnjavanjem kao rezultat kišnog vremena;

- Divlja gradnja u krugu sistema za navodnjavanje, smanjenje poljoprivrednih površina u sistemu i oštećenje mreže za navodnjavanje.

Glavni događaji - 2012

Među glavnim događajima možemo da izdvojimo:

- Maksimalno korišćenje vode za navodnjavanje u periodu vegetacije,
- Uzgajanje profitabilnih useva – povrća u staklenicima,
- Mali broj pritužbi poljoprivrednika,
- Visok stepen zadovoljstva korisnika.

Investicije i projekti - 2012

Realizovani projekti u 2012. godini su:

KN "Radonjić – Dukadin" d.d. je tokom 2012. godine investirao u sledeće projekte:

- Sanacija klizišta zemlje,
- Nabavka spona Štraub,
- Rehabilitacija mreže za navodnjavanje

Operativni pokazatelji – poređenje sa prethodnom godinom

Operativni pokazatelji	2012	2011
Isporučena voda u (000) m ³	34,559	36,926
Navodnjavanje poljoprivrednih površina (ha)	5,176	5,216
Fakturisanje (%)	51	52
Naplata (%)	53	55

Tabela 33. Operativni učinak RKN "Radonjić - Dukadin"

U vezi sa navodnjavanom – fakturisanom površinom za 2011. i 2012. godinu razlika iznosi 40 ha, zbog toga što je u 2012. godini zadužen površinom koja je manja za 40 ha, iz sledećih razloga:

Društveni sektor u PZP „Rogova“ i PIK „Ereniku“ svake godine se sprovede registracije i zadužuju se svim kulturama, dakle, ovde se osim o pšenici radi i o Operativnoj jedinici „Radonjić“ sa 24 ha manje i Operativnoj jedinici „Dukadin“ koja zavisi od kultura kojima se zaduži ova operativna jedinica. Treba napomenuti da se pšenica ne zadužuje za naplatu, već se zadužuju samo usevi koji se navodnjavaju, a ovde se radi o 16 ha.

Dakle, usevi pšenice u ovim oblastima utiču na smanjenje ili povećanje površina koje se zadužuju.

Ovi faktori su uticali na to da se površina u 2012. godini smanji za 40 ha.

Finansijski pokazatelji – poređenje sa prethodnom godinom

	2012 (000€)	2011 (000€)
Prihodi	891	887
Rashodi	(374)	(356)
Dobit/gubitak iz poslovanja	517	531
Deprecijacija i amortizacija	(195)	(261)
Loši dugovi	(311)	(268)
Finansijska dobit/gubitak	11	2
Novac na kraju godine	140	152
Osnovna sredstva	3,430	3,624

Tabela 34. Finansijski učinak RKN "Radonjić - Dukadin"

Gornja tabela pokazuje da je RKN „Radonjić – Dukadin“ d.d. 2012. godinu zaključila sa simboličnim napretkom zahvaljujući radu UO i rukovodstva kompanije, tako da i ovu godinu obeležava finansijska dobit, što predstavlja obećavajući pokazatelj za naredni period.

Spoljna revizija

Osnove za kvalifikovano mišljenje – Po mišljenju spoljnog revizora, finansijski izveštaji ove kompanije prikazuju objektivno, po svim materijalno značajnim pitanjima, finansijski položaj na dan 31. decembra 2012. godine, kao i njen finansijski učinak, promene u kapitalu i njene novčane tokove, koji su u skladu sa Međunarodnim računovodstvenim standardima.

Funkcionisanje korporativnog upravljanja – Upravni odbor

Upravni odbor je imenovala Vlada Kosova, a njegova prioritetna obaveza je vršenje stalnog i striktnog nadzora nad radom službenika preduzeća. Upravni odbor je tokom 2012. godine održao 11 sastanaka, koliki broj sastanaka je održala i Komisija za reviziju. Pored toga, ovaj organ je formirao i Komisiju za lobiranje i utvrđivanje imovine, koja je održala ukupno 8 sastanaka.

JPNJP je izvršila procenu efikasnosti rada Upravnog odbora koji je svojim radom direktno uticao da kompanija 2012. godinu zaključi sa finansijskom dobiti. Procena JPNJP o efikasnosti rada odbora objavljena je na veb sajtu MER-a.

Ispunjenje zakonskih zahteva

Kvartalni i godišnji izveštaji i poslovni plan su neki od izveštaja koji proizilaze iz Zakona o javnim preduzećima. Upravni odbor RKN „Radonjić – Dukadin“ je ove izveštaje usvojio u propisanom roku, a izrađeni su u skladu sa zahtevima koji proizilaze iz Zakona o javnim preduzećima.

Poslovni plan je pripremljen sa preciznošću. U ovom planu su razrađena pitanja organizacione strukture, razvoja energetskeg tržišta u zemlji i regionu, pravnog i regulatornog okvira, socijalnih i ekoloških aspekata, izazova, uključujući i snage, slabosti, mogućnosti i pretnje (SWOT analiza), investicionih planova, kao i predviđanja prihoda i rashoda.

Kvartalni izveštaji su imali standardni format koji počinje opisom organizacione strukture, i nastavlja se opisom ključnih finansijskih i operativnih pokazatelja sa njihovim upoređivanjem sa prethodnom 2011. godinom i odgovarajućim budžetom za 2012. godinu. Takođe, deo izveštaja su bili i opis kapitalnih projekata i njihovo sprovođenje, pravna i regulatorna pitanja, finansijski izveštaji i finansijske i operativne analize.

Godišnji izveštaj je podnesen i izrađen u skladu sa Uputstvom JPNJP, a uključivao je i prikaz funkcionisanja korporativnog upravljanja u preduzeću.

4.16 Kompanija za navodnjavanje BELI DRIM d.d.

Misija BELOG DRIMA je:

Da pruža usluge snabdevanja voda kako bi se omogućilo navodnjavanje zemljišta i korišćenje akumulacionih vodnih resursa u cilju povećanja poljoprivredne proizvodnje kroz uzgoj intenzivnih useva sa visokom poljoprivrednom produktivnošću.

Vizija je:

Pružanje kvalitetnih usluga navodnjavanja poljoprivrednih useva i povećanje vrednosti javnih sredstava kompanije Beli Drim – Peć, kao javnog dobra države Kosovo.

Profil preduzeća	
Naziv preduzeća	KN Beli Drim, DD
Broj registracije	70465032
Vlasništvo	Republika Kosovo (100%)
Akcionarski kapital	25,000 €
Predsedavajući odbora	Ali Sefaj
Izvršni direktor	Milazim Shatri
Spoljni revizor	Baker Tilly Kosovo

Delokrug rada

KN „Beli Drim” je centralno javno preduzeće, a jedini akcionar ovog preduzeća je Republika Kosovo sa 100% akcija. Ovo preduzeće se nalazi u Peći i ima tri poslovne jedinice:

- Poslovna jedinica – Peć;
- Poslovna jedinica – Đurakovac;
- Poslovna jedinica – Dečane.

KN „Beli Drim“ d.d. je odgovoran za navodnjavanje poljoprivrednog zemljišta u opštinama Peć, Istok i Dečane.

Ciljevi za budući period

Ciljevi ove kompanije su uglavnom usmereni na sledeće oblasti:

- Zadovoljavajuće usluge za potrošače;
- Dugoročna finansijska stabilnost;
- Održavanje sistema za navodnjavanje u skladu sa potrebama potrošača

Predstojeći izazovi

Na budućnost kompanije uticaj imaju prirodni i društveni faktori. Ako dođe do velike suše postojaće nestašica vode, a ako ima velikih padavina voda nije potrebna. S druge strane, kompanija troši velika sredstva na pripremu kanala za sezonu navodnjavanja. Društveni faktori pak utiču na neizvršenje predmeta od strane sudova, kao i na nezadovoljavajući nivo saradnje između nadležnih organa i poljoprivrednika.

Glavni događaji - 2012

Osnovna delatnost ove kompanije je navodnjavanje poljoprivrednih površina. Ova godina je obeležena visokim temperaturama i nedostatkom padavina tokom sezone. Bez obzira na to, ova godina je obeležena snabdevanjem dovoljnim količinama vode za navodnjavanje poljoprivrednih useva. Naravno, velika suša je uticala na povećanu potražnju navodnjavanja od strane poljoprivrednika. Kao drugi važan događaj u ovoj godini može se istaći kapitalna investicija u projekat „Izgradnja kanala za navodnjavanje Prigoda – Begov Lukavac“ u opštini Istok.

Investicije i projekti - 2012

Projekti realizovani u 2012. godini

Sprovedene investicije u 2012. godini su:

- Kanal Prigoda – Lukavac, finansirana od strane MER-a, i
- Održavanje kanala u Dečanima koje je finansirano od strane opštine Dečani.

Operativni pokazatelji – poređenje sa prethodnom godinom

Operativni pokazatelji	2012	2011
Isporučena voda (m ³)	7,350,000	27,126,000
Navodnjavanje poljoprivrednog zemljišta (ha)	955	918
Fakturisanje (%)	66	77
Naplata (%)	34	23

Tabela 35. Operativni učinak KN Beli Drim

Iz tabele proizilazi da je došlo do blagog povećanja navodnjavanih površina za 37 hektara.

Usled suše do koje je došlo zbog toga što nije bilo padavina i visokih temperatura povećana je površina za navodnjavanje.

Poznato je da Regionalna kompanija za navodnjavanje „Beli Drim“ još uvek ima zemljane kanale i zastarele objekte zbog čega imamo gubitak od preko 50%.

U toku 2011. godine imalo smo dovoljnu količinu vode u kanalima, pri čemu je obračun izvršen bez mernog instrumenta koji navedena kompanija ne poseduje, već je izvršen na osnovu kanala sa trakama tako da nije dovoljno precizan.

Tokom 2012. godine, ova kompanija je imala drastično smanjenje upliva vode u kanale, što ukazuje na to da je to bila ekstremna godina u kojoj je u mesecu avgustu došlo skoro do potpunog prestanka navodnjavanja.

Iz ovog razloga došlo je do smanjenja količine vode u odnosu na 2011. godinu.

Izraženo u m³ u ove dve godine su potrošene veoma velike količine vode zbog gubitka koji su ranije navedeni.

Finansijski pokazatelji – poređenje sa prethodnom godinom

	2012 (000€)	2011 (000€)
Prihodi	303	227
Rashodi	(159)	(180)
Dobit/gubitak iz poslovanja	144	47
Deprecijacija i amortizacija	(178)	(64)
Loši dugovi	0	0
Finansijska dobit/gubitak	(34)	(17)
Novac na kraju godine	4	16
Osnovna sredstva	4,068	1,597

Tabela 36. Finansijski učinak KN Beli Drim

Ova tabela pokazuje da je kompanija u toku ove godine poslovala sa finansijskim gubitkom, što znači da je u finansijskoj krizi, zbog toga što naplaćenim приходima od fakturisanja od samo 34% kompanija ne može da pokrije ni svoje operativne troškove.

Što se tiče rasta aktive to se desilo zbog investicionih projekata koji su sprovedeni od strane Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja.

Spoljna revizija

Mišljenje sa rezervom – Prema finansijskim izveštajima, najveći deo zadužene ukupne amortizacije koja je priznata u tekućem gubitku i dobiti preduzeća odnosi se na stavke imovine, postrojenja i opreme koje je kompanija prenela po njihovoj vrednosti procenjenoj od strane nezavisnih i stručnih ocenjivača.

Funkcionisanje korporativnog upravljanja – Upravni odbor

Odbor ovog preduzeća je održao 9 sastanaka tokom 2012. godine, a u istom periodu Komisija za reviziju je održala 8 sastanaka. Međutim, većina odluka usvojenih od strane odbora nisu bile delotvorne i izvršive. Nije primećen uticaj efikasnosti rada odbora na učinak kompanije jer se ona i dalje nalazi u finansijskom gubitku.

Ispunjenje zakonskih zahteva

Kvartalni i godišnji izveštaji i poslovni plan su neki od izveštaja koji proizilaze iz Zakona o javnim preduzećima. Ovi izveštaji su usvojeni u propisanom roku od strane Upravnog odbora RKN Beli Drim i izrađeni su u skladu sa zahtevima koji proizilaze iz Zakona o javnim preduzećima.

Poslovni plan je pripremljen sa preciznošću. U ovom planu su razrađena pitanja organizacione strukture, razvoja energetskeg tržišta u zemlji i regionu, pravnog i regulatornog okvira, socijalnih i ekoloških aspekata, izazova, uključujući i snage, slabosti, mogućnosti i pretnje (SWOT analiza), investicionih planova, kao i predviđanja prihoda i rashoda.

Kvartalni izveštaji su imali standardni format koji počinje opisom organizacione strukture, i nastavlja se opisom ključnih finansijskih i operativnih pokazatelja sa njihovim upoređivanjem sa prethodnom 2011. godinom i odgovarajućim budžetom za 2012. godinu. Takođe, deo izveštaja su bili i opis kapitalnih projekata i njihovo sprovođenje, pravna i regulatorna pitanja, finansijski izveštaji i finansijske i operativne analize.

Godišnji izveštaj je dostavljen i izrađen u skladu sa Uputstvom JPNJP, uključujući i prikazivanje funkcionisanja korporativnog upravljanja u preduzeću.

4.17. Kompanija za upravljanje deponijama, D.D. (KUDK)

Misija

Odlaganje čvrstog komunalnog otpada na regionalnim sanitarnim deponijama na što efikasniji način u skladu sa opštim standardima i dobrim evropskim praksama koje obezbeđuju da pružaoci usluga odlaganja otpada pružaju kvalitetne i održive usluge po razumnim cenama za sakupljače otpada na celoj teritoriji Kosova, imajući u vidu očuvanje životne sredine i zaštitu javnog zdravlja.

Vizija

Kvalitetne, sigurne i efikasne usluge odlaganja otpada u skladu sa ekološkim standardima i zaštita životne sredine za građane Kosova.

Profil preduzeća	
Naziv preduzeća	Kompanija za upravljanje deponijama, D.D. (KUDK)
Broj registracije	70324870
Vlasništvo	Republika Kosovo (100%)
Akcionarski kapital	25,000 €
Predsedavajući odbora	Asllan Vitaku
Izvršni direktor	Abdullah Haxhiu
Spoljni revizor	Audit & Conto, d.o.o.

Delokrug

Kompanija za upravljanje deponijama na Kosovu (KUDK d.d.) je jedina kompanija koja je kao legalizovani odgovorni autoritet licencirana za upravljanje regionalnim sanitarnim deponijama komunalnog otpada u Republici Kosovo, korporatizovana i registrovana u celosti kao akcionarsko društvo na osnovu Zakona o poslovnim društvima br. 03/L-123.

S obzirom na prirodu usluga za odlaganje čvrstog komunalnog otpada, uloga KUDK d.d. je od suštinskog značaja u prevenciji zagađenja životne sredine, potencijalnoj zloupotrebi ove usluge i u podsticanju ekonomske efikasnosti i pružanju kvalitetnih usluga korisnicima ovih usluga. KUDK d.d. ovu ulogu vrši primenom zakona i regulatornih mehanizama koji su mu na raspolaganju.

Kompanija za upravljanje sanitarnim deponijama na Kosovu, svoje usluge pruža u sledećim centralnim gradovima na Kosovu:

- Sanitarna deponija u Prištini
- Sanitarna deponija u Podujevu
- Sanitarna deponija u Prizrenu
- Sanitarna deponija u Gnjilanu
- Transfer stanica u Uroševcu

KUDK se suočava sa problemima u funkcionalnosti zbog činjenice da nema mogućnosti za obradu otpada u skladu sa standardima. To se dešava usled nedostatka finansijskih potencijala za ulaganje u tešku mehanizaciju s obzirom da operateri za sakupljanje otpada koji su regionalne kompanije za otpad u 100% vlasništvu opština, imaju finansijsku obavezu za odlaganje dopremljenog otpada u vrednosti od 2,5 miliona evra.

Ciljevi za budući period

U fokusu angažovanja KUDK-a za narednu godinu biće:

- Uređenje lagune za taloženje otpadnih voda SD u Prištini i uspostavljanje stabilnosti na ovoj deponiji
- Podizanje profila KUDK-a kao ključnog faktora u razvoju sektora regionalnih sanitarnih deponija na Kosovu
- Podizanje nivoa usaglašenosti KUDK-a sa RKO koje su licencirane za pružanje usluga u skladu sa standardima utvrđenim zakonskim okvirom
- Konsolidacija mehanizama za uvođenje javno-privatnog partnerstva u industriju prerade otpada i njihovog recikliranja
- Prioritet kompanije je i izvršenje obaveza (dugova) prema bivšim operaterima i RKVO.
- Korišćenje finansijskih sredstava iz sopstvenih prihoda i grantova dodeljenih od strane vlade za kapitalne investicije u SD u skladu sa rokovima i uz poštovanje zakonskih okvira.

Budući izazovi

Izazov KUDK-a za narednu godinu biće nestabilnost sanitarne deponije u Mirašu, koja situacija je stvorena od 2009. godine kada je SD upravljao EO Aplenbau.

Eksperti IFC – Svetske banke su 2010. godine zahtevali i preporučili aktivnosti koje treba preduzeti u preradi otpadnih voda i dovođenje SD u situaciju stabilnosti i funkcionalnosti.

Glavni događaji - 2012

Glavni događaji u ovoj godini bili su:

- Postizanje sporazuma sa tri RKO o programiranju dugova, od kojih je sa dve kompanije spor rešen sudskom nagodbom (RKO Higijena i RKO Ekoregion), dok je sa jednom kompanijom postignut vansudski sporazum (RKO Čabrat)
- Investiranje u infrastrukturu regionalnih sanitarnih deponija
- Investiranje u tešku mehanizaciju, uglavnom u njihovu popravku
- Investiranje u preradu otpadnih voda
- Podizanje tužbi protiv RKO i nekoliko privatnih ekonomskih operatera zbog obaveza koje imaju prema KUDK-u

Glavne aktivnosti kompanije su sprovedene na regionalnim deponijama u preradi velike količine otpada (istovar, sabijanje i pokrivanje otpada) uprkos finansijskim teškoćama sa kojima se suočavalo preduzeće zbog neplaćanja računa od strane RKO.

Investicije i projekti - 2012

U 2012. godini, Kompanija za upravljanje deponijama je potpomognuta finansijskim sredstvima iz kosovskog budžeta za pokrivanje kapitalnih investicija u jednom projektu:

- Uređenje infrastrukture na regionalnim deponijama otpadnih voda KUDK-a.

Operativni pokazatelji – poređenje sa prethodnom godinom

Operativni pokazatelji	Odlaganje otpada (tona)	Stopa naplate (%)
2012	195,729	84
2011	205,835	62

Tabela 37. Operativni učinak KUDK-a

U toku 2012, godine, u KUDK je došlo do smanjenja fakturisanja u odnosu na 2011. godine, ali i do

smanjenja količine otpada. Smanjenje fakturisanja je rezultat administrativnih mera preduzetih protiv RKO zbog toga što one nisu ispunile finansijske obaveze, tako da određeni vremenski period nisu dopremale otpad na deponije. Ovo je glavni razlog za smanjenje količine otpada u odnosu na 2011. godinu, a drugi razlog za smanjenje količine otpada je recikliranje otpada, kako organizovano, tako i individualno recikliranje.

Napredak predstavlja povećanje % naplate od strane RKO, uglavnom zbog zatvaranja deponija dok ne plate svoje obaveze, kada je poznato da sve RKO duguju KUDOK-u iznos od 2,5 miliona evra.

Finansijski pokazatelji – poređenje sa prethodnom godinom

	2012 (000€)	2011 (000€)
Prihodi	1,293	1,187
Rashodi	(936)	(730)
Dobit/gubitak iz poslovanja	357	457
Deprecijacija i amortizacija	(978)	(1,021)
Loši dugovi	-	(347)
Finansijska dobit/gubitak	(621)	(911)
Novac na kraju godine	20	10
Osnovna sredstva	5,400	6,319

Tabela 38. *Finansijski učinak KUDK-a*

Kao što se vidi iz gornje tabele imamo porast kod prihoda i pad kod ukupnih rashoda u odnosu na prethodnu 2011. godinu, što je dovelo do konačnog rezultata – finansijskog gubitka od (621) hiljada evra, odnosno do gubitka koji za 290 hiljada evra manji od gubitka iz prethodne godine. Pokazatelji smanjenja troškova su odobrenje loših i sumnjivih dugova. Pored toga, i obaveze prema dobavljačima su pretrpele pad u odnosu na 2011. godinu – a pokazatelj je izmirenje obaveza prema ekonomskim operaterima.

Spoljna revizija

Spoljnu reviziju za KUDK izvršila je kompanija Audit & Conto. Ova kompanija je nakon revizije finansijskih izveštaja dala kvalifikovano mišljenje. Po njima, finansijski izveštaji prikazuju objektivno, po svim materijalno značajnim pitanjima, finansijski položaj kompanije na dan 31. decembra 2012. godine, kao i njen finansijski učinak, promene u kapitalu i njene novčane tokove za zaključenu godinu u skladu sa Međunarodnim standardima za finansijsko izveštavanje.

Funkcionisanje korporativnog upravljanja – Upravni odbor

U skladu sa nadležnostima koje ima, Odbor je održao 13 sastanaka tokom 2012. godine, dok je Komisija za reviziju održala 4 sastanka tokom ove godine. Komisija za usklađivanje standarda sanitarnih deponija je u toku 2012. godine održala 1 sastanak. Komisija za energiju je održala 4 sastanaka u toku 2012. godine. Odbor nije bio efikasan u donošenju odluka, tačnije njegove odluke često nisu bile u skladu sa zakonom, a naročito kada se radi o odlukama o neopravdanim bonusima, i uprkos zahteva JPNJP za preispitivanje tih odluka, odbor je bio odlučan u neposlušnosti, što će biti uzeto u obzir prilikom procene odbora koja će se objaviti na veb sajtu.

Ispunjenje zakonskih zahteva

Kvartalni i godišnji izveštaji i poslovni planovi su neki od izveštaja koji proizilaze iz Zakona o javnim preduzećima. Upravni odbor Kompanije za upravljanje deponijama na Kosovu – KUDK je ove izveštaje usvojio u propisanom roku.

Poslovni plan je pravovremeno pripremljen i prikazao je korporativni nivo tokom 2012. godine. U njemu su identifikovani ciljevi i ključni pokazatelji koji će uspeti da realizuju ili poboljšaju finansijski i operativni učinak kompanije.

Kvartalni izveštaji su prethodno razmotreni od strane Komisije za reviziju, a Upravni odbor ih je blagovremeno usvojio. Izveštaj spoljnog revizora je usvojen i dostavljen na vreme. KUDK je u 2012. godini ispunio zakonski zahtev iz člana 16. Zakona o JP i izradio je izveštaj o zadovoljstvu potrošača i isti usvojio na vreme.

Godišnji izveštaj za 2012. godinu je blagovremeno pripremljen od strane rukovodstva, a i odbor ga je usvojio na vreme. Ovaj izveštaj je koristio narativni obrazac i tabele prema uputstvu koje je dostavila JPNJP za prikazivanje operativnih i finansijskih podataka preduzeća.

Rezime i preporuke

Na osnovu svih podataka predstavljenih u ovom Izveštaju o učinku javnih preduzeća ostvarenom u toku 2012. godine i upoređujući ih sa prethodnim periodom, možemo da izvestimo o napretku u operativnom učinku, ali i u finansijskom učinku centralnih javnih preduzeća.

Među najboljim pokazateljima postignutih rezultata u poboljšanju učinka javnih usluga po sektorima, nalazi se i napredak u sektoru energetike, i to po operativnim pokazateljima: proizvodnja energije, simbolično smanjenje gubitaka energije, smanjenje prekida u prenosu i povećanje naplate energije. Takođe, napredak postoji i kod finansijskog učinka koji je postignut povećanjem finansijske dobiti KOSTT-a.

Napredak je vidljiv i u sektoru navodnjavanja i snabdevanja vodom za piće, što je postignuto povećanjem površine poljoprivrednog zemljišta koje se navodnjava za 250 ha, odnosno povećanjem broja potrošača koji se snabdevaju vodom za piće za 10.413 novih potrošača, smanjenjem gubitaka vode za 1%, povećanjem fakturisanja vode za piće za 3% i povećanjem procenta potrošača sa vodomerom za 10%.

Gledano kroz prizmu upravljanja javnim novcem i pravilnosti finansijskih procesa u skladu sa računovodstvenim standardima i na osnovu mišljenja spoljnih revizora, imamo izmereni napredak u odnosu na prethodnu godinu, jer od sedamnaest revidiranih finansijskih izveštaja najvišu ocenu kao nekvalifikovana imaju deset JP, od kojih je kod nekoliko njih istaknut i problem, šest preduzeća imaju ocenu kao kvalifikovana, a jednom od njih revizor je dao kvalifikaciju uz rezervu.

I finansijski učinak JP u 2012. godini je doživeo napredak jer su tri kompanije znatno povećale finansijsku dobit, jedna od njih je gubitak pretvorila u dobit, dok je šest kompanija znatno smanjilo gubitke iz prethodne godine, ali ima prostora za bolje upravljanje jer su tri kompanije dobit u prošloj godini pretvorile u gubitak, tri kompanije su povećale gubitke, a jedna kompanija, ona najveća je smanjila dobit.

Ukoliko posmatramo učinak JP kroz trendove porasta vrednosti imovine, iako se vrednost imovine preuzima iz računovodstvenih knjiga i poslednje procene bivše KPA, koja nije baš zadovoljavajuća, uočavamo da iz izveštaja spoljnih revizora proizilazi sledeće: da je sedam JP povećalo vrednost imovine zahvaljujući investicijama u imovinu iz sredstava vlade, donatora ili sopstvenih sredstava, da su dva JP smanjila vrednost imovine kao rezultat prenosa imovine sa jednog JP na drugo JP usled njihove rekonstrukcije, da je jedno JP, i to Ibar Lepenac smanjilo vrednost imovine usled godišnje amortizacije sredstava i da su ostala preduzeća uglavnom zadržala stanje iz prethodne godine.

Naravno, uporedo sa povećanjem potreba za javnim uslugama koje proizilaze iz procesa rasta broja stanovnika i rasta privrednog razvoja, potreban je još veći napredak i ima mesta za još veći napredak u smanjenju gubitaka energije, smanjenju gubitaka vode za piće, smanjenju troškova loših dugova, povećanju naplate za pružene usluge, a to će se sigurno desiti uporedo sa konsolidacijom države, funkcionalizacijom sudova, investicijama u vodovodne mreže, i sl.

Funkcionisanje korporativnog upravljanja, kao novog koncepta na Kosovu, sa upravnim odborima kojima je produžen mandat do izbora novih odbora, od kojih neki od odbora nisu kompletni zbog razrešenja i ostavki direktora je otežano, i zato je potreban viši nivo njihovog funkcionisanja.

Izmene i dopune Zakona o javnim preduzećima od strane Republike Kosovo polovinom 2012. godine nisu mogle da obuhvate brzu dinamiku potrebnih promena u cilju dobrog upravljanja i veće odgovornosti, posebno ovlašćenika akcionara – odbora prema samom akcionaru, koji im je poverio fiducijarne obaveze.

Zbog nastalih nejasnoća u odnosima između višeg rukovodstva i upravnog odbora JP, kao i radi striktnijeg nadzora od strane akcionara, objektivnijeg utvrđivanja zadovoljstva potrošača i utvrđivanja kriterijuma za nivo efikasnosti rada odbora u odnosu na planirane ciljeve neophodno je da već u 2014. godini u okviru vladine zakonodavne strategije započne izrada novog Zakona o JP.

Na osnovu analiza iz Izveštaja o učinku javnih preduzeća koje su bile potkrepljene procenama regulatora o uslugama i izveštajima spoljnih revizora i izazova koji se javljaju u toku poslovanja JP, a u cilju uspostavljanja javnih usluga, JPNJP preporučuje sledeće mere koje će uticati na poboljšanje i unapređenje učinka JP:

- Dalje unapređenje korporativnog upravljanja u skladu sa OECD principima i povećanje odgovornosti za upravljanje javnim sredstvima putem imenovanja novih upravnih odbora;
- Izmene i dopune Zakona o javnim preduzećima, odnosno izrada novog Zakona o javnim preduzećima;
- Prioritetno rešavanje predmeta javnih preduzeća za naplatu sredstava za pružene javne usluge od strane sudova;
- Dalja ulaganja u zastarelu vodovodnu mrežu u cilju smanjenja tehničkih gubitaka vode – curenja vode;
- Dalja ulaganja u železničku infrastrukturu, radi ispunjenja evropskih standarda i stvaranja mogućnosti za nove investitore – nove železničke operatere;
- Povećanje komunikacije JP sa lokalnim institucijama u vezi sa povećanjem kvaliteta javnih usluga za građane;
- Rešavanje socijalnih slučajeva – korisnika javnih usluga snabdevanja vodom za piće, odlaganja otpada i navodnjavanja poljoprivrednog zemljišta od strane Ministarstva za rad i socijalnu zaštitu;
- Ponovna opšta procena JP od strane organa licenciranih za procenu imovine, finansirana od strane akcionara kao titulara ove imovine.

Literatura:

Međunarodni aerodrom u Prištini "Adem Jashari", (2013), "Godišnji izveštaj za 2012. godinu MAP – Adem Jashari".

Audit & Conto, (Maj, 2013), "Finansijski izveštaji i izveštaj nezavisnog revizora – 31. decembar 2012. g., RVK Mitrovica"

Kanuni i Auditorit, (April, 2013). "Finansijski izveštaji i izveštaj nezavisnog revizora – 31. decembar 2012. g., RVK Južni - Hidroregion"

Audit & Conto, (April, 2013), "Finansijski izveštaji i izveštaj nezavisnog revizora – 31. decembar 2012. g., Kompanija za upravljanje deponijama na Kosovu"

Audit & Conto, (April, 2013), "Finansijski izveštaji i izveštaj nezavisnog revizora – 31. decembar 2012. g., RVK Priština"

Regulatorni autoritet za elektronske i poštanske komunikacije, (Jun, 2013), „Godišnji izveštaj za 2012. godinu“

BDO Kosova LLC, (Mart, 2013). "Izveštaj nezavisnog revizora i finansijski izveštaji – Operator prenosnog sistema i tržišta"

BDO Kosova LLC, (April, 2013), "Izveštaj nezavisnog revizora i finansijski izveštaji – Ibar Lepenac"

BDO Kosova LLC, (April, 2013), "Izveštaj nezavisnog revizora i finansijski izveštaji – Međunarodni aerodrom u Prištini"

BDO Kosova LLC, (Jun, 2013), "Izveštaj nezavisnog revizora i finansijski izveštaji – Pošta i Telekomunikacije Kosova"

BDO Kosova L.L.C, (Jun, 2013), "Izveštaj nezavisnog revizora i finansijski izveštaji – Pošta Kosova"

Baker Tilly Kosova, (Maj, 2013), "Finansijski izveštaji i izveštaj nezavisnog revizora – Beli Drim"

Audir&Conto, (April, 2012), "Izveštaj nezavisnog revizora i finansijski izveštaji – Radonjić - Dukađin"

Ernst & Young Certified Auditors d.o.o. (Jul, 2012). "Finansijski izveštaji i izveštaj nezavisnog revizora – Kosovska energetska korporacija"

Ibar Lepenac (2013), "Izveštaj o radu za 2012. godinu"

Pošta Kosova, (2013), „Godišnji izveštaj za 2012. godinu”

Infrakos, (2013), "Godišnji izveštaj 2012"

Kanuni i Auditorit, (Maj, 2013). "Izveštaj nezavisnih revizora za godinu koja se završava sa 31. decembrom 2012. godine – RVK Radonjić"

Kompanija za upravljanje deponijama na Kosovu, (2013), „Godišnji izveštaj 2011"

Kosovska energetska korporacija, (2013), „Izveštaj o učinku za 2012. godinu"

RVK Priština, (2013), “Godišnji izveštaj 2012”

RVK Mitrovica, (2013), “Godišnji izveštaj 2012”

RVK Hidrodrini, (2013), “Godišnji izveštaj 2012”

RVK Južni Hidroregion, (2013), “Godišnji izveštaj 2012”

RVK Hidromorava, (2013), “Godišnji izveštaj 2012”

RVK Radonjić, (2013), “Godišnji izveštaj 2012”

Operator prenosnog sistema i tržišta Kosova, (2013), „Godišnji izveštaj 2012“

Pošta i Telekomunikacije Kosova, (2013), „Godišnji izveštaj 2012“

Radonjić – Dukadžin, (2013), “Godišnji izveštaj 2012”

Trainkos, (2013), “Godišnji izveštaj 2012”

H&N, d.o.o. (Maj, 2013), “Završni izveštaj nezavisnog revizora i finansijski izveštaji od 01. januara do 31. decembra 2012. godine – RVK Hidromorava“

Etika, “Izveštaj nezavisnog revizora i finansijski izveštaji za period 01/09/2012 – 31/12/2011, Infracos”

Eco&Conto, “Izveštaj nezavisnog revizora i finansijski izveštaji za period 01/09/2012 – 31/12/2012, Trainkos”

ETIKA, (April, 2013), “Finansijski izveštaji i izveštaj nezavisnog revizora za godinu koja se završava sa 31. decembrom 2012. godine – RVK Hidrodrini“

Regulatorna kancelarija za energetiku, (2012), „Godišnji izveštaj 2012“

Regulatorna kancelarija za vodovod i kanalizaciju, (Jul, 2013), „Godišnji izveštaj o učinku RVK 2012“
